

Wiadomości **Uniwersyteckie**

6 | Wydarzenia

Włodawa nowym partnerem UMCS

34 | Nauka i ludzie

Wyspa na wierzchołku świata

44 | Nauka i ludzie

Naukę należy promować i popularyzować. Rozmowa z Barbarą Uljasz – kierowniczką Biura Promocji i Popularyzacji Nauki UMCS

Immatrykulacje na UMCS, 1.10.2022 r.

Fot. Bartosz Proll

Lubelski Piknik Naukowy, 11.09.2022 r.

Fot. Klaudia Olender

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 14** | Na wydziałach

NAUKA I LUDZIE

- 28** | XVIII Lubelski Festiwal Nauki w odcieniach zieleni
- 30** | Uczelnie wyższe stawiają na dostępność. Rozmowa z dr hab. Agnieszką Lewicką-Zelent, prof. Uczelni z Katedry Pedagogiki Resocjalizacyjnej UMCS
- 34** | Wyspa na wierzchołku świata
- 38** | Refleksje o bezpieczeństwie żywnościowym
- 44** | Naukę należy promować i popularyzować. Rozmowa z Barbarą Uljasz – kierowniczką Biura Promocji i Popularyzacji UMCS

WYDARZENIA NAUKOWE

- 47** | Niezwykłe zjawiska na Słońcu
- 48** | II Międzynarodowa Konferencja „Ksi@żka w mediach – Media w ksi@żce: Rynek – Technologie – Konsumpcja”
- 49** | Konferencja dydaktyki matematyki w Lublinie
- 50** | VI Kongres Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej
- 51** | 28. Warsztaty Fizyki Jądrowej
- 52** | VIII Ogólnopolska konferencja bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych i szkolnych
- 53** | Transfer norweskich wzorców nowoczesnego e-learningu
- 54** | 64. Zjazd Polskiego Towarzystwa Chemicznego

- 59** | XXXVII Seminarium Geografii Wsi
- 60** | Pięćsetlecie drukarstwa w Litwie
- 61** | Konferencja archeologiczna na UMCS

SPRAWY STUDENCKIE

- 62** | 62. Pokazy z Fizyki
- 64** | Wyjazd naukowy na Uniwersytet Kopenhaski
- 64** | Wakacje z MaFiIą – dzieciaki zawładnęły wydziałem
- 65** | Niezwykłe inicjatywy i wydarzenia na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki
- 66** | Batalia chemików podczas Szkoły Letniej MSC w Chęcinach
- 68** | Letni kurs języka polskiego i kultury polskiej nawa 2022 w CJKP UMCS
- 69** | Pracowite wakacje rekonstruktorów antyku z Instytutu Historii UMCS
- 70** | Inauguracja roku akademickiego w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS

KARTKA Z KALENDARZA

- 71** | Archiwum represjonowanych przekazane do IPN

W ŚWIECIE KSIĄŻEK

- 72** | Pokłosie I Międzynarodowego Kongresu Etnolingwistycznego

ŻYCIE KULTURALNE

- 73** | Pierwsze projekty stypendialne za nami
- 73** | Trwa święto kina w Chatce Żaka
- 74** | ZTL Studenci przejęli Plac Litewski!

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031 Lublin, tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@mail.umcs.pl

www.wiadomosci.umcs.pl

Ihor Kolisnichenko, Eliza Komierzyńska-Orlińska, Marta Kostrzewa, Monika Lenarciak, Urszula Lewartowicz, Julia Maj, Monika Mielko-Remiszewska, Anna Obara-Pawłowska, Anna Pastuszka, Tomasz Poślada, Michał Zembrzycki

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, dtp@academicon.pl, <https://dtp.academicon.pl/>

Druk: Magic

Nakład: 600 egzemplarzy

Okładka: Immatrakulacje na UMCS, fot. Bartosz Proll

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Redakcja: Aneta Adamska, Magdalena Cichocka (redaktor wydania), Ewa Kawalko-Marczuk (redaktor naczelny), Klaudia Olender, Bartosz Proll (fotograf), Katarzyna Skątecka

Współpracownicy: Krzysztof Bartnik, Agata Dzyr, Sara Filipiak, Monika Gabryś-Sławińska, Agnieszka Gryglicka, Urszula Jackowska, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski,

Rozpoczyna się nowy rok akademicki

Drogie Studentki i Doktorantki, drodzy Studenci i Doktoranci,

z okazji rozpoczynającego się roku akademickiego 2022/2023 szczególnie serdecznie pragnę powitać nowych studentów, którzy dołączają do naszej wspólnoty akademickiej. Wszystkim Studentkom, Studentom, Doktorantkom i Doktorantom pierwszego roku, rozpoczynającym studia w naszej Alma Mater, życzę, aby nie zabrakło Wam entuzjazmu i wytrwałości w realizacji obranych celów, zawodowych ambicji i planów. Dziękuję, że wybraliście i obdarzyliście zaufaniem właśnie nasz Uniwersytet. Jestem przekonany, że podczas studiów zdobędziecie odpowiednią wiedzę, doświadczenie i wiele cennych umiejętności, dzięki którym dobrze przygotujecie się do podjęcia wymarzonej pracy zawodowej. Niech czas studiów będzie dla Was źródłem satysfakcji i naukowych inspiracji. Z kolei Studentkom i Studentom wyższych lat życzę przede wszystkim radości z dalszego zdobywania wiedzy oraz wytrwałości w drodze do uzyskania dyplomu.

Drogie Studentki, drodzy Studenci, studiowanie to nie tylko okres wzmoczonej nauki, ale także nowe

przyjaźnie i możliwości. Zachęcam Was do aktywnego udziału w życiu akademickim oraz korzystania z szans i perspektyw, jakie daje nasza Uczelnia – a tych jest naprawdę wiele. Swoje talenty i zainteresowania możecie rozwijać w różnych kołach naukowych i organizacjach uczelnianych. Do Waszej dyspozycji pozostaje imponujący kampus akademicki UMCS, usytuowany w samym centrum Lublina, gdzie zlokalizowane są m.in. budynki dydaktyczne, domy studenckie, Stołówka Akademicka „Trójka” ze strefą coworkingową, Centrum Kultury Fizycznej czy legendarna Chatka Żaka. Zachęcam Was także do zapoznania się z możliwościami, jakie dają różne programy wymiany międzynarodowej, m.in. Erasmus+.

W nadchodzącym roku akademickim 2022/2023 życzę wszystkim Studentkom i Studentom, Doktorantkom i Doktorantom wszelkiej pomyślności, sukcesów i satysfakcji oraz zadowolenia z uczestnictwa w życiu akademickim naszej Uczelni.

Z pozdrowieniami
Radosław Dobrowolski
 Rektor UMCS

Nowi studenci złożyli ślubowanie

1 października na poszczególnych wydziałach Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej odbyły się immatrykulacje studentów. Podczas uroczystości osoby rozpoczynające pierwszy rok studiów zostały oficjalnie przyjęte w poczet społeczności akademickiej UMCS.

Po pandemicznej przerwie z radością powróciliśmy do tradycyjnej formy uroczystości immatrykulacyjnych. Ślubowanie mogli złożyć osobiście wszyscy studenci rozpoczynający kształcenie na naszej Alma Mater.

W roku akademickim 2022/2023 naukę na pierwszym roku studiów w naszym Uniwersytecie rozpoczęło niemal 6900 studentów. Na wysokim poziomie utrzymuje się także zainteresowanie kształceniem ze strony cudzoziemców. W murach Uczelni przywitali-

Fot. Bartosz Proń

śmy tym razem ok. 700 studentów zagranicznych reprezentujących 46 krajów świata.

Serdecznie witamy nowych członków wspólnoty akademickiej UMCS!

Katarzyna Skątecka

Umowa o współpracy z Universitas Brawijaya

Do grona zagranicznych partnerów UMCS dołączyła największa uczelnia w Indonezji – Universitas Brawijaya.

Okazją do spotkania i podpisania umowy o współpracy pomiędzy Universitas Brawijaya i UMCS, reprezentowanym przez prof. dr. hab. Wiesława Gruszeckiego, prorektora ds. nauki i współpracy międzynarodowej, było sympozjum Social Science and Business Research Network (SSBRN), odbywające się w dniach 5–6 września na Wydziale Ekonomicznym UMCS. W konferencji udział wzięli przedstawiciele wielu ośrodków naukowych z całego świata, m.in. z Polski, Indonezji, Turcji, Grecji oraz Izraela. Współorganizatorem wydarzenia był Wydział Ekonomiczny UMCS, reprezentowany przez dziekana dr. hab. Mariusza Kicię oraz

Fot. Klaudia Olender

kierownika Katedry Finansów Przedsiębiorstw i Rachunkowości dr. hab. Elżbietę Bukalską, prof. UMCS. Gośćmi specjalnymi konferencji (*keynote speakarami*) w czasie sesji plenarnej byli prof. Bruno S. Sergi (University of Messina, Harvard University, USA), dr Asfi Manzilati (Universitas Brawijaya, Indonesia) oraz dr hab. Mariusz Kicia. Tematyka sympozjum dotyczyła szeroko rozumianych zagadnień z zakresu ekonomii, finansów oraz zarządzania.

Klaudia Olender

Włodawa nowym partnerem UMCS

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej i Gmina Miejska Włodawa to sygnatariusze podpisanej 23 września w Urzędzie Miejskim we Włodawie umowy o współpracy. Jej główny cel to prowadzenie szerokiej kooperacji realizowanej na zasadach partnerstwa i dialogu w ramach wspólnych projektów edukacyjnych i przedsięwzięć naukowo-badawczych, a także inicjatyw o charakterze kulturalnym i turystycznym, nawiązującym do przygranicznego położenia miasta oraz jego zasobów przyrodniczych.

W spotkaniu ze strony UMCS udział wzięli: rektor prof. Radosław Dobrowolski, prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. Dorota Kołodyńska, prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. Wiesław Gruszecki, prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. UMCS oraz przedstawiciele władz kwestorskich, dziekani poszczególnych wydziałów, dyrektorzy instytutów i pracownicy administracji centralnej Uczelni. Z kolei miasto Włodawa reprezentowali: burmistrz Wiesław Muszyński, zastępca burmistrza Wiesław Holaczuk oraz przedstawiciele Rady Miejskiej, instytucji i stowarzyszeń lokalnych.

Na wstępie gospodarz miasta, burmistrz Wiesław Muszyński, zaznaczył: *Zależy nam, aby ta współpraca była „żywa”, chcemy być w stałym kontakcie z władzami Uczelni, abyśmy mogli podjąć jak najwięcej wspólnych działań. Jednym z kluczowych projektów, które chcielibyśmy zrealizować we Włodawie, jest stworzenie centrum naukowo-badawczo-dydaktycznego. [...] Byłoby to miejsce badań i spotkań naukowych, które także przyczyniłoby się do rozwoju turystyki całorocznej w mieście. [...] Zakres działalności dotyczyłby kwestii przyrodniczych, ale też aspektów kultury i dziedzictwa miasta czy gospodarki przestrzennej, w której mogliby się wykazać np. studenci.*

Burmistrz zaakcentował, że to bardzo ważny moment w historii miasta, które gości w jednym miejscu tak szacowne grono przedstawicieli największej uczelni w regionie. Przybliżył historię współpracy Włodawy z UMCS, m.in. związaną z utworzeniem Rezerwatu Biosfery „Polesia Zachodniego”: *Chcielibyśmy kontynuować ten przyrodniczy, ekologiczny wątek właśnie w naszym planowanym wspólnie centrum badawczym. Posiadamy na terenie miasta nieruchomości do zagospodarowania i zmodernizowania, szczegóły będą ustalane przy ścisłej współpracy z UMCS.*

Podczas swojego wystąpienia burmistrz wspomniał także o silnych związkach mieszkańców miasta z Uniwersytetem, zarówno pod względem dużej liczby studentów i rzeszy absolwentów Uczelni wywodzących się z Włodawy, jak i środowiska naukowego. Warto dodać, że w spotkaniu w Urzędzie Miejskim uczestniczył związany z UMCS prof. Feliks Czyżewski, honorowy obywatel Włodawy.

Następnie głos zabrał rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski, który zaznaczył, że bardzo się cieszy z symbolicznego sformalizowania współpracy między UMCS a Włodawą: *Potencjał tego miasta związany z kulturą jest przedmiotem zainteresowania naukowców od wielu lat. Jednak zakres badawczy, który nie do końca został wykorzystany, dotyczy innych płaszczyzn – myślę tutaj o wyjątkowości położenia samej Włodawy i regionu włodawskiego na mapie fizyczno-geograficznej Polski oraz na pograniczu dużych skupisk geologicznych. To bogaty obszar do zagospodarowania w sensie naukowo-badawczym i dydaktycznym. [...] Sformalizowanie naszej współpracy ma miejsce w wyjątkowym dniu – w momencie inauguracji Festiwalu Trzech Kultur, wydarzenia, które wykracza już poza granice samej Włodawy i regionu. Jest to marka rozpoznawalna w Polsce i na świecie. [...] Niech o tym, jak poważnie traktujemy*

Fot. Bartosz Prohl

Prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, rektor UMCS

Dzisiejsze porozumienie w sposób symboliczny formalizuje naszą współpracę między UMCS a miastem i gminą Włocława, która tak naprawdę trwa od dziesięcioleci. Dotychczas te główne aktywności związane były z prowadzeniem badań naukowych ze względu na specyfikę położenia Włocławy nie tylko na pograniczu kulturalno-religijnym, ale także na pograniczu jednostek przyrodniczych. Brali w nich udział przede wszystkim naukowcy, którzy reprezentowali Instytut Historii, Instytut Kulturoznawstwa (obecnie Instytut Nauk o Kulturze) bądź dawny Wydział Biologii i Nauk o Ziemi. Ale biorąc pod uwagę potencjał, jakim dysponuje Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, tych pól współpracy rysuje się znacznie więcej. Po wstępnych rozmowach z władzami miasta doszliśmy do przekonania, że warto się w tę współpracę zaangażować, myślę tu o naszej Uczelni, w nieco większym zakresie niż dotychczas. Pojawiły się konkretne propozycje realizacji różnorodnych projektów,

w których udział naszego Uniwersytetu wydaje się oczywisty. Tak naprawdę nie wyobrażamy sobie, żeby realizacja niektórych pomysłów, zwłaszcza inwestycyjnych, związanych z promocją regionu i popularyzacją wiedzy, odbywała się bez udziału naszych pracowników.

Po tych wstępnych rozmowach okazało się, że każdy instytut i każdy wydział naszego Uniwersytetu ma gotową, szeroką propozycję takiej współpracy.

Chciałbym w tym miejscu powiedzieć o jeszcze jednej, niezwykle ważnej rzeczy – misją uniwersytetu, poza oczywistym rozwojem dyscyplin naukowych, prowadzeniem badań, kształceniem młodzieży na najwyższym poziomie jest również współpraca z otoczeniem zewnętrznym i ten element jest tutaj w bardzo wyrazisty sposób realizowany. To nie jest pierwsza umowa, jaką UMCS podpisuje z jednostkami administracji publicznej, jednostkami samorządowymi. Z taką samą ofertą będziemy zwracać się do innych miast, powiatów czy gmin po to, żeby nasza wiedza była użyteczna, potrzebna i sprawdziała się w lokalnych społecznościach.

Fot. Bartosz Proff

Wiesław Muszyński, burmistrz Włodawy

Przede wszystkim chcemy, żeby ta współpraca nie była tylko „na papierze”, zależy nam na tym, aby na jej podstawie naprawdę wiele zrobić. Jesteśmy po wstępnych rozmowach z Panem Rektorem i władzami Uczelni. Zgodnie z pierwszymi ustaleniami w tym momencie priorytetem jest dla nas utworzenie we Włodawie takiego centrum badań naukowych, dydaktycznych, związanych z naszym Polesiem. Niewielu ludzi wie, jaką mamy piękną przyrodę, piękne jeziora, rzeki – to wszystko właśnie w tym centrum chcemy pokazać. To dla nas bardzo ważna inwestycja. Dzięki niej m.in. ściągniemy do Włodawy turystów, którzy będą odwiedzali nasze miasto nie tylko w lecie, podczas wakacji, aby korzystać wówczas z naszych jezior, ale przez cały rok. Zależy nam na tym, aby ta turystyka we Włodawie była bardzo żywa.

Podpisana umowa jest sformułowana bardzo ogólnie po to, żebyśmy mogli później w szerszym zakresie rozwijać tę współpracę. Dyrektorzy naszych instytucji mają już pewne pomysły i będą się z nimi zwracać do poszczególnych wydziałów Uczelni i instytutów. Planujemy włączyć w te działania jak największą liczbę mieszkańców – zarówno tych młodszych, jak i tych starszych.

Myślę, że nawiązana współpraca wpłynie też na promocję Uczelni w naszym regionie, dzięki temu jeszcze więcej młodych ludzi z Włodawy będzie wybierać UMCS jako miejsce studiowania, mimo że ta liczba teraz i tak jest już bardzo duża. UMCS to ogromna marka i nikomu nie trzeba jej prezentować, ale uważam, że takie związanie naszego małego miasta, naszej małej społeczności bezpośrednio z Uczelnią wpłynie na przyszłe wybory potencjalnych studentów i w pewien sposób ich ukierunkuje.

tę umowę, świadczy fakt, że Uniwersytet reprezentuje całe kolegium rektorskie oraz spore grono władz dziekańskich i dyrektorskich poszczególnych instytutów. Jestem przekonany, że ta współpraca nie będzie się ograniczała wyłącznie do wątków kulturowych, historycznych czy przyrodniczych, ale pole do naszych wspólnych działań znajdziemy także w innych dyscyplinach i dziedzinach wiedzy.

Rektor zadeklarował, że jako Uczelnia planujemy aktywnie i dynamicznie włączyć się w realizację wszystkich zadań i celów, które są przedmiotem umowy, w tym także w inicjatywę powołania centrum, wspierając je pod względem merytorycznym.

W ramach porozumienia pomiędzy UMCS a miastem Włodawa planowana jest współpraca przy realizacji i upowszechnianiu badań dotyczących wpływu „klimatu pogranicza” oraz wielokulturowości na mieszkańców miasta, organizacja wzajemnych wizyt, praktyk, staży czy konferencji, a także wsparcie merytoryczne w zakresie projektowania przestrzennego architektury zieleni czy wzmacnianie potencjału kulturalnego Włodawy i naszej Uczelni, m.in. poprzez współpracę między ACKiM UMCS Chatka Żaka, Festiwałem Międzynarodowe Poleskie Lato z Folklorem a Włodawą jako Miastem Trzech Kultur. Dodatkowo popularyzacja i promocja tych wspólnych aktywności oraz proces dzielenia się wiedzą, doświadczeniem i zapleczem badawczym wpłyną na wzrost potencjału rozwojowego zarówno Włodawy, jak i naszego Uniwersytetu, a także na relacje i ożywienie sfer: kulturalnej, społecznej i gospodarczej na Lubelszczyźnie. Zawiązana współpraca wpisuje się w kluczowe obszary działalności Uczelni, mające na celu rozszerzanie kooperacji z jednostkami samorządu terytorialnego oraz z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego i kulturowego, jak również włączanie akademickości w proces rozwoju inteligentnej i zrównoważonej gospodarki lokalnej.

Delegacja z UMCS gościła we Włodawie przy okazji Festiwalu Trzech Kultur. Przedstawiciele Uczelni mieli możliwość zobaczyć zrewitalizowany rynek oraz najważniejsze zabytki miasta, m.in. kościół św. Ludwika i klasztor paulinów wraz z podziemiami czy cerkiew pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny.

Katarzyna Skątecka

Fot. Bartosz Proll

Fot. Bartosz Proll

Fot. Bartosz Proll

LW „Bogdanka” partnerem Związku Uczelni Lubelskich

13 września cztery lubelskie uczelnie zrzeszone w ramach Związku Uczelni Lubelskich podpisały list intencyjny o współpracy z Lubelskim Węglem „Bogdanka”. W spotkaniu udział wzięli: rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, rektor Uniwersytetu Medycznego prof. dr hab. n. med. Wojciech Załuska, rektor Uniwersytetu Przyrodniczego prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk oraz prorektor ds. ogólnych i rozwoju Politechniki Lubelskiej dr hab. inż. Dariusz Czerwiński, prof. PL. Z ramienia Zarządu LW „Bogdanka” obecni byli: prezes Artur Wasil, zastępca prezesa ds. pracowniczych i społecznych Adam Partyka, zastępca prezesa ds. ekonomiczno-finansowych Artur Wasilewski oraz zastępca prezesa ds. strategii i rozwoju Kasjan Wyligała.

„Bogdanka” od lat współpracuje z lubelskimi uczelniami. Płaszczyzny naszej współpracy ze Związkiem Uczelni Lubelskich są dwie: edukacyjna i biznesowa. Zamierzamy dotychczasową kooperację dalej rozwijać, dlatego myślę, że jej dalsze sformalizowanie spowoduje, iż będzie ona na jeszcze wyższym poziomie, a przede wszystkim łatwiej nam będzie tę współpracę podejmować na dwóch wspomnianych już przeze mnie płaszczyznach. [...] Z UMCS nawiązaliśmy współpracę już wcześniej i realizujemy wspólnie m.in. projekt z zakresu fotoniki. Uczelnia pozyskała pieniądze unijne, aby stworzyć nowe rozwiązania dla górnictwa – powiedział prezes Artur Wasil.

Rektor UMCS prof. Radosław Dobrowolski zwrócił uwagę na wieloaspektowość i wielowymiarowość spot-

kania: *Największy podmiot biznesowy w regionie, jakim jest LW „Bogdanka”, dostrzega i wyraża chęć współpracy z akademickim Lublinem i reprezentantami największych uczelni w regionie. Od wielu lat wymieniamy się informacjami zarówno na temat potrzeb biznesu górniczego, jak i oferowanych rozwiązań, które ze strony Uczelni mogą być realizowane na rzecz „Bogdanki”. Każda z naszych uczelni reprezentuje inną specyfikę i ma do zaoferowania szeroki zakres projektów nie tylko w sferze technicznej, ale również logistycznej, informatycznej, społecznej i medycznej.*

Zainicjowane porozumienie kładzie nacisk na rozwój kooperacji sektorów nauki i biznesu z wykorzystaniem potencjału naukowego i dydaktycznego jednostek wraz z maksymalizacją praktycznego jego zastosowania. Współpraca opierać się będzie m.in. na realizacji projektów naukowo-badawczych oraz edukacyjnych, promowaniu najlepszych i proinnowacyjnych studentów, ułatwiając im start na rynku pracy poprzez sieciowanie ich z partnerem biznesowym. W planach jest także realizacja projektów rozwojowych, wizyt studyjnych, wykładów otwartych i innych przedsięwzięć o charakterze warsztatowym czy wykładowym. Sygnatariusze listu intencyjnego planują również współorganizację konferencji naukowych, realizację programów praktyk studenckich i staży zawodowych w „Bogdancie”, organizację konkursów na najlepsze prace dyplomowe, a także utworzenie funduszu stypendialnego.

Kooperacja przyczyni się przede wszystkim do rozwijania statutowych działań ZUL, mających na celu włączanie akademickości w proces rozwoju inteligentnej i zrównoważonej gospodarki. Wysoka jakość kształcenia, jaką oferują lubelskie uczelnie zrzeszone w zwią-

ku, w połączeniu z możliwościami, jakie otwiera przed nimi współpraca z Lubelskim Węglem „Bogdanka”, pozwoli lepiej dostosować proces kształcenia studentów dla biznesu, z uwzględnieniem zarówno konkurencyjności, innowacyjności, jak i jej lokalnego wymiaru.

Katarzyna Skątecka

Wizyta komitetu organizacyjnego SIS 2022 na UMCS

14 września rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski gościł komitet organizacyjny 23rd International Symposium on Surfactants in Solution (SIS 2022). W spotkaniu uczestniczyli: prof. Kashmiri Lal Mittal z Hopewell Junction (główny przewodniczący), prof. dr hab. Emil Chibowski (przewodniczący komitetu naukowego), dr hab. Konrad Terpiłowski, prof. UMCS (przewodniczący i organizator konferencji) oraz dr hab. Katarzyna Szymczyk, prof. UMCS z Katedry Zjawisk Międzyfazowych.

Rozmowa dotyczyła odbywającego się w dniach 11–16 września międzynarodowego sympozjum naukowego, w którym wzięło udział ok. 250 uczestników z całego świata: chemików, fizyków oraz specjalistów reprezentujących różne gałęzie przemysłu. Obrady odbywały się w budynku Instytutu Informatyki UMCS, a ich tematyka obejmowała obszary związane z surfaktantami w roztworze. Uczestnicy sympozjum skupili się także na zagadnieniach związanych z różnymi metodami, technikami i podejściami eksperymentalnymi oraz możliwościami zastosowania surfaktantów m.in. w farmacji, naukach medycznych i przyrodniczych, w kosmetykach i środkach czyszczących, w nano- i mikro-technologii, w produkcji energii, a nawet w tribologii.

Cykl konferencji Surfactants in Solution został zainicjowany w 1976 r. Sympozjum po raz pierwszy odbyło się w Albany w stanie Nowy Jork. Konferencja w Lublinie była planowana na rok 2020, jednak ze wzglę-

du na pandemię COVID-19 została przeniesiona na wrzesień br.

Profesor Kashmiri Lal Mittal, który przewodzi komitetem SIS, jest doktorem *honoris causa* naszej Alma Mater. Tytuł ten otrzymał w 2003 r. za szczególnie wkład w rozwój nauki w dziedzinie zjawisk międzyfazowych oraz niezwykle aktywną działalność inicjującą i wspierającą wszechstronną międzynarodową współpracę naukową, obejmującą od ponad 20 lat lubelskich chemików, która przyczyniła się do wzrostu prestiżu naukowego Wydziału Chemii UMCS w skali światowej.

Patronat honorowy nad wydarzeniem objął wojewoda lubelski Lech Sprawka, a Komitet Honorowy tworzyli: prezydent miasta Lublin Krzysztof Żuk; marszałek województwa lubelskiego Jarosław Stawiarski; rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski; prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska; dziekan Wydziału Chemii prof. dr hab. Anna Deryło-Marczewska; dyrektor Instytutu Nauk Chemicznych prof. dr hab. Małgorzata Grabarczyk oraz prof. dr hab. Bronisław Jańczuk z Zakładu Zjawisk Międzyfazowych UMCS.

Klaudia Olender

Fot. Klaudia Olender

AZS UMCS Lublin rozszerza współpracę z firmą Luxiona

W wrześniu 2020 r. została podpisana pierwsza umowa pomiędzy AZS UMCS a firmą Luxiona Poland. Gwarantowała wsparcie futsalistów w rozgrywkach pierwszoligowych. Po dwóch latach dobrej współpracy przyszedł czas na kolejne, rozszerzone porozumienie, na mocy którego oprócz futsalistów wsparcie otrzymają również lubelscy szczypiorniści.

21 września 2022 r. podpisano umowę rozszerzającą współpracę między podmiotami. Odbędzie się to podczas konferencji prasowej, w której udział wzięli: prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, rektor UMCS; przedstawiciele firmy Luxiona Poland: Łukasz Świć, dyrektor regionu i Rafał Mroczek, dyrektor handlowy; Rafał Walczyk, prezes Zarządu AZS UMCS Lublin oraz przedstawiciele drużyn, które wspiera firma: Łukasz Mietlicki, trener futsalistów i Karol Kołodziejczyk, kierownik drużyny piłkarzy ręcznych.

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, poza stawianiem na naukę i dydaktykę, nie zaniedbuje pozostałych aktywności akademickich. Myślę tutaj o kulturze studenckiej i sporcie. Od początku tej kadencji deklaracja ze strony władz rektorskich, dotycząca kontynuowania tej polityki, była jednoznaczna – powiedział prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, rektor UMCS i pod-

kreślił, że to już drugie formalne spotkanie w celu podpisania umowy, tym razem w zakresie rozszerzonym: Po naszych rozmowach widzę znacznie szerszą perspektywę na kooperację z podmiotem biznesowym, znanym na rynku nie tylko europejskim, ale również światowym, dotyczącą różnych innych sfer współpracy, związanych z dydaktyką, pomysłami na nowe specjalności i kierunki studiów, które mogłyby znajdować również zainteresowanie i wsparcie ze strony firmy. Mam nadzieję, że przy okazji kolejnych spotkań będziemy mogli pochwalić się dokonaniem na innych polach, nie tylko tych związanych ze sponsorowaniem sportu. Nie mniej jednak, korzystając z okazji, bardzo serdecznie dziękuję za dotychczasową owocną współpracę i liczę na jej kontynuację na podobnym albo wyższym poziomie również w przyszłości.

Na korzyści z rozszerzonej współpracy zwrócił uwagę także Rafał Mroczek, dyrektor sprzedaży Luxiona, jednej z największych firm oświetleniowych w Polsce, który przyznał, że tego typu inicjatywy dają młodym ludziom duże pole do rozwoju zawodowego: *To dla nas bardzo duży zaszczyt, że możemy w czymś takim uczestniczyć. To, co robimy na co dzień, to jest jakiś rodzaj biznesu, natomiast sponsorowanie to pewnego rodzaju dawanie pasji ludziom, którzy chcą się realizować w tych ciężkich czasach. Wszystkie tego typu inicjatywy są o tyle ważne, że ci ludzie, realizując swoją pasję, tak naprawdę mocno się rozwijają. My jesteśmy dobrzy w robieniu biznesu, natomiast nie znamy się na tych pasjach, które Państwo tutaj rozwijacie. Jeszcze raz podkreślę – jesteśmy zaszczytni, że chcecie nas do takich inicjatyw zaprosić.*

Zadowolonia z przedłużenia umowy nie krył Rafał Walczyk, prezes AZS UMCS Lublin, który liczy, że dzięki wsparciu firmy uczelniany klub będzie mógł dalej się rozwijać: *Te dwa lata pokazały, że nasze zaufanie przyniosło wymierne efekty. Sportowo udało nam się pewne tematy ustabilizować. Mamy nadzieję, że dzięki temu wsparciu uda nam się osiągnąć jeszcze więcej i w przyszłości wspólnie będziemy mogli cieszyć się z kolejnych sportowych sukcesów.*

Fot. Bartosz Profil

Klaudia Olender

Obchody jubileuszu 40-lecia samorządu radców prawnych w Lublinie

10 września na dziedzińcu Zamku Lubelskiego odbyły się uroczyste obchody jubileuszu 40-lecia samorządu radców prawnych, zorganizowane przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Lublinie. W uroczystości uczestniczyło ponad 400 osób – radcy prawni i aplikanci oraz zaproszeni goście.

Gospodarzem wydarzenia był dziekan OIRP w Lublinie oraz prorektor ds. ogólnych UMCS prof. Arkadiusz Bereza, który serdecznie powitał członków samorządu, wykładowców na aplikacji radcowskiej oraz wszystkich gości, podkreślając szczególny charakter miejsca, w którym zorganizowana została uroczystość. W swoim wystąpieniu przedstawił krótką historię OIRP w Lublinie oraz jej znaczenie dla miasta i regionu. Podkreślił także dobre relacje lubelskiej izby z innymi samorządami zawodowymi i uczelniami oraz rolę, jaką odegrali lubelscy radcy prawni na etapie burzliwych zmian prawa, w okresie pandemii czy kryzysu uchodźczego związanego z wojną w Ukrainie. Cytując słowa Tymothy'ego Snydera i Mariana Turskiego, prof. Arkadiusz Bereza podkreślił, że – zgodnie z ich przesłaniem – radcy prawni nie pozostali obojętni w obliczu sytuacji, w których powinni zająć stanowisko i nieść pomoc potrzebującym.

W jubileuszu wzięli udział dziekani, wicedziekani, przedstawiciele wszystkich okręgowych izb radców prawnych oraz dotychczasowi dziekani izby lubelskiej. Uczestnikami obchodów byli także przedstawiciele lubelskich samorządów zawodowych, m.in. dziekan Okręgowej Rady Adwokackiej w Lublinie Bartosz Przeciechowski, prezes Rady Izby Notarialnej w Lublinie Jacek Przetocki, zastępca prezesa Okręgowej Rady Lekarskiej w Lublinie Dariusz Samborski, przewodniczący Zarządu Lubelskiego Oddziału Krajowej Izby Doradców Podatkowych Mirosław Bochniak oraz reprezentanci lubelskich uczelni: dziekan Wydziału Prawa i Administracji UMCS prof. Anna Przyborowska-Klimczak, dziekan Wydziału Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji KUL prof. Andrzej Herbet oraz zastępcy dyrektora Instytutu Nauk Prawnych UMCS: prof. Andrzej Jakubecki i prof. Marek Kulik.

W wystąpieniach zaproszonych gości poruszono znaczenie OIRP w Lublinie oraz podsumowano dotychczasową dobrą współpracę pomiędzy lubelskimi samorządami zawodowymi.

Fot. Andrzej Białek

Podczas części oficjalnej uroczystości medalami 40-lecia samorządu radcowskiego uhonorowano osoby zasłużone dla samorządu radców prawnych. Wręczono także odznaki OIRP w Lublinie „Za pomoc prawną dla uchodźców 2022” oraz „Zasłużony dla samorządu radców prawnych”.

Niezwykle klimatyczny koncert Orkiestry „Śląskich Kameralistów” pod batutą prof. Piotra Wijatkowskiego z udziałem solistki prof. Elwiry Śliwkiewicz-Cisak oczarował wszystkich, którzy przybyli na dziedziniec Zamku Lubelskiego. Po koncercie uczestnicy jubileuszu wzięli udział w bankiecie, który odbywał się przy akompaniamencie muzycznego duetu Natalii Wilk i Tomasza Momota.

Symbolem obchodów 40-lecia samorządu radców prawnych jest grafika „Art Temida”, wykonana przez Karola Pomykałę z Instytutu Sztuk Pięknych UMCS. Grafika jest wizją artysty, niemniej powstała przy wsparciu zespołu radców prawnych powołanego przez dziekana Rady OIRP w Lublinie prof. Arkadiusza Berezę, który przybliżył twórcy cechy zawodu radcy prawnego. Stąd niebiesko-czarna kolorystyka grafiki, a także elementy ukazujące związek tego zawodu z wymiarem sprawiedliwości, stosunek radców prawnych do wykonywanego przez nich zawodu oraz miejsca obchodów jubileuszowych samorządu radców prawnych (Zamek Lubelski). Cechy zawodu radcy prawnego zostały przedstawione nie tylko poprzez atrybuty Temidy, ale także jej postać, dla stworzenia której inspiracją były Wenus i Freja.

Ewa Urbanowicz

Wydział Artystyczny

Instytut Muzyki na XVIII LFN

XVIII Lubelski Festiwal Nauki odbył się w dn. 10–16 września pod hasłem „Ogrody Nauki”. 11 września przed Centrum Spotkania Kultur swój występ zaprezentowali dr Natalia Wilk i dr hab. Tomasz Momot z Instytutowego Zespołu Badawczego. 13 września w serii koncertów pt. „Tematy muzyczne muzyki filmowej i jazzowej” wibrafonista dr hab. Stanisław Halat, prof. UMCS i pianista mgr Michał Iwanek, wykładowcy na kierunku jazz i muzyka estradowa, zaprezentowali utwory z polskich filmów, m.in. takich jak *Polskie drogi* czy *Czterdziestolatek*. Artyści pokazali swój kunszt improwizacyjny w standardach jazzowych i kompozycjach własnych. Opowiedzieli o roli i znaczeniu muzyki w filmie, polskich i zagranicznych kompozytorach muzyki filmowej oraz zagrali improwizacje oparte na tematach filmowych.

Koncerty

W dn. 15–17 września w Centrum Transferu Wiedzy Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II zorganizowano V Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Biologii Medycznej „Biologia – Medycyna – Terapia”. 16 września odbył się tam koncert pt. „Powróćmy jak za dawnych lat” – Tomasz Momot Orkiestra with UMCS oraz Soliści. W programie widowie mieli możliwość usłyszeć najbardziej znane melodie polskich piosenek międzywojennych w aranżacjach dr. hab. szt. Tomasza Momota, prof. UMCS. Była to podróż do najpiękniejszego okresu w historii polskiej muzyki, gdzie właśnie melodie i słowa stanowiły integralną część dzieła i dotykały najczulszych strun serca. Przepięknie miłością, wolnością i pozytywną energią piosenki przypominały słuchaczom znaczenie najważniejszych wartości, ukazując piękno i szlachetność w swojej odświeżeniu.

Wystawy

„Linolschnitt heute” to międzynarodowy konkurs graficzny prezentujący najnowsze dokonania w technice linorytu. Jury w składzie Isabel Herda, Martin Schick,

Uta Zaumseil, Stefan Benning i dr Isabell Schenk wybrało 38 artystów, których prace zostaną zaprezentowane na wystawie w Galerii Bietigheim-Bissingen. Wśród wybranych artystów jest prof. Krzysztof Szymanowicz prezentujący pracę pod tytułem „Sygnały”. Wystawa to bardzo zróżnicowany wgląd w różnorodność współczesnej sztuki w dziedzinie linorytu: czarno-białe, a także wielokolorowe linoryty, wydruki na papierze, ale również na nietypowych powierzchniach, panele z linoleum poddane obróbce w formie reliefowej lub rzeźbiarskiej aż po film animowany, do którego animowano linoryty.

Prace malarskie dr szt. Małgorzaty Gorzelewskiej-Namioty („Dopełnianie”, „Przywiązanie”) oraz dr szt. Anny Barańskiej („Z cyklu Relacje, bez tytułu / Natura I”, „Z cyklu Relacje, bez tytułu / Natura II”) zostały zakwalifikowane do I etapu konkursu 6. Triennale Polskiego Malarstwa Współczesnego „Jesienne Konfrontacje”. Jury oceniło 568 prac autorstwa 227 artystów. Do II etapu dopuszczono 111 prac 57 autorów.

Wydział Biologii i Biotechnologii

Habilitacje

Rada Naukowa Instytutu Nauk Biologicznych Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 21 września nadała stopień doktora habilitowanego dr Magdalenie Kowacz w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne, zatrudnionej na stanowisku adiunkta w Instytucie Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności Polskiej Akademii Nauk w Olsztynie. Dr Magdalena Kowacz jako osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę postępowania habilitacyjnego zgłosiła cykl 6 publikacji naukowych pt. *Woda hydratacyjna w systemach o znaczeniu biologicznym: wpływ promieniowania elektromagnetycznego z zakresu podczerwieni oraz endogennego pola elektrycznego*. Uchwałę popierającą wniosek o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr Magdalenie Kowacz przedłożyła Komisja Habilitacyjna w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Mariusz Więckowski (Instytut Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN), recenzenci: prof. dr hab. Maciej Kozak (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu), prof. dr hab. inż. Marek Langner (Politechnika Wrocławska), dr hab. Przemysław Płonka (Uniwersytet Jagielloński), prof. dr hab. inż. Piotr Bruździak, prof. PG (Politechnika Gdańska), sekretarz: dr hab. Anna Pawlik (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), członek komisji: prof. dr hab. Mariusz Gagoś (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej).

Doktoraty

Rada Naukowa Instytutu Nauk Biologicznych Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 21 września nadała stopień doktora nauk biologicznych w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr Monice Dźwierzynskiej. Temat pracy: „Interakcja ludzkich rybosomalnych białek P z katalityczną podjednostką rycyny”. Promotor: prof. dr hab. Marek Tchórzewski, promotor pomocniczy: dr Przemysław Grela. Recenzenci: prof. dr hab. n. farm. Krzysztof Józwiak z Zakładu Biofarmacji Uniwersytetu Medycznego w Lublinie oraz dr hab. Anna Sroka-Bartnicka, prof. UM z Samodzielnej Pracowni Spektroskopii i Obrazowania Chemicznego Uniwersytetu Medycznego w Lublinie.

Rada Naukowa Instytutu Nauk Biologicznych Wydziału Biologii i Biotechnologii na posiedzeniu 21 września nadała stopień doktora nauk biologicznych w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki biologiczne mgr Patrycji Horbowicz-Drożdżał. Temat pracy: „Charakterystyka funkcjonalna C-terminalnych fragmentów ludzkich białek P w oddziaływaniu z białkami inaktywującymi rybosom”. Promotor: prof. dr hab. Marek Tchórzewski, promotor pomocniczy: dr Przemysław Grela. Recenzenci: prof. dr hab. Grażyna Dobrowolska z Instytutu Biochemii i Biofizyki PAN w Warszawie oraz prof. dr hab. Mikołaj Olejniczak z Instytutu Biologii Molekularnej i Biotechnologii UAM w Poznaniu.

Sukcesy

Podczas LIX Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego, który odbył się w Warszawie w ramach

obchodów 100-lecia istnienia towarzystwa, zespół mykologów z Katedry Botaniki, Mykologii i Ekologii otrzymał Medal im. prof. Z. Czubińskiego za wybitne osiągnięcia w zakresie geobotaniki. Wyróżnienie jest przyznawane przez Oddział Poznański PTB od 2001 r. za wybitne monografie regionalne. Nagrodzona publikacja dotyczy grzybów Tatr i Podtatrza i jest zatytułowana *The microfungi of the Tatra Mountains and surrounding areas. An annotated catalogue*. Jej autorami są: prof. dr hab. Wiesław Mułenko, dr Kamila Bacigalova, dr Monika Kozłowska, dr Urszula Świdorska-Burek, śp. dr hab. Agata Wołczańska, dr Maria Alicja Chmiel. Z całej Polski wpłynęło około 10 zgłoszeń, a przyznano 3 medale. Zespół z UMCS został sklasyfikowany na pierwszym miejscu.

Wydarzenia

W dn. 5–7 lipca w Instytucie Nauk Biologicznych odbył się pierwszy etap szkoleń ze statystyki i bioinformatyki pt. „Statystyka dla młodego naukowca”. W zajęciach mogli wziąć udział wszyscy pracownicy oraz doktoranci Wydziału Biologii i Biotechnologii. Z zajęć skorzystało 6 osób, które przez 3 dni warsztatowe uczyły się teoretycznych i praktycznych aspektów związanych z biostatystyką. Na warsztatach poruszone zostały m.in. takie zagadnienia, jak: etapy badań statystycznych oraz rodzaje cech statystycznych, porządkowanie surowych danych, szeregi i konstrukcja szeregu rozdzielczego przedziałowego, statystyka opisowa – klasyczne i pozycyjne miary położenia: średnia arytmetyczna, harmoniczna, geometryczna, mediana, kwartyle, percentyle i inne, miary statystyczne: rozproszenia, asymetrii, koncentracji, własności i parametry rozkładu normalnego, standaryzacja zmiennych, testowanie hipotez statystycznych (wybór odpowiedniego testu), stosowanie różnych form wizualizacji danych. Program zajęć zakładał naukę przy wykorzystaniu programów biostatystycznych (m.in. Statistica).

6 sierpnia Wydział Biologii i Biotechnologii odwiedziła 20-osobowa delegacja pszczelarzy zrzeszonych w Rejonowym Kole Pszczelarzy w Rzeszowie Polskiego Związku Pszczelarzy (liczy ono 175 aktywnych członków, którzy opiekują się 4598 rodzinami pszczelimi). Pszcze-

larzom zostały zaprezentowane możliwości urządzenia WAXO oraz innej specjalistycznej aparatury służącej do analizy składu chemicznego próbek (m.in. wosku pszczelego). Były to urządzenia do spektroskopii fourierowskiej w podczerwieni (FTIR) oraz chromatografii gazowej ze spektrometrią mas (GC-MS). Członkowie RKP Rzeszów są zainteresowani kupnem woskomatów dla swojego koła i mogli bezpośrednio uczestniczyć w pomiarach jakości wosku przy użyciu WAXO. Z entuzjazmem odnieśli się do dokładności i skuteczności urządzenia, a zarazem łatwości jego użycia i niewielkich rozmiarów. W czasie prezentacji wywiązała się interesująca dyskusja na temat możliwości poprawy jakości wosku na polskim rynku. Członkowie RKP Rzeszów wyrazili chęć współpracy z Instytutem Nauk Biologicznych w ramach wspólnych badań nad jakością wosku i gotowość do przeprowadzenia stosownych doświadczeń i obserwacji w ich pasiekach. Aparaturę zaprezentowali prof. dr hab. Mariusz Gagoś, dr Robert Zubel i mgr Aleksandra Mordzińska-Rak. Odpowiedzieli również na szereg pytań pszczelarzy o merytoryczne, techniczne i formalne kwestie związane z urządzeniami, możliwościami analiz oraz wynikami uzyskanych pomiarów.

30 sierpnia w Bibliotece Głównej UMCS odbył się wernisaż wystawy „Zwierzęta jezior, rzek i oceanów” przygotowanej przez Pracownię Edukacji Biologicznej i Środowiskowej we współpracy z Muzeum Zoologicznym oraz Archiwum i Muzeum UMCS. Wystawa była prezentowana w ramach XVIII Lubelskiego Festiwalu Nauki.

W dn. 10–16 września pod hasłem „Ogrody Nauki” odbywał się XVIII Lubelski Festiwal Nauki. Nasz wydział po raz kolejny włączył się w to wydarzenie i otworzył sale wykładowe oraz laboratoria dla wszystkich, którzy chcieli wziąć udział w warsztatach naukowych. Zaproponowaliśmy aż 20 różnych warsztatów. Uczniowie, którzy nas odwiedzili, opuścili wydział bogatsi o wiedzę z mikrobiologii, immunologii, hydrobiologii, anatomii i fizjologii człowieka, zoologii oraz botaniki i anatomii roślin. Nauczyli się także obsługi niektórych urządzeń laboratoryjnych i w praktyce przekonali się, jak wyglądają analizy biochemiczne, praca mikrobiologa czy izolacja materiału DNA z komórek.

Doktoraty

Rada Naukowa Instytutu Nauk Chemicznych na posiedzeniu 19 września przyjęła uchwałę o nadaniu stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki chemiczne lic. Łukaszowi Baranowi. Publiczna obrona rozprawy doktorskiej odbyła się 9 września. Temat rozprawy: „Computer simulations of the self-assembly process of various molecules with diverse architecture on solid surfaces”. Promotor: dr hab. Wojciech Rżysko, prof. UMCS z Katedry Chemii Teoretycznej UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Wojciech Góźdz z Instytutu Chemii Fizycznej Polskiej Akademii Nauk, prof. dr hab. Artur Terzyk z Wydziału Chemii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Rozprawa doktorska lic. Łukasz Barana otrzymała wyróżnienie.

Rada Naukowa Instytutu Nauk Chemicznych na posiedzeniu 19 września przyjęła uchwałę o nadaniu stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki chemiczne mgr Magdalenie Górskiej-Parat. Publiczna obrona rozprawy doktorskiej odbyła się 5 września. Temat rozprawy: „Badania procesu sorpcji jonów złota (III), platyny (IV) i palladu (II) na sorbentach polimerowych oraz impregnowanych”. Promotor: prof. dr hab. Zbigniew Hubicki z Katedry Chemii Nieorganicznej UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. inż. Józef Hoffmann z Katedry Inżynierii i Technologii Procesów Chemicznych Wydziału Chemicznego Politechniki Wrocławskiej, prof. dr hab. Barbara Kubica z Katedry Chemii Węgla i Nauk o Środowisku Wydziału Energetyki i Paliw AGH w Krakowie.

Rada Naukowa Instytutu Nauk Chemicznych na posiedzeniu 19 września przyjęła uchwałę o nadaniu stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki chemiczne mgr. Rafałowi Olchowskiemu. Publiczna obrona rozprawy doktorskiej odbyła się 1 września. Temat rozprawy: „Mezoporowate materiały węglowe jako repliki mate-

riału SBA-15 – synteza, charakterystyka i zastosowanie w analityce wybranych pierwiastków śladowych”. Promotor: prof. dr hab. Ryszard Dobrowolski z Katedry Chemii Analitycznej UMCS. Recenzenci: dr hab. inż. Piotr Jamróz, prof. PWr z Katedry Chemii Analitycznej i Metalurgii Chemicznej Wydziału Chemicznego Politechniki Wrocławskiej, prof. dr hab. Robert Pietrzak z Zakładu Chemii Stosowanej Wydziału Chemii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Rozprawa doktorska mgr. Rafała Olchowskiego otrzymała wyróżnienie.

Wydział
Ekonomiczny

Doktoraty

28 czerwca odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. inż. Pawła Gajewskiego pt. „Wewnętrzne determinanty rozwoju start-upów w województwie lubelskim”. Promotor: dr hab. inż. Magdalena Rzemieniak, prof. PL (Politechnika Lubelska). Recenzenci: prof. dr hab. Dorota Jelonek (Politechnika Częstochowska) oraz dr hab. Iwona Chomiak-Orsa, prof. UE (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu). Rada Naukowa Instytutu Nauk o Zarządzaniu i Jakości UMCS przyjęła uchwałę o nadaniu stopnia naukowego doktora mgr. inż. Pawłowi Gajewskiemu w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości oraz w wyniku głosowania tajnego postanowiła wyróżnić rozprawę doktorską.

26 września w trybie wideokonferencji odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Patrycji Marzec-Braun pt. „Rola kapitału społecznego i przywództwa w kreowaniu sukcesu start-upów”. Promotor: prof. dr hab. Agnieszka Sitko-Lutek (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej). Recenzenci: prof. dr hab. inż. Agnieszka Bitkowska (Politechnika Warszawska) oraz prof. dr hab. Czesław Zając (Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu). 29 września Rada Naukowa Instytutu Nauk o Zarządzaniu i Jakości UMCS przyjęła uchwałę o nadaniu stopnia naukowego doktora mgr. Patrycji Marzec-Braun w dziedzinie nauk społecznych w dy-

scyplinie nauki o zarządzaniu i jakości oraz w wyniku głosowania tajnego postanowiła wyróżnić rozprawę doktorską.

Sukcesy

Dr. Grzegorzowi Greli oraz dr. hab. Mariuszowi Hoffmanowi, prof. UMCS przyznana została nagroda wybitnego dokumentu „Outstanding Paper in the 2022 Emerald Literati Awards” za artykuł *Does Insourcing of Processes Pay Off?* Tekst został opublikowany w 2021 r. w czasopiśmie „Journal of Global Operations and Strategic Sourcing”.

Podczas obrad tegorocznej Konferencji Katedr Finansów we Wrocławiu odbyło się zebranie członków Polskiego Stowarzyszenia Finansów i Bankowości, w trakcie którego przeprowadzono wybory do władz statutowych stowarzyszenia. W skład zarządu na nową, czteroletnią kadencję wybrana została dr hab. Jolanta Szolno-Koguc, prof. UMCS, dyrektor Instytutu Ekonomii i Finansów, która będzie także pełnić funkcję wiceprezesa PSFiB.

W dn. 15–16 września na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu odbyła się Konferencja Katedr Finansów „Finanse dla przyszłości”. Wykład „Causal linkages between the stock, crude oil, and gold returns in the Central European region” dr Katarzyny Mamcarz, zaprezentowany na konferencji, zdobył tytuł Best Paper spośród prac biorących udział w konkursie.

W skład Zarządu Polskiego Stowarzyszenia Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych na nową, czteroletnią kadencję wybrana została dr hab. Agnieszka Karman, prof. UMCS z Katedry Kapitału Intelktualnego i Jakości.

Wydarzenia

27 września na Wydziale Ekonomicznym odbyły się zajęcia dla uczniów szkół ponadpodstawowych z województwa lubelskiego zorganizowane przez Katedrę Ubezpieczeń i Inwestycji, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie oraz Narodowy Bank Polski Oddział Okręgowy w Lublinie w ramach wydarzenia „Oszczędź sobie na przyszłość”. To kolejna edycja spotkania, które pozwala obudzić nowe spojrzenie na oszczędzanie i jego formy. Jego celem było podsumowanie efektów dotychczasowych prac oraz wyzna-

czenie zadań na najbliższe miesiące. Projekt realizowany będzie do końca 2023 r.

Goście

W dn. 19–22 września w Instytucie Ekonomii i Finansów gościli prof. Helmut Pernsteiner oraz dr Thomas Brunner-Kirchmair z Johannes Kepler Universität, Institut für betriebliche Finanzwirtschaft, Austria, którzy wraz z prof. Jerzym Węclawskim, dr. hab. Robertem Zajkowskim i dr Adą Domańską realizują międzynarodowy projekt badawczy pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Austrii pt. „Differences in Financial Decisions between Family Firms and Non-Family Firms: A Spotlight on Listed Companies in Central and Eastern Europe”.

Konferencje

W dn. 5–6 września na Wydziale Ekonomicznym odbyło się VI Sympozjum Social Science & Business Research Network, zorganizowane przez Wydział Ekonomiczny UMCS oraz Uniwersytet Brawijaya z Indonezji. Podczas sympozjum przeprowadzono sesję networkingową, zaś nagrodzeni prezenterzy otrzymali certyfikat Best Paper Award. Dzięki możliwości współpracy w koordynowaniu sympozjum Wydział Ekonomiczny odwiedziła także delegacja z Indonezji, która uczestniczyła w spotkaniu z władzami Uczelni, zakończonym podpisaniem umowy o współpracy.

W dn. 19–20 września odbyło się IV Sympozjum Badaczy Firm Rodzinnych, będące corocznym spotkaniem naukowców zajmujących się przedsiębiorczością rodzinną w Polsce, zrzeszonych w sieci FaBeRNET (Family Business Research Network), tworzącej jeden z zakładów tematycznych Fundacji Polskiej Akademii Nauk. Z ramienia Instytutu Ekonomii i Finansów Wydziału Ekonomicznego się reprezentują prof. Jerzy Węclawski, dr hab. Robert Zajkowski, prof. UMCS oraz dr Ada Domańska.

Myślą przewodnią sympozjum były rozważania nad przeszłością, teraźniejszością oraz przyszłością badań nad przedsiębiorczością rodzinną, a także dyskusje dotyczące wspólnych, przyszłych projektów badawczych. W wydarzeniu wzięli udział również zaproszeni goście z zagranicy: prof. Remedios Hernandez Linares z Universidad de Extremadura, Centro Universitario de Merida (Hiszpania), dr Judit Csákné Filep z Budapest Business School (Węgry) oraz dr Thomas Brun-

ner-Kirchmair z Johannes Kepler Universität, Institut für betriebliche Finanzwirtschaft (Austria), dzieląc się swoimi doświadczeniami w zakresie badań nad przedsiębiorczością rodzinną oraz nadając mu charakter międzynarodowy.

22 września odbyła się konferencja „Inwestycje Alternatywne”, zorganizowana w formule zdalnej na platformie MS Teams. Celem wydarzenia była wymiana myśli i doświadczeń naukowców oraz praktyków związanych z badaniami nad rozwojem rynku inwestycji alternatywnych. Poruszane problemy dotyczyły rynku nieruchomości, rynku towarowego, kryptowalut, inwestycji emocjonalnych, nowoczesnych instrumentów finansowych oraz aspektów prawnych i podatkowych inwestycji alternatywnych. W spotkaniu wzięło udział wielu praktyków oraz naukowców z ośrodków naukowych w całej Polsce.

Wydział Filologiczny

Doktoraty

11 lipca odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Barbary Żarinow pt. „Obrazy postapokalipty w polskim teatrze XXI wieku”, napisanej pod kierunkiem dr hab. Iriny Lappo. Recenzenci: dr hab. Ewa Partyga, prof. IS PAN oraz prof. dr hab. Dariusz Kosiński (Uniwersytet Jagielloński). Rada Naukowa Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa 14 września nadała mgr Barbarze Żarinow stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa.

13 lipca odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr Elwiry Bolek pt. „Język i obraz w artystycznym plakacie teatralnym. Analizy semiotyczno-kulturowe”, napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Ryszarda Tokarskiego. Recenzenci: prof. dr hab. Bogusław Skowronek (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie) oraz prof. dr hab. Jacek Warchała (Uniwersytet Śląski). Rada Naukowa Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa 14 września nadała mgr Elwirze Bolek stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa.

Jubileusze

16 września odbyło się spotkanie pracowników Wydziału Filologicznego z prorektorem ds. ogólnych dr. hab. Arkadiuszem Berezą, prof. UMCS, w którym uczestniczyli m.in. pracownicy Katedry Językoznawstwa Słowiańskiego: prof. dr hab. Roman Lewicki, obchodzący jubileusz 45 lat pracy zawodowej, oraz dr hab. Ewa Białek, obchodząca jubileusz 20 lat pracy zawodowej. Prof. dr hab. Roman Lewicki to kierownik katedry, językoznawca, teoretyk przekładu, leksykograf i tłumacz, autor 140 publikacji naukowych i ok. 30 przekładów tekstów naukowych, promotor 88 magistrów, 149 licencjatów oraz 12 doktorów. Dr hab. Ewa Białek to autorka ponad 80 publikacji naukowych, promotor 80 licencjatów i magistrów, tłumacz tekstów specjalistycznych, prowadzi badania w zakresie teorii przekładu, leksykografii przekładowej, leksykologii i etnolingwistyki.

Sukcesy

Dr Beata Jarosz z Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa została laureatką tegorocznej edycji ministerialnego konkursu „Doskonała nauka – wsparcie wydania monografii naukowych”. Badaczka otrzymała 21 000 zł na opublikowanie rozprawy o języku zawodowym polskich dziennikarzy prasowych kształtującym się – jak wykazują zawarte w książce analizy – od XVIII w.

Konferencje

Dr hab. Anna Krzyżanowska, prof. UMCS z Katedry Romanistyki Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa wzięła udział w 2 międzynarodowych konferencjach naukowych. Konferencja „Journée d'étude La phraséologie dans les interactions orales et écrites” odbyła się w dn. 14–15 czerwca na Université Grenoble Alpes. Tytuł referatu: „Désambiguïsation et codage lexicographique des formules pragmatiques expressives” (współautor prof. Francis Grossmann). Konferencja „VIIIe Congrès International de Phraséologie et Parémiologie: Phraséologie et parémiologie: modèles et dynamiques” odbyła się w dn. 15–16 września na Università Cattolica del Sacro Cuore di Milano. Tytuł referatu: „De quoi je me mêle? Étude de quelques phrases interrogatives préfabriquées du français à l'intention des indiscrets” (współautorzy: prof. Francis Grossmann i prof. Agnès Tutin). Dr hab. Anna Krzyżanowska, prof. UMCS pełniła również funkcję przewodniczącej Comité

scientifique Lexique du Congrès Mondial de Linguistique Française 2022, największego światowego kongresu lingwistów zajmujących się językiem francuskim. W dn. 13–14 września dr hab. Elżbieta Flis-Czeraniak, prof. UMCS (Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa) uczestniczyła w międzynarodowej interdyscyplinarnej konferencji naukowej „Wilno i Wileńszczyzna XIX wieku: język – literatura – kultura”. Wydarzenie, które odbyło się w ramach Roku Romantyzmu, zostało zorganizowane przez Akademię Edukacji Uniwersytetu Witolda Wielkiego w Kownie, Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Białymstoku i Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Obrady miały miejsce w Domu Kultury Polskiej w Wilnie oraz w Muzeum Władysława Syrokomli w Borejkwoszczyźnie. Wygłoszony referat: „Antanas Baranauskas w kręgu polskich twórców kultury końca XIX wieku” (Antanas Baranauskas tarp XIX a. pabaigos lenkų kultūros kūrėjų).

W dn. 22–24 września dr hab. Anna Pastuszka, dr hab. Jolanta Pacyniak, dr Katarzyna Wójcik i dr Karolina Miłosz-Szewczyk z Katedry Germanistyki Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa wzięły udział w odbywającej się na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie międzynarodowej konferencji „Wende? Wenden! 6. Kongress des Mitteleuropäischen Germanistenverbandes”, będącej kongresem Stowarzyszenia Germanistów Środkowoeuropejskich. Dr hab. Anna Pastuszka wygłosiła referat „Die Wende als Aufbruch ins Neue in späten Romanen von Monika Maron”, dr hab. Jolanta Pacyniak mówiła o „Homo oeconomicus in der Krise. Ökonomische Wenden und ihre Folgen in »Der Zimmerspringbrunnen« und »Im Kasten« Jens Sparschuhs”, dr Katarzyna Wójcik przedstawiła referat „Der Zweite Weltkrieg für Wahldeutsche im Generalgouvernement im Licht der Monatsschrift »Kolonistenbriefe« 1941–1944”, a dr Karolina Miłosz-Szewczyk referat „Deutschsprachige Lakunen in den englischsprachigen Texten: Rekonstruktion ihrer Bedeutung aufgrund der Diskursanalyse”. W kongresie uczestniczyło ponad 130 prelegentów, zorganizowano również obrady stowarzyszenia. W ramach konferencji odbyły się spotkania autorskie z polsko-niemieckim pisarzem Arturem Beckerem oraz niemiecko-irlandzkim pisarzem i redaktorem Marcelem Kruegerem.

W dn. 26–27 września dr hab. Ewa Białek z Katedry Językoznawstwa Słowiańskiego (Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa) uczestniczyła w międzynarodowej konferencji pn. V Sosnowieckie Forum Językoznawcze „Semantyka – gramatyka – stylistyka”. Organizatorami spotkania byli naukowcy z Instytutu Językoznawstwa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Celem konferencji była wymiana wiedzy naukowej w zakresie perspektyw badawczych i ujęć metodologicznych we współczesnym językoznawstwie. Dr hab. Ewa Białek wygłosiła online referat na temat leksyki rodzimej oraz zapożyczonej w dyskursach specjalistycznych na materiale języka polskiego i rosyjskiego.

Wydział Filozofii i Socjologii

Letnia Szkoła Kognitywistyki

W dn. 7–10 września w Kazimierzu Dolnym odbyła się VI Letnia Szkoła Kognitywistyki. Tegoroczną edycję pt. „The Mind Within the Web” zorganizował Instytut Filozofii UMCS wraz z Wydziałem Filozofii KUL i Polską Akademią Nauk. Konferencja skierowana jest do młodych pracowników naukowych, doktorantów oraz studentów. Wykłady doświadczonych naukowców, którym towarzyszą wystąpienia młodszych badaczy, dotyczą różnych obszarów kognitywistyki, psychologii poznawczej, filozofii, semiotyki, antropologii i językoznawstwa.

VI Letnia Szkoła Kognitywistyki miała za zadanie udzielić systematycznej i popartej materiałem empirycznym odpowiedzi na pytania: Jak nowe technologie i media komunikacji wpływają na jednostki i społeczeństwo? Jakie konsekwencje niesie ze sobą technologiczne zapośredniczenie poznania, wiedzy i komunikacji? Jakie nowe rodzaje poznania i wiedzy wyłonią się w zglobalizowanym społeczeństwie sieci? Pytania te rozważali badacze związani z Lund University, Munich Center for Technology in Society, Uniwersytetem Jagiellońskim, Politechniką Warszawską, Centrum Nauki Kopernik, Uniwersytetem Mikołaja Kopernika, Katolickim Uniwersytetem Lubelskim oraz Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej.

Tegoroczne spotkanie otworzył wykład plenarny prof. Petera Gärdenforsa z Uniwersytetu w Lund pt. „Robo-

tic Semantics Based on Conceptual Spaces”. Profesor P. Gärdenfors jest członkiem Królewskiej Szwedzkiej Akademii Nauk, Deutsche Akademie für Naturforscher oraz Academia Europaea. W latach 2011–2017 był członkiem komisji przyznającej Nagrodę Nobla w dziedzinie ekonomii. Jest autorem wielu prac z zakresu kognitywistyki, m.in. *Conceptual Spaces: The Geometry of Thought*, *The Dynamics of Thought*, *The Geometry of Meaning* oraz wydanej w języku polskim *Jak Homo stał się sapiens: O ewolucji myślenia*. Prof. Gärdenfors przedstawiał możliwości i ograniczenia konwersacyjnej sztucznej inteligencji i wyjaśniał, jak zastosować koncepcję przestrzeni pojęciowych w celu usprawnienia architektury poznawczej czatbotów. Wykład został uzupełniony warsztatami, które poprowadziła dr Paula Quinon z Philosophy of Computing Group na Politechnice Warszawskiej. Podczas warsztatów uczestnicy rozważali możliwość aplikacji teorii przestrzeni pojęciowych Gärdenforsa do projektowania humanoidalnych robotów służących osobom ze spektrum autyzmu.

Wydarzenia

W dn. 10–16 września pod hasłem „Ogrody Nauki” po raz 18. odbył się Lubelski Festiwal Nauki. Aktywny udział wzięli w nim studenci Wydziału Filozofii i Socjologii zrzeszeni w kołach naukowych: Badaczy Społecznych (koordynator: dr Małgorzata Dziekanowska), Kreatywności Społecznej „KreaTyVni” (koordynator: dr Dorota Tymura) oraz „Holon” (koordynator: dr Krzysztof Rojek). Zaproponowali liczne wydarzenia i warsztaty zrealizowane zarówno podczas Pikniku Naukowego, jak i LFN. Spotkały się one z na tyle dużym zainteresowaniem, że zostaną włączone na stałe do oferty wydziału skierowanej do szkół partnerskich. Pełną listę projektów można znaleźć na stronie LFN.

Wydział Historii i Archeologii

Sukcesy

Dr hab. Marek Konstankiewicz, prof. UMCS z Katedry Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii 6 lipca został wybrany prezesem lubelskiego oddziału Stowarzyszenia

Archiwistów Polskich przez Walne Zebranie Członków Oddziału. 10 września podczas XVI Krajowego Zjazdu Delegatów tej organizacji wybrano go członkiem Zarządu Głównego Stowarzyszenia Archiwistów Polskich.

7 września kolejną kadencję członka Zarządu Sekcji Edukacji Archiwalnej Stowarzyszenia Archiwistów Polskich rozpoczęła dr Małgorzata Szabaciuk z Katedry Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii.

Wydawany przez Instytut Historii UMCS periodyk „Res Historica” pozytywnie przeszedł proces oceny i jest indeksowany w bazie ICI Journals Master List za rok 2021 ze wskaźnikiem ICV wynoszącym 100 punktów.

Wydarzenia

W ramach XVIII Lubelskiego Festiwalu Nauki „Ogrody Nauki” 2022, którego głównym organizatorem był Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Wydział Historii i Archeologii UMCS przygotował niezwykle interesującą projekty i warsztaty.

12 września student Mykyta Karpuchin z Koła Metodologicznego Historyków przedstawił projekt pt. „Świat miniaturowo wojskowo-histerycznej: otwarta lekcja historii”. Zainteresowani mogli zapoznać się ze światem miniaturowo-histerycznych wykonanych w drukarce 3D Skriwarez oraz w otwartym oprogramowaniu Blender, z tzw. miniaturami cynowymi w różnych epokach historycznych, ich tworzeniem i modelowaniem. Atrakcją był pokaz autorskich prac metalowych miniaturowo-histerycznych. To projekt wpisujący się w koncepcję otwartej lekcji historii pod kątem łączenia różnych obszarów w edukacji (w modelu STEAM) i wykorzystywania nowoczesnych technologii w procesie kształcenia i przekazywania wiedzy historycznej w niekonwencjonalny sposób.

Dr Ariel Orzełek z Katedry Metodologii i Badań nad XX–XXI wiekiem odpowiedział uczestnikom warsztatów na pytanie, co się kryje w teczkach i dlaczego Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej jest niezbędne historykowi dziejów najnowszych. Okazuje się, że zawiera ono nie tylkoteczki tajnych współpracowników organów bezpieczeństwa państwa, ale także materiały opracowania opozycji, podsłuchów, kontroli korespondencji, a nawet akta paszportowe.

13 września odbył się z kolei warsztat pt. „Pieniądz wczoraj, dziś i jutro”, przygotowany przez trzy wydziały

UMCS: Wydział Ekonomiczny, Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej oraz Wydział Historii i Archeologii. Uczniowie Szkoły Podstawowej z Radzyna Podlaskiego zostali wprowadzeni w historię pieniądza oraz mogli zaprojektować swój przyszły pieniądz. Ich zadaniem było też odnalezienie różnych zabezpieczeń na poszczególnych banknotach. Podsumowaniem był pokaz druku 3D. Przedstawicielami z Wydziału Ekonomicznego i Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej byli: dr Grzegorz Kwiatkowski oraz dr inż. Miłosz Huber.

Publikacje

Nakładem Wydawnictwa Sejmowego ukazała się monografia autorstwa dr. hab. Leszka Wierzbickiego, prof. UMCS z Katedry Historii XVI–XIX wieku i Europy Wschodniej pt. *Zjazd gołąbsko-lubelski. Obrady stanów Rzeczypospolitej w formule sejmu konnego w 1672 roku*. Autor na podstawie dokumentów i relacji z epoki przedstawia najnowszy stan badań na temat tego nietypowego i jedyne w dziejach zgromadzenia parlamentu – w formule sejmu konnego. Obrady odbywały się w obozie pospolitego ruszenia, przy asyście tysięcy przedstawicieli szlachty – delegaci szlacheccy i senatorowie radzili wspólnie pod gołym niebem, podobnie jak w czasach sejmów elekcyjnych. Była to kulminacja walk politycznych okresu panowania Michała Korybuta Wiśniowieckiego.

Naukowcy w mediach

Zbieram, więc jestem... to kolejny odcinek programu TVP3 Lublin, w którym wystąpił prof. Grzegorz Jawor z Katedry Historii Starożytnej i Średniowiecznej, zastępca dyrektora Instytutu Archeologii UMCS. To niezwykle interesujący materiał o starożytnych monetach. Nagranie jest dostępne pod adresem: <https://lublin.tvp.pl/41898473/zbieram-wiec-jestem>.

Wydział Matematyki,
Fizyki i Informatyki

Doktoraty

20 września odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Maryii Shpak pt. „Structure learning and parameter estimation for graphical models via penalized

maximum likelihood methods”, napisanej pod kierunkiem dr. hab. Mariusza Bieńka, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Wojciech Niemirowicz (Uniwersytet Warszawski) i prof. dr Piotr Zwiernik (Uniwersytet w Toronto, Kanada). Rada Naukowa Instytutu Matematyki UMCS na posiedzeniu 30 września podjęła uchwałę o nadaniu mgr Maryii Shpak stopnia doktora w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie matematyka.

Sukcesy

Ignacy Zając, student matematyki oraz Dominik Fidziukiewicz, student fizyki technicznej wraz ze swoim międzyuczelnianym zespołem zdobyli drugie miejsce w finale „Cyberiady” – Ogólnopolskich Mistrzostw w projektowaniu gier komputerowych. Studenci wygrali staż w Ten Square Games oraz specjalną nagrodę akademików. Zwycięstwo zapewniło im stworzenie gry pt. „Border Slider”. Jest to gra mobilna typu endless runner, realizująca temat finałowego Game Jamu „Cyberiady” – granice i różnice. Gra polega na treningu zręczności i percepcji, by odróżnić, które figury należy przepuścić do swojego koloru, a które zniszczyć.

Współpraca

20 września odbyło się spotkanie dziekan dr hab. Moniki Budzyńskiej, prof. UMCS z dyrektorem V Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie Beatą Jezierską. Celem spotkania było podpisanie umowy patronackiej pomiędzy wydziałem a szkołą.

Wydarzenia

W dn. 10–16 września miało miejsce wielkie święto nauki, czyli XVIII Lubelski Festiwal Nauki. W te obchody włączył się również Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki. Pracownicy wydziału zgłosili aż 33 różne projekty, które w niezwykle przystępny sposób objaśniały uczestnikom przeróżne aspekty nauk matematycznych, fizycznych oraz informatycznych. W 69 edycjach zajęć, wykładów, pokazów oraz warsztatów wzięło udział ponad 1000 osób – uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, a także wielu mieszkańców Lublina i okolic.

LFN rozpoczął tradycyjny Piknik Naukowy. Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki zgłosił w jego ramach trzy projekty: „GrafoBota” zbudowanego na bazie zestawu Lego Mindstorms, który tworzył bajkowe kwia-

ty. Autorem projektu był dr P. Kowalski; „Haftowaną matematykę” – za pomocą igły i kolorowych nici dorosli i dzieci mogli stworzyć swój własny atrakcyjny obraz graficzny, przedstawiający obiekt matematyczny. Projekt przygotowały: dr A. Gąsior, dr A. Bednarska, dr M. Skrzypiec oraz dr A. Walczuk; „Sinusoidalne brzmienia” – na własnej skórze można było doświadczyć syntezy addytywnej i samemu tworzyć własne dźwięki oraz wygrywać za ich pomocą różne melodie. Dr E. Jackowska-Boryc, lic. I. Zając oraz lic. M. Adamczyk pokazali, jak dodawanie do siebie coraz większej liczby wyrazów szeregów Fouriera prowadzi do zbliżania się fali do odpowiedniego kształtu.

Nad wszystkimi wydarzeniami odbywającymi się w trakcie LFN czuwał dr hab. Wojciech Grudziński, prof. UMCS, który pełniąc funkcję koordynatora wydziałowego, udzielał wsparcia, pomagał oraz dbał o prawidłowy przebieg festiwalu na wydziale.

Pełną listę projektów przygotowanych przez wydział można znaleźć na stronie: www.festiwal.lublin.pl/projekty/projekty.html.

Wrzesień jest Miesiącem Świadomości Nowotworów u Dzieci i Młodzieży na całym świecie, a jego symbolem jest złota wstążka. Celem obchodzenia tego miesiąca jest zwiększenie wsparcia, finansowania i świadomości na temat nowotworów wieku dziecięcego. Ważnym elementem społecznym tej akcji jest możliwość okazania solidarności i wsparcia dla dzieci walczących z nowotworami, ich rodzin, opiekunów oraz osób, które pokonały chorobę. Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki włączył się w tę szlachetną inicjatywę dzięki propozycji portalu internetowego Onkologia-Dzieci-ca.pl. W związku z tym w dn. 20–26 września w godzinach 18:00–22:00 ściana budynku Instytutu Informatyki była podświetlana na żółto-złoto.

Wydział Nauk
o Ziemi i Gospodarki
Przestrzennej

Sukcesy

W II edycji Konkursu naukowego na najlepszą pracę dyplomową z zakresu szeroko pojętej regionalistyki,

zorganizowanego przez European Regional Science Association (ERSA) – Sekcja Polska nagrodzeni zostali absolwenci WNoZiGP. W grupie prac magisterskich: nagrodę I stopnia otrzymała mgr inż. Izabela Serafin za pracę pt. „Lokalna polityka przestrzenna i rozwojowa a atrakcyjność inwestycyjna miasta – na przykładzie Łodzi i Wrocławia” (promotor dr hab. Artur Myna, prof. UMCS), nagrodę II stopnia otrzymała mgr inż. Julita Capik za pracę pt. „Współpraca miast w sieci Cit-taslow w województwie warmińsko – mazurskim” (promotor dr Dagmara Kociuba), wyróżnienie otrzymała mgr inż. Jolanta Sadownik za pracę pt. „Lokalna polityka przestrzenna i rozwojowa a konflikty przestrzenne na przykładzie Radomia” (promotor dr hab. Artur Myna, prof. UMCS).

Konferencje

Prof. dr hab. Maria Łanczont, dr hab. Przemysław Mroczek, prof. UMCS, prof. dr hab. Irena A. Pidek, dr Anna Orłowska, dr hab. Sławomir Terpiłowski, prof. UMCS i dr hab. Paweł Zieliński, prof. UMCS z Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku byli uczestnikami XXVII Konferencji Naukowo-Szkoleniowej Stratygrafia Plejstocenu Polski „Późnoczwartorzędowe środowiska sedymentacyjne Pomorza Wschodniego”, która odbyła się w dn. 5–9 września w Starej Kiszewie. W ramach konferencji członkowie powołali nowe stowarzyszenie „Polska Unia Czwartorzędu” (POLQUA). Jego celem jest zrzeszanie polskich badaczy czwartorzędu, a także ich reprezentacja na forum INQUA (International Quaternary Association). Na wiceprzewodniczącą Stowarzyszenia POLQUA na kadencję 2022–2024 została wybrana prof. dr hab. Irena A. Pidek, a do składu komisji rewizyjnej powołano prof. dr hab. Marię Łanczont. Owocem konferencji będzie m.in. tom specjalny „Open Geosciences” (IF= 1.467) (redaktor – dr hab. Przemysław Mroczek, prof. UMCS).

Spotkania

W dn. 29 sierpnia – 1 września gościem Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku był prof. Gholamreza Roshan z Golestan University w Gorgan w Iranie. Prof. Roshan jest specjalistą z zakresu klimatologii, a jego wizyta w Lublinie miała na celu nawiązanie współpracy z naukowcami z Katedry Hydrologii i Klimatologii UMCS i podjęcie wspólnych badań nad zmianami warunków klimatycznych i bioklimatycznych w obszarach zurba-

nizowanych. Opiekę nad gościem sprawował dr Sylwester Wereski, który w ramach konkursu MINIATURA 5 (NCN) realizuje projekt „Występowanie silnego stresu ciepła w warunkach klimatu gorącego i suchego”.

Wyjazdy

Dr hab. Anna Dłużewska, prof. UMCS w dn. 2–16 sierpnia gościła z wizytą w RPA na Durban University of Technology, Faculty of Management Sciences, Department of Hospitality and Tourism (Wydział Zarządzania, Instytut Hotelarstwa i Turystyki). Wygłosiła wykłady dla studentów wydziału, uczestniczyła w pracach grupy badawczej „International Research Group on Tourism, Hospitality and Food”, a także uczestniczyła w spotkaniach z dziekanem i pracownikami wydziału wymienionego uniwersytetu. Prof. Dłużewska została wyróżniona tytułem Honorary Research Associate na Durban University of Technology.

Publikacje

Bartmiński P., Siłuch M., 2022. *Mapping the albedo of the active surface at different stages of the growing season using data from various sources*, „Remote Sensing Applications: Society and Environment”, 28, 100818 – to opis bibliograficzny najnowszej publikacji dr. Piotra Bartmińskiego i dr. Marcina Siłucha (Katedra Geologii, Gleboznawstwa i Geoinformacji). W publikacji zaprezentowano przestrzenną zmienność parametru, jakim jest albedo powierzchni czynnej. Wyniki badań są efektem realizacji projektu NCN (2016/21/D/ST10/01947). Artykuł według Wykazu Czasopism MEiN ma 100 punktów.

Wydarzenia

Pracownicy naszego wydziału koordynowali 9 projektów podczas XVIII Lubelskiego Festiwalu Nauki: „Czy przestrzeń nas ogranicza?” (mgr inż. Dorota Dymek), „Fungi analysis” (dr Mateusz Zawadzki), „Ile warte jest dla nas środowisko naturalne?” (dr inż. Miłosz Huber), „Odpakuj swoją naturę” (dr Adam Lesiuk), „Pieniądz wczoraj, dziś i jutro” (dr inż. Miłosz Huber), „Przyroda Arktyki na przykładzie Skandynawii (rośliny, minerały, widoki)” (dr inż. Miłosz Huber), „Rubin, peowskit i inne minerały” (dr inż. Miłosz Huber), „Social dimension of climate change in the Arctic” (dr hab. Michał Łuszczuk, prof. UMCS), „Zdarzenia ekstremalne w historii Ziemi” (dr inż. Miłosz Huber), „Zrównowa-

zony rozwój miast w Arktyce na wybranych przykładach” (dr inż. Miłosz Huber).

16 września odbył się EKOfestiwal, zorganizowany przez Starostwo Powiatowe w Lubaczowie oraz Stowarzyszenie Geoturystyczne „Roztocze Wschodnie”. Wydarzenie miało na celu m.in. podniesienie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców powiatu lubaczowskiego – w szczególności wśród dzieci i młodzieży, związanej z obowiązkiem segregacji odpadów, zakazem palenia śmieci czy ochroną powietrza atmosferycznego, oraz promocję niedocenionych zasobów geologicznych powiatu lubaczowskiego. Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej był partnerem tego wydarzenia.

Podczas festiwalu odbyły się warsztaty prowadzone przez pracowników i studentów naszej jednostki: „Odpakuj swoją Naturę – rola opakowań w życiu człowieka”, „Plastik niejedno ma imię – sposoby odzysku i recyklingu plastiku” – dr Adam Lesiuk, „Żywa przestrzeń miejska” – Studenckie Koło Naukowe Planistów „SmartCity”. Na stoisku WNoZiGP promowana była oferta edukacyjna naszego wydziału.

Naukowcy w mediach

Polskie Radio Lublin przeprowadziło rozmowę z rektorem prof. dr. hab. Radosławem Dobrowolskim, uczestnikiem XXX Wyprawy Polarnej UMCS na Spitsbergen na temat prowadzonych badań, możliwości rozwoju, planów na przyszłość i funkcjonowania w wyjątkowych warunkach polarnych. Wywiad był transmitowany na żywo w ramach audycji „Gość Radia Lublin” 30 sierpnia.

Również na antenie Polskiego Radia Lublin można było posłuchać wypowiedzi eksperckiej dr Agnieszki Krzyżewskiej (Katedra Hydrologii i Klimatologii) o zanieczyszczeniach powietrza w Lublinie. Dr Krzyżewska wypowiadała się na temat obecności niebezpiecznych pyłów znad Europy Wschodniej nad naszym regionem. Wypowiedź wyemitowano pod koniec sierpnia.

Kolejnym gościem Radia Lublin był dr hab. Wojciech Janicki, prof. UMCS, dyrektor Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej, któ-

ry udzielił wywiadu w audycji „Gość Radia Lublin” emitowanej 12 września. Tematem były nasilające się problemy migracyjne oraz rosnąca liczba uchodźców na świecie i w Polsce.

Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Habilitacje

11 lipca Rada Naukowa Instytutu Nauk o Polityce i Administracji na podstawie wniosku Komisji Habilitacyjnej w składzie: przewodniczący: prof. dr hab. Tadeusz Wallas (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), sekretarz: dr hab. Dariusz Kondrakiewicz (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), recenzenci: prof. dr hab. Piotr Mickiewicz (Uniwersytet Gdański), dr hab. Adam Robert Szymański (Uniwersytet Warszawski), dr hab. Łukasz Jureńczyk (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), prof. dr hab. Jarosław Gryz (Akademia Sztuki Wojennej), członek komisji: dr hab. Ireneusz Topolski (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej) podjęła uchwałę o nadaniu dr Justynie Misiągiewicz (Instytut Nauk o Polityce i Administracji UMCS) stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji. Osiągnięcie naukowe – monografia pt. *Polityka bezpieczeństwa energetycznego w regionie kaspjskim*.

19 września Rada Naukowa Instytutu Nauk o Polityce i Administracji na podstawie wniosku Komisji Habilitacyjnej w składzie: przewodniczący: prof. dr hab. Tadeusz Wallas (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), sekretarz: dr hab. Katarzyna Marzęda-Młynarska, prof. UMCS, recenzenci: dr hab. Elżbieta Kuzelewska (Uniwersytet w Białymstoku), dr hab. Krzysztof Koźbiał (Uniwersytet Jagielloński), prof. dr hab. Katarzyna Żukrowska (Szkoła Główna Handlowa w Warszawie), prof. dr hab. Andrzej Podraza (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), członek komisji: dr hab. Konrad Pawłowski (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej) podjęła uchwałę o nadaniu dr Annie Moraczewskiej (Instytut Nauk o Polityce

i Administracji UMCS) stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji. Osiągnięcie naukowe – monografia pt. *Zarządzanie ryzykiem na granicach zewnętrznych Unii Europejskiej*.

Sukcesy

Prof. dr hab. Iwona Hofman jako przewodnicząca Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk brała udział w uroczystościach Jubileuszu 100-lecia powstania Towarzystwa Przyjaciół Nauki i Sztuki w Gdańsku, które odbyły się 16 września w Filharmonii Bałtyckiej. Podczas gali otrzymała Medal 100-lecia TPNiS oraz Gdańskiego Towarzystwa Naukowego i Gdańskiego Towarzystwa Przyjaciół Sztuki przyznany za „zasługi dla nauki i kultury polskiej”.

Dwa recenzowane czasopisma naukowe wydawane na UMCS przez Instytut Nauk o Polityce i Administracji: „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio K – Politologia” (redaktor – prof. dr hab. Maria Marczevska-Rytko, kierownik Katedry Ruchów Politycznych i Badań Etnicznych) i „Anuario Latinoamericano – Ciencias Políticas y Relaciones Internacionales” (redaktor naczelny – dr hab. Katarzyna Krzywicka, prof. UMCS z Katedry Stosunków Międzynarodowych) pozytywnie przeszły proces oceny i są indeksowane w bazie Index Copernicus International Journals Master List za rok 2021, a wskaźnik ICV (Index Copernicus Value) dla obydwu czasopism za ten okres wyniósł 100 pkt. Warto zaznaczyć, że hiszpańskojęzyczne czasopismo „Anuario Latinoamericano” utrzymuje tę wysoką ocenę od 2017 r.

Zgodnie z postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o nadaniu odznaczeń, na wniosek Ministra Edukacji i Nauki, za wzorowe, wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej 22 sierpnia odznaczeni zostali: Srebrnym Medalem za Długoletnią Służbę – dr hab. Krystyna Leszczyńska-Wichmanowska, prof. UMCS (Katedra Systemów Politycznych i Praw Człowieka), Brązowym Medalem za Długoletnią Służbę – dr Łukasz Lewkowicz (Katedra Myśli Politycznej).

29 września Rada Naukowa Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach na podstawie wniosku Komisji Habilitacyjnej w składzie: przewodniczący: prof. dr hab. Tomasz Mielczarek (Uniwersytet Jana Kochanowskiego), sekretarz: dr hab. Bogdan Borowik (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej), recenzenci: prof. dr hab. Stanisław Michalczyk (Uniwersytet Śląski), dr hab. Krzysztof Kowalik (Uniwersytet Warszawski), dr hab. Rafał Leśniczak (Uniwersytet Stefana Kardynała Wyszyńskiego), dr hab. Jolanta Kępa-Mętrak (Uniwersytet Jana Kochanowskiego), członek komisji: dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak, prof. UMCS podjęła uchwałę o nadaniu dr. Pawłowi Kucy (Instytut Nauk o Polityce, Uniwersytet Rzeszowski) stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach. Osiągnięcie naukowe – monografia pt. *Prasa drukowana w regionie podkarpackim. Od czasów galicyjskich po współczesność*.

Wydarzenia

W dn. 13–14 września w Instytucie Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach gościł prof. Bruno De Lièvre z Mons University (Belgia). Była to kolejna wizyta ze strony belgijskiej w ramach projektu NAWA „E-learning i ICT w edukacji w Polsce i Belgii. Badania porównawcze”. W trakcie wizyty gość spotkał się z wicedyrektorem instytutu dr. Wojciechem Magusiem, zwiedził Wydział Politologii i Dziennikarstwa, a także zapoznał się ze specyfiką e-learningu w Polsce w trakcie seminarium naukowego prowadzonego przez uczestniczki projektu ze strony polskiej – dr hab. Lidię Pokrzycką, prof. UMCS, dr Ewę Bulisz oraz mgr Katarzynę Hałas. Efektem przyjazdu i całego projektu będzie m.in. wydanie kolejnego wspólnego e-booka pod red. Lidii Pokrzyckiej i Bruno De Lièvre.

29 września w Warsztatach Kultury w Lublinie w formule hybrydowej odbyło się 4. wydarzenie Dźwiękowni – cyklu spotkań poświęconych dźwiękowi w jego różnych odsłuchach i emisjach, przygotowanego przez dr. hab. Piotra Celińskiego, prof. UMCS (Katedra Teorii Mediów) i doktorantów: mgr Justynę Kusto i mgr. Krystiana Nowaka wspólnie z WK. Zaproszone prelegentki: Izabela Dłużyk (field recordzistka) i dr Justyna Anders-

-Morawska (Uniwersytet Łódzki, członek Rady Naukowej Interdyscyplinarnego Centrum Studiów Miejskich) w trakcie spotkania skupiły się na pejzażach dźwiękowych, wyjaśniając jednocześnie pojęcia związane z soundscapem. Przybliżyły również praktyki powiązane z rozwojem ekologii akustycznej, a zwłaszcza field recording, który umożliwia rejestrację konkretnych pejzaży dźwiękowych.

Konferencje

15 września Instytut Nauk o Polityce i Administracji przy współpracy z Uniwersytetem Mandla w Brnie (Republika Czeska) był organizatorem międzynarodowej konferencji naukowej pt. „New political parties in the face of challenges of the 21st century”, realizowanej w ramach wspólnego projektu badawczego NAWA „New political parties in the party systems of Poland and the Czech Republic”, którego koordynatorami są dr Ewelina Kancik-Kořtun z ramienia INoPiA UMCS oraz doc. Josef Smolik z Uniwersytetu Mandla w Brnie. Wydarzenie odbyło się w sali rad naukowych na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS. W konferencji udział wzięli pracownicy i studenci z UMCS i Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, a także delegacja naukowców z Uniwersytetu Mandla.

Dr hab. Małgorzata Stępnik, prof. UMCS wzięła udział w ogólnopolskiej konferencji naukowej „Antyk w polskiej sztuce i kulturze artystycznej końca XVIII – początku XX wieku. Od Franciszka Smuglewicza do Igora Mitoraja”, współorganizowanej przez Polski Instytut Studiów nad Sztuką Świata i Stowarzyszenie Architektów Polskich SARP (Warszawa, 21–23 września). Wygłosiła referat pt. „Sfinks i Gorgony. Psychoanalityczny »bestiariusz« we współczesnej sztuce polskiej”.

Prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach wzięła udział w XI Ogólnopolskim Zjeździe Pedagogicznym, który odbywał się w dn. 20–22 września w Poznaniu pod hasłem „Przesilenie. Budujemy lepszy świat w sobie i pomiędzy nami”. Wygłosiła wykład otwierający na temat społecznego ruchu naukowego i roli towarzystw naukowych w Polsce.

Publikacje

We wrześniu w Wydawnictwie UMCS ukazał się drugi tom dotyczący problematyki funkcjonowania Grupy Wyszehradzkiej pt. *30 Years of the Visegrad Group. Volume 2: Basic Projekt Ideas and International Reality* pod redakcją dr Eweliny Kancik-Kořtun z Katedry Administracji Publicznej. Książka poświęcona jest zagadnieniom społeczno-gospodarczym, infrastrukturalnym oraz politycznym w krajach V4. Przedstawione w tomie analizy dostarczają jakościowo nowego materiału, potwierdzającego prestiżowe miejsce UMCS na mapie ośrodków naukowych zajmujących się Grupą Wyszehradzką. Opublikowane w książce artykuły pochodzą z ośrodków naukowych ze wszystkich państw V4 (oraz z Holandii) i są wynikiem prowadzonych tam badań.

W Wydawnictwie UMCS we wrześniu ukazała się monografia zbiorowa pt. *Konstytucja jako efekt kompromisu politycznego. W setną rocznicę Konstytucji marcowej 1921 roku* pod redakcją naukową dr. hab. Marcina Wichmanowskiego z Katedry Myśli Politycznej. Autorami są przedstawiciele wielu ośrodków akademickich, w tym m.in. z Warszawy, Krakowa, Torunia, Wrocławia, Siedlec czy Lublina. Opracowanie stanowi zbiór nowatorskich rozważań, których rdzeniem jest tematyka dotycząca konstytucji i kwestii z nią związanych. Monografia istotnie wpisuje się w nurt współczesnych rozważań dotyczących szeroko pojętej demokracji.

Wydarzenia

Prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach na zaproszenie Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie 3 września wzięła udział w uroczystym czytaniu *Ballad i romansów* Adama Mickiewicza, które odbyło się na dziedzińcu biblioteki w ramach 11. edycji akcji publicznego czytania największych polskich dzieł literackich Narodowe Czytanie.

13 września dr Łukasz Lewkowicz z Katedry Myśli Politycznej wzięł udział w zorganizowanym przez Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Poznaniu międzynarodowym spotkaniu dotyczącym roli Polski

w ramach Inicjatywy Trójmorza. Odpowiadał na zadawane przez uczestników pytania i dyskutował na temat podejścia Polski i innych państw do wymienionej inicjatywy.

16 września członkowie Międzyinstytutowego Zespołu Badawczego Wiarygodności Komunikatów Medialnych, reprezentowanego z ramienia Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach przez dr hab. Annę Granat, dr. Kamila Mazurka i mgr Agnieszkę Józwick, wzięli udział warsztacie szkoleniowym w ramach Prasowej Akademii Pieniądza, projektu edukacji ekonomicznej realizowanego przez Polską Agencję Prasową. Warsztat dotyczył m.in. roli i znaczenia banku centralnego oraz detekcji gospodarczych fake newsów.

W okresie wakacyjnym doktorant Katedry Stosunków Międzynarodowych w Instytucie Nauk o Polityce i Administracji mgr Jakub Wołyniec realizował badania w ramach grantu NAWA w London School of Economics and Political Science. Podczas pobytu w Londynie korzystał z biblioteki LSE, jednej z największych bibliotek na świecie poświęconych naukom ekonomicznym i społecznym. Celem kwerendy było uzupełnienie literatury do przygotowywanej pracy doktorskiej pt. „The Strategic Culture of the United Kingdom after the Cold War” oraz przygotowanie artykułu popularnonaukowego przybliżającego zagadnienia demokracji westminsterskiej.

Wydział Prawa
i Administracji

In memoriam

2 września zmarł dr hab. Ryszard Mojak, prof. UMCS, wieloletni pracownik badawczo-dydaktyczny Katedry Prawa Konstytucyjnego. W latach 2012–2014 pełnił funkcję prorektora UMCS, w latach 2002–2008 był członkiem Senatu UMCS. Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Złotym za Długoletnią Służbę oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Konferencje

W dn. 12–13 września pracownicy Katedry Prawa Międzynarodowego Publicznego, Katedry Postępowania Karnego oraz Katedry Prawa Administracyjnego i Nauki o Administracji wzięli udział w Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Bratislava Legal Forum 2022”, zorganizowanej na Wydziale Prawa Uniwersytetu Komeńskiego w Bratysławie.

W dn. 18–20 września odbył się XXVI Zjazd Katedr, Zakładów i Zespołów Badawczych Prawa i Postępowania Administracyjnego pt. „Kierunki rozwoju jurysdykcji administracyjnej”, zorganizowany przez Zakład Prawa Administracyjnego i Nauki o Administracji WPiA UAM w Poznaniu, w którym uczestniczyli pracownicy Katedry Prawa Administracyjnego i Nauki o Administracji UMCS oraz Katedry Postępowania Administracyjnego UMCS.

Pracownicy Katedry Prawa Gospodarczego i Handlowego oraz Katedry Prawa Cywilnego wzięli udział w XIII Ogólnopolskim Zjeździe Katedr Prawa Handlowego pt. „Podstawowe problemy i konstrukcje współczesnego prawa handlowego”, zorganizowanym w Lublinie w dn. 22–23 września przez Katedrę Prawa Handlowego KUL.

W dn. 28–30 września w Katowicach odbył się Kongres Teorii i Filozofii Prawa, stanowiący nową formę organizowanych dotąd w cyklu dwuletnim zjazdów katedr teorii i filozofii prawa. Organizatorem był Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, a wzięli w nim udział pracownicy wydziału z Katedry Teorii i Filozofii Prawa oraz Katedry Prawa Informatycznego i Zawodów Prawniczych.

W dn. 20–23 września w Ustce odbył się Ogólnopolski Zjazd Historyków Doktryn Polityczno-Prawnych, którego organizatorem był Instytut Prawa i Administracji Akademii Pomorskiej w Słupsku. Tematem przewodnim były zagadnienia suwerenności, autonomii i podmiotowości w myśli politycznej i prawnej. Na konferencji z referatami wystąpili pracownicy Katedry Doktryn Polityczno-Prawnych i Prawa Rzymskiego oraz Katedry Historii Państwa i Prawa Wydziału Prawa i Administracji UMCS.

XVIII Lubelski Festiwal Nauki w odcieniach zieleni

XVIII Lubelski Festiwal Nauki odbył się w dn. 10–16 września 2022 r. pod hasłem „Ogrody nauki”. Wydarzenie zorganizowane zostało przez pięć lubelskich uczelni publicznych: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytet Przyrodniczy, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Uniwersytet Medyczny, Politechnikę Lubelską oraz Urząd Miasta Lublin, a także trzynaście instytucji naukowych, naukowo-badawczych i publicznych, m.in. Akademię Zamojską, Instytut Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego PAN, Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, Lotniczą Akademię Wojskową w Dęblinie i Państwową Akademię Nauk Stosowanych w Chełmie.

XVIII Lubelski Festiwal Nauki został objęty honorowym patronatem przez: Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministra Zdrowia, Ministra Edukacji i Nauki, Marszałka Województwa Lubelskiego, Wojewodę Lubelskiego, Prezydenta Miasta Lublina i Lubelskiego Kuratora Oświaty. Wydarzenie uzyskało również patronat medialny por-

talu Nauka w Polsce, „Forum Akademickiego”, TVP3 Lublin, Radia Lublin, Akademickiego Radia Centrum, Telewizji Akademickiej TV UMCS, „Dziennika Wschodniego” i „Gościa Niedzielnego”. Partnerami przedsięwzięcia zostały Województwo Lubelskie – „Lubelskie Smakuj Życie” oraz Centrum Spotkania Kultur w Lublinie.

Funkcję głównego organizatora tegorocznej edycji festiwalu pełnił Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie. Zgodnie z przyjętym od 2018 r. zwyczajem wydarzenie rozpoczęło się od Lubelskiego Pikniku Naukowego, który odbył się 11 września na Placu Teatralnym przed Centrum Spotkania Kultur w Lublinie. Niesprzyjające warunki pogodowe nie zniechęciły pasjonatów nauki do odwiedzenia licznych stoisk UMCS, na których można było m.in. dowiedzieć się, czym jest glaukonit określany zielonym złotem Lubelszczyzny, ile waży rakietka tenisowa, czy grzyby można tylko jeść, jak smakuje słynny *black pudding* oraz poznać koncepcję imperatywu kategorycznego Kanta. Tego dnia odbyły się występy sceniczne, podczas których mieliśmy okazję posłuchać m.in. niezwykłego duetu dr szt. Natalii Wilk i dr. hab. szt. Tomasza Momota, prof. UMCS, którzy przenieśli nas w magiczny klimat muzyki filmowej.

Tradycyjnie od poniedziałku do piątku prezentowano projekty przygotowane przez lubelskie uczelnie publiczne, Urząd Miasta Lublin oraz współorganizatorów. W XVIII LFN z ramienia UMCS udział wzięło dwanaście wydziałów oraz dwanaście jednostek pozawydziałowych, które zgłosiły łącznie 306 projektów. Największą popularnością wśród szerokiego grona odbiorców cieszyły się projekty Wydziału Chemii (12), na które dokonano 1028 rezerwacji, Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki (33), którego mury odwiedziło 812 osób, a także Wydziału Biologii i Biotechnologii (23), gdzie w zajęciach uczestniczyło 589 osób.

Ogromne zainteresowanie wzbudziły „Pokazy chemiczne – świat kolorowych i ciekawych eksperyment-

Fot. Klaudia Oleńder

Fot. Klaudia Oleander

tów”, w których udział wzięło 438 uczniów szkół podstawowych (klasy V–VIII) i szkół ponadpodstawowych z Lublina oraz województw lubelskiego i wielkopolskiego (w tym z Poznania). Na drugim miejscu znalazła się wystawa „Tajniki botaniki” Ogrodu Botanicznego UMCS, w której uczestniczyło 128 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z Lublina, Świdnika i Wilkowa, na trzecim – ponownie projekt z Wydziału Chemii „Zafascynuj się chemią” (119 rezerwacji). Wart wyróżnienia jest również projekt „Bądź sprawny jak Ninja – korzyści płynące z zajęć karate wśród dzieci” Centrum Kultury Fizycznej UMCS, w którym udział wzięło 118 przedszkolaków i uczniów lubelskich szkół podstawowych.

XVIII LFN obfitował również w wydarzenia specjalne, takie jak wykłady popularnonaukowe znanych i cenionych na świecie popularyzatorów nauki. W ramach „Ogrodów podróży” 13 września w Centrum Kongresowym Uniwersytetu Przyrodniczego odbył się wykład prof. dr. hab. Andrzeja Kokowskiego – wieloletniego dyrektora Instytutu Archeologii UMCS, pasjonata i miłośnika badań nad Gotami, które rozsławiły Lubelszczyznę na cały, nie tylko naukowy świat. Prof. Kokowski w wykładzie „Odczep się archeolog – czyli archeolog w podróży” w interesujący sposób opowiedział o swojej pasji, jaką jest archeologia, i o podróżach, które odbył po Europie. Tego samego dnia wyemitowano nagrany przy współpracy z ACKiM UMCS Chatka Żaka wykład popularnonaukowy „Mesopotamian Travel Gardens”, poruszający tematykę medycyny roślinnej sprzed ok. 2500 r. p.n.e. Autor prelekcji, dr Irving Leonard Finkel, jest brytyjskim filologiem, światowej sławy asyriologiem i kustoszem Muzeum Brytyjskiego, znanym z zamiłowania do starożytnej Mezopotamii. Z kolei w ramach „Ogrodów ekologii”, które odbyły się 14 września w Centrum Kongresowym UP, mieliśmy przyjemność wysłuchać wystąpienia prof. Stefaana

Poedtsa z Instytutu Fizyki UMCS i Katedry Matematyki Katolickiego Uniwersytetu w Leuven (Belgia) pt. „Predicting extreme space weather: an extreme challenge!” na temat wpływu pogody kosmicznej na Ziemię.

Pisząc o wkładzie, jaki nasza Uczelnia wniosła w organizację festiwalu, nie sposób nie wspomnieć również o Koncercie Zespołów Folklorystycznych, który odbył się 15 września. Na deskach sceny Centrum Kongresowego UP wystąpił m.in. Zespół Tańca Ludowego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie im. St. Leszczyńskiego.

XVIII Lubelski Festiwal Nauki zakończył się 16 września uroczystą galą, podczas której wręczono nagrody wybranym popularyzatorom nauki z każdej lubelskiej uczelni publicznej. Laureatem wyróżnienia z ramienia UMCS został prof. dr hab. Andrzej Kokowski „za bycie odważnym i pełnym pasji w prowadzeniu badań naukowych nad dziejami Gotów i rozpalenie miłości do archeologii w sercach studentek i studentów z całego świata”.

W trakcie XVIII edycji festiwalu zorganizowano 1544 projekty naukowe, w tym 144 projekty online, 57 projektów w języku obcym i 682 projekty dedykowane osobom z niepełnosprawnościami, na które dokonano 34 583 potwierdzonych rezerwacji. W przygotowanie wykładów, ćwiczeń, laboratoriów, pokazów itp. zaangażowały się bezpośrednio 2693 osoby, a łączny czas trwania wszystkich wydarzeń wyniósł 2905 godzin. Projekty festiwalowe zrealizowano nie tylko w Lublinie, ale również w Chełmie, Dęblinie, Puławach, Stalowej Woli i Zamościu.

XIX LFN odbędzie się we wrześniu 2023 r., a funkcję głównego organizatora wydarzenia przejął Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II. Biorąc pod uwagę fakt, że w przyszłym roku Lublin obejmie zaszczytną funkcję Europejskiej Stolicy Młodzieży, przedsięwzięcie zapowiada się niezwykle ciekawie.

Monika Baczewska-Ciupak

* Dziękuję dr. Andrzejowi Żykbowskiemu za udostępnienie statystyk XVIII LFN.

Uczelnie wyższe stawiają na dostępność

Rozmowa z dr hab. Agnieszką Lewicką-Zelent, prof. Uczelni z Katedry Pedagogiki Resocjalizacyjnej UMCS

Głos nauki

Porozmawiajmy o tym, co robią uczelnie wyższe, aby być instytucjami dostępnymi i przyjaznymi dla wszystkich. Czym zatem jest sama dostępność? Dlaczego obecnie jest tak ważna?

Muszę zacząć od tego, że w 2019 r. weszły w życie przepisy, które nas do niej obligują. To ustawa, która gwarantuje zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Ale żeby zrozumieć, czym jest dostępność, należy najpierw zapoznać się z kilkoma pojęciami.

Taki główny termin to bariera, czyli pewne ograniczenia lub – mówiąc inaczej – różne przeszkody w wymiarze architektonicznym, cyfrowym, informacyjno-komunikacyjnym, które albo uniemożliwiają, albo utrudniają określonej grupie osób bądź jednostkom udział w różnych sferach życia na zasadzie równości. Powinniśmy zapobiegać powstawaniu tych barier, a jeżeli nawet one powstają, to należy zastanowić się, co z nimi zrobić, jak zminimalizować ich negatywny wpływ. I tutaj pojawia się kolejne pojęcie – osoba ze szczególnymi potrzebami. To taka osoba, która albo ma pewne określone cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo znajduje się w takim momencie życia, że nie może w pełni korzystać z tego wszystkiego, z czego korzystają inni ludzie.

A dlaczego dostępność obecnie jest taka ważna? Powiedzieć bym, że ona jest zawsze ważna, była ważna i będzie ważna. Bo kiedy pomagamy ludziom, kiedy

współpracujemy z ludźmi, to musimy odpowiadać na ich potrzeby. Niektóre osoby mają identyczne potrzeby jak my, ale mają też dodatkowe potrzeby i to właśnie my powinniśmy na nie reagować. Uczelnie podejmują bardzo różne działania w tym zakresie: dostosowują budynki, aranżują strony internetowe w specjalny sposób, który ułatwia osobom ze szczególnymi potrzebami korzystanie z nich, kupują odpowiedni sprzęt np. pętle indukcyjne, białe laski. Ale uczelnie przede wszystkim rozmawiają, mówią o osobach z niepełnościami, osobach ze szczególnymi potrzebami i dlatego w ogóle zaczynamy pracę nad dostępnością. Zaczynamy się otwierać na wszystkich ludzi, na ludzi, którzy mają szczególne potrzeby.

Czy dostępność jest w jakiś sposób mierzona? Jakie kryteria decydują o tym, że dana uczelnia jest uznawana za dostępną?

Oczywiście, że są pewne miary dostępności, tak jak w przypadku innych zjawisk. Mamy np. miary liczbowe, statystyczne. Może to być liczba zakupionego sprzętu, czyli to, o czym mówiłam wcześniej, np. pętle indukcyjne; mogą to być zmiany, które zostały wprowadzone w architekturze danego budynku, które możemy oceniać zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym. Jesteśmy w stanie określić, czy te zmiany faktycznie są na tyle istotne, że ułatwiają funkcjonowanie osobom ze szczególnymi potrzebami. To są także materiały, które

na poziomie uczelni opracowujemy i przekazujemy osobom z niepełnosprawnościami. Jeżeli mają one autodekrypcję, to wiadomo, że możemy je również przeliczyć statystycznie.

Według mnie jednak najistotniejszą miarą jest poziom satysfakcji członków społeczności akademickiej, studentów, pracowników, kandydatów, którzy mówią

o tym, że na danej uczelni są spełnione warunki do tego, żeby mogli pracować, studiować adekwatnie do swoich potrzeb.

Miarami dostępności jest także liczba kandydatów, a później studentów z różnymi niepełnosprawnościami, chorobami, ale również potrzebami wynikającymi z danej sytuacji, w której się znaleźli.

O samej dostępności możemy mówić w kilku kategoriach. Może to być dostępność architektoniczna (podjazdy, podświetlenia); cyfrowa – w kontekście wyglądu strony internetowej, formy przekazywanych materiałów, tutaj szczególne znaczenie odgrywa projektowanie uniwersalne pod kątem osób ze szczególnymi potrzebami; wydarzeń, które organizujemy – nie ma już podziału na osoby z niepełnosprawnościami i osoby pełnosprawne, jesteśmy po prostu razem, robimy coś wspólnie. Ale to też jest otwarta postawa wykładowców i innych studentów. Myślę, że od tego zawsze powinniśmy wychodzić. Jeżeli nie jesteśmy otwarci na drugiego człowieka, na jego potrzeby, to te zasady dostępności – moim zdaniem – nie zostaną zrealizowane. Na szczęście dużo zmienia się w kwestii podchodzenia do osób ze szczególnymi potrzebami.

Gdzie osoby z niepełnosprawnościami mogą znaleźć informacje o tym, że uniwersytet realizuje działania na rzecz dostępności? Czy same mogą zgłaszać swoje potrzeby w tym zakresie?

Przede wszystkim zachęcam do sięgania do aktualności zamieszczanych na stronach internetowych uczelni, ponieważ to źródło podstawowych informacji na temat wydarzeń, które się tam odbywają. Na poszczególnych uniwersytetach działają także jednostki administracyjne i organizacje, które są dedykowane osobom ze szczególnymi potrzebami. Ja tutaj odniosę się do jednostek, które funkcjonują na UMCS.

Pierwszą z nich jest Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami i Wsparcia Psychologicznego, które współpracuje i ze studentami, i z doktorantami, ale nie tylko z niepełnosprawnościami. Swoją pomoc oferuje również osobom doświadczającym kryzysów zdrowia psychicznego, osobom, które bardzo ciężko przeszły koronawirusa albo doświadczyły traumatycznych wydarzeń w związku z chorobą, ze śmiercią osób bliskich. Tutaj podejmowane są bardzo liczne działania integracyjne i włączające.

Warto wspomnieć także o Zrzeszeniu Studentów Niepełnosprawnych „Alter Idem”, którego głównym celem jest integracja studentów z niepełnosprawnościami i studentów pełnosprawnych. Zrzeszenie pokazuje, że wszyscy jesteśmy równi.

Kolejną taką jednostką jest Punkt Wsparcia i Psychoedukacji dla Studentów SENSUM, który pro-

wadzi swoją działalność w Instytucie Pedagogiki. W gronie osób, które zadeklarowały swoją pomoc, znajdują się wykładowcy będący terapeutami, coachami, mający uprawnienia psychologiczne, czyli oferujący bardzo szeroką, specjalistyczną pomoc i wsparcie.

Na naszej Uczelni funkcjonuje również Zespół ds. optymalizacji warunków kształcenia studenta z indywidualnymi potrzebami edukacyjnymi OPTIMUM. W skład zespołu wchodzi specjalista – pedagog specjalny, psychologowie, którzy udzielają wsparcia także na poziomie dydaktycznym, co jest niezwykle cenne, ponieważ zasady dostępności jasno określają, że wszyscy pracownicy powinni umieć odpowiednio przygotować materiały, prezentacje, odpowiednio zareagować w danej sytuacji, kiedy pracują ze studentami z różnymi szczególnymi potrzebami.

Odpowiadając jeszcze na drugie pytanie – tak, każdy ma prawo zgłaszać swoje potrzeby i poprosić o pomoc, gdy jej potrzebuje. Studenci w pierwszej kolejności mogą zgłosić się do opiekunów roku, to takie osoby pierwszego kontaktu, ale także do prodziekanów ds. studenckich czy zespołów ds. dostępności znajdujących się na wydziałach.

Jakie działania podejmują uczelnie w celu polepszenia warunków kształcenia bądź pracy osobom z niepełnosprawnościami?

Spektrum działań, jak już mówiłam, jest bardzo szerokie. Ale mogą to być np. szkolenia dydaktyczne, skierowane przede wszystkim do pracowników, zarówno nauczycieli akademickich, jak i pracowników administracji. Musimy pamiętać, że o tym klimacie równości, dostępności decyduje zachowanie każdej osoby, która jest członkiem społeczności akademickiej. Nie jest bez znaczenia, czy np. pracownicy dziekanatów rozumieją zasady dostępności, wiedzą, co to jest projektowanie uniwersalne, bo oni też muszą wspierać osoby ze szczególnymi potrzebami.

Istotne są z jednej strony szkolenia, warsztaty, które stanowią punkt wyjścia, a z drugiej wsparcie pracowników, będących specjalistami z zakresu pedagogiki specjalnej, psychoterapeutów, terapeutów, coachów itd., czyli wszystkich, którzy mogą nam odpowiedzieć, w jaki sposób mamy pracować z osobami ze szczególnymi potrzebami.

Ale mimo wszystko najważniejsze jest kształtowanie postaw społeczności akademickiej. Musimy pamiętać, że wszyscy jesteśmy równi, niezależnie od tego, jak wyglądamy, jakie mamy cechy osobowości, jakie mamy problemy. Żyjemy razem, a w związku z tym powinno nam się dobrze przebywać w tym środowisku.

UMCS także dba o osoby ze szczególnymi potrzebami i pomaga im w przełamywaniu barier. Z roku na rok staje się uniwersytetem coraz bardziej dostępnym. Jakie dobre praktyki lub przykładowe rozwiązania, stosowane na naszej Uczelni możemy tu wymienić?

W tym miejscu jeszcze raz odwołam się do zespołów i jednostek administracyjnych, które zostały powołane właśnie z myślą o osobach ze szczególnymi potrzebami. Ale poza nimi, o czym już wspomniałam, mamy także wydziałowe zespoły ds. dostępności. Na przykład na Wydziale Pedagogiki i Psychologii, odpowiadając na tę ustawę o dostępności, został powołany taki zespół, składający się z naszych pracowników, specjalistów, którzy zastanawiają się, jakie rozwiązania możemy wprowadzić na wydziale, aby ułatwić funkcjonowanie osobom mającym specjalne potrzeby. Uważam, że to jest dobra praktyka, że na wydziałach, w instytutach są powoływane zespoły, które na bieżąco mogą odpowiadać na te potrzeby.

Na UMCS powstały ostatnio też poradniki, które – z mojego punktu widzenia – są bardzo cenne. Jeden dotyczy *savoir-vivre'u* wobec osób z niepełnosprawnościami, natomiast drugi omawia pojęcie antydystryminacji. Mimo że dążymy do tego, żeby każdy w stosunku do drugiego człowieka przyjmował otwartą postawę, to niestety czasami pozostaje to jeszcze na poziomie życzeniowym, dlatego musimy pracować nad kształtowaniem odpowiednich postaw. Zachęcam do skorzystania z podpowiedzi zawartych w poradnikach, gdzie szukać wsparcia, na jaką pomoc i od kogo można liczyć.

Poza tym bardzo ważny jest projekt „Przyjazny Uniwersytet”. Ma on na celu zwrócenie uwagi na potrzeby osób z problemami zdrowia psychicznego, ale też zbudowanie sieci wsparcia dla studentów, którzy napotykają na pewne trudności, żebyśmy umieli odpowiednio zareagować, porozmawiać z koleżanką, kolegą, naszym studentem czy pracownikiem, kiedy tego potrzebuje. A okazuje się, że w czasach pandemii, nie-

stety, bardzo wiele osób doświadcza kryzysu psychicznego, albo w trakcie choroby, albo po niej.

Ale mimo pandemii i wszystkich problemów, które ze sobą niesie, taką jej wartością dodaną jest kształcenie zdalne. Możemy mówić, że wiąże się ono z wieloma negatywami, ale w kontekście dostępności może to być zaleta. Covid nauczył nas tego, że musimy dostosowywać nasze metody pracy do sytuacji. Sama wielokrotnie prowadziłam zajęcia w taki sposób, że laptop był otwarty, stał przede mną na stoliku, grupa spotykała się w sali, a ktoś, kto np. był chory, brał udział w zajęciach zdalnie. Myślę, że takie rozwiązania pozostaną z nami na długo ze względu na osoby ze szczególnymi potrzebami, osoby po operacji, które nie mogą przyjechać na zajęcia stacjonarne.

Jeszcze raz chciałabym podkreślić, że bardzo ważne jest kształtowanie takiej empatycznej postawy, wyrozumiałości wobec drugiego człowieka, akceptacja tego, że każdy z nas jest inny, ale ta różnorodność jest piękna. Ja zawsze mówię, że nie wyobrażam sobie, żebyśmy byli identyczni, świat byłby nudny, a tak różnymi się i ta różnorodność jest dla nas zasobem, z którego powinniśmy korzystać. Przełamywanie pewnych barier, nabywanie wiedzy o dostępności służy obniżaniu poziomu lęku, który bierze się z tego, że nie wiemy, nie umiemy i boimy się zareagować odpowiednio na innych ludzi.

Dla mnie dostępność to przyszłość, otwartość na drugiego człowieka i bycie razem.

A czy my sami – pracownicy, studenci – możemy jakoś zwiększać ten poziom dostępności Uczelni?

Moim zdaniem to, czy uniwersytet jest dostępny, czy nie zależy od nas wszystkich. Bo może być tak, że tylko pewna grupa osób zaangażuje się w działania na rzecz zwiększania dostępności i nic z tego nie wyjdzie. A jeśli osoba z niepełnosprawnością trafi na źle nastawionego człowieka, to może się zrazić i w opiniach, komentarzach powie, że „ten uniwersytet nie jest dostępny, on nie jest otwarty, nie jest przyjazny”. W związku z tym jeżeli chcemy budować wizję idealnego, otwartego uniwersytetu, każdy z nas musi dołożyć do tego swoją cegiełkę.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Materiał pierwotnie ukazał się w formie podcastu „Głos nauki”.

Wyspa na wierzchołku świata

W połowie drogi między Norwegią kontynentalną a biegunem północnym mieści się Spitsbergen – największa wyspa Norwegii, położona w archipelagu Svalbard na Morzu Arktycznym. To przede wszystkim górzysty, w większości pokryty potężnymi lodowcami teren, który zamieszkuje więcej niedźwiedzi i reniferów niż ludzi. Pierwszy raz o Spitsbergenie wspominał w 1596 r. holenderski podróżnik, żeglarz Willem Barents, który, aby odkryć nową drogę morską na Daleki Wschód, udał się wraz z załogą w podróż wzdłuż północnych wybrzeży Eurazji. Widząc wyłaniające się z morza spiczaste wierzchołki gór, nadał im używaną do dziś nazwę Spitsbergen – „Ostre Góry”. Na jego cześć zresztą nazwano m.in. jedną z wysp archipelagu Svalbard – Barentsøy.

Być może dotarli tam wcześniej wikingowie, podróżujący niemal po całej półkuli północnej, w końcu lapidarne wzmianki o „zimnych brzegach” (Svalbard) pojawiły się już w XII-wiecznych kronikach nordyckich.

Ale to tylko przypuszczenia, wikingowie nie założyli stałej osady i nie pozostawili żadnych dowodów swojego istnienia w tym rejonie.

Po odkryciu Barentsa na Spitsbergen zaczęli zjeżdżać inni podróżnicy, m.in. Henry Hudson czy Jonas Poole, a także łowcy fok i wielorybów, którzy zajmowali się masowym zabijaniem zwierząt m.in. dla „płynnego złota”. Na wybrzeżach Spitsbergenu funkcjonowało kilkadziesiąt stacji wielorybnych, na północno-zachodniej części wyspy znajdowała się ta największa – Smeerenburg, tzw. Osiedle Tłuszczu, założona w 1617 r. przez Holendrów. Wzmoczone połowy przyczyniły się jednak do doszczętnego przetrzebiecia wielorybów i wielorybnictwo zanikło.

Wraz z początkiem XVIII w. na wyspy archipelagu przybyli rosyjscy myśliwi z rejonu Morza Białego, tzw. pomocnicy, później dotarli tam norwescy traperzy. Polowali głównie na białe niedźwiedzie, foki, lisy polarne i renifery. Dopiero w XIX w. na Spitsbergenie pojawili się pierwsi naukowcy.

Polskie bazy na Spitsbergenie

Od ponad 80 lat Spitsbergen badają polskie ekspedycje naukowe. Nasza Uczelnia od 36 lat znajduje się w elitarnym gronie jednostek akademickich w Polsce, które posiadają swoje bazy na tej wyspie. Taką stałą, całoroczną bazę w Hornsundzie, nazywaną „Polskim Domem nad Biegunami” prowadzi Instytut Geofizyki PAN. Z kolei stacje funkcjonujące sezonowo, najczęściej w okresie letnim, posiadają tylko cztery polskie uczelnie: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej (Calypsobyen), Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu (Kaffioyra), Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (Petuniabukta) i Uniwersytet Wrocławski (Baranówka).

Od wielu lat prace naukowo-badawcze na Spitsbergenie w coraz większym zakresie realizowane są w wymiarze interdyscyplinarnym. To już nie są pojedyncze wyprawy stricte geograficzne, biologiczne, przyrodnicze, ale coraz częściej są one wspierane przez szerokie grono specjalistów z innych dyscyplin – zauważa prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, rektor UMCS i dodaje, że dzięki interdyscyplinarności naukowcy konsolidują swoją wiedzę, doświadczenie i wizję, w którą stronę ich badania powinny zmierzać.

Można powiedzieć, że Spitsbergen to dla naukowców pewnego rodzaju laboratorium, swoisty poligon doświadczalny. To tu, w ekosystemie polarnym dokonują się zmiany, które można zaobserwować gołym okiem, np. przemieszczanie się czoła lodowca, zmienność retencji wód, wysychanie zbiorników. *Mamy duże zmienności, jeśli chodzi o przebieg procesów hydrologicznych, są one bardziej dynamiczne, nieprzewidywalne. Oczywiście obserwujemy je w warunkach przez człowieka nieprzekształconych, ale możemy odnieść do obszarów pozostałych, tych zmienionych – zaznacza dr Łukasz Franczak.*

Stacja Calypsobyen

Stacja polarna UMCS – Calypsobyen znajduje się na równinie Calypsostranda nad wodami cieśniny Bell-sund. Osada powstała na początku ubiegłego stulecia, a jej nazwa nawiązuje do okrętu HMS „Calypso”, który, będąc częścią eskadry szkoleniowej Królewskiej Marynarki Wojennej, w 1895 r. przeprowadzał w tamtym rejonie podwodne badania geodezyjne. 16 lat później zbudowała tam osadę górniczą brytyjska firma Northern Exploration Company (NEC) w celu pozyskania węgla i marmuru. Wydobywanie ich okazało się trudne i kosztowne, w związku z tym po kilku latach kopalnia zawiesiła swoją działalność. Pozostały jednak budynki, które od 1986 r. stanowią główną bazę Wypraw Polarnych UMCS. Zabudowania oczywiście odrestaurowano na potrzeby m.in. badań naukowych, jednak z zachowaniem ich oryginalnego charakteru, dlatego dziś stanowią jeden z najstarszych zabytków przemysłu węglowego na Spitsbergenie. Jeśli porównamy zdjęcia, te z początku XX w. i początku XXI w., to poza kolorem

Archiwum Flora Zagajskiego

Archiwum Piotra Zagórskiego

Archiwum Piotra Zagórskiego

trudno odnaleźć na nich różnice. Można odnieść wrażenie, że jest to miejsce, w którym zatrzymał się czas. Komfort życia jest tu daleki od tego, który oferują kilkunastokrotne hotele, przypomina bardziej survival niż dom wypoczynkowy w górach. Ale jak zapewniają lubelscy polarnicy, ma to swój urok i chce się tam wracać.

Światłowody na lodowcu

W tym roku odbyła się jubileuszowa XXX wyprawa na Spitsbergen, bardzo szczególna, bo uczestniczyły w niej kilka instytucji. Oprócz reprezentantów naszej Alma Mater bazę w Calypsobyen odwiedzili naukowcy z Instytutu Agrofizyki PAN z Lublina oraz przedstawiciele firmy InPhoTech z Ołtarzewa k. Warszawy, będącej liderem projektu NCBiR pn. „Autonomiczny system światłowodowego quasi rozłożonego czujnika

temperatury służącego do pomiaru temperatury gruntu (SPILOD)”. Z ramienia UMCS w ekspedycji udział wzięli: rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, dr hab. Piotr Zagórski, prof. Uczelni – (kierownik wyprawy), dr Łukasz Franczak z Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej, dr hab. Paweł Mergo, prof. Uczelni i mgr inż. Adam Paździor z Pracowni Technologii Światłowodów oraz Kamil Kultys i Kamil Misztal z Centrum Ecotech-Complex.

Głównym celem wyprawy była realizacja zadań w ramach wspomnianego projektu. Chodziło o opracowanie światłowodowego systemu czujnikowego, umożliwiającego pozyskanie danych w różnych warunkach otoczenia, m.in. tych trudnych i wymagających, takich jak obszary polarne. *W Pracowni Technologii Światłowodów przygotowaliśmy specjalne czujniki, zarówno w konfiguracji pionowej, jak i poziomej, które zainstalowaliśmy i zakopaliśmy na Spitsbergenie w pobliżu stacji Calypso. Mierzą one w tej chwili temperaturę tundry* – wyjaśnił prof. Mergo. Podkreślił, że do tej pory tego typu prace nie były prowadzone, co czyni projekt niezwykle innowacyjnym. Ekipa po wyniki pomiarów przyjedzie za rok, wtedy też okaże się, czy zainstalowane czujniki przetrwały trudne warunki i próbę czasu. *Mam nadzieję, że w przyszłym roku uda nam się powtórzyć sezon z wynikami, które dadzą nadzieję nie tylko na świetny materiał badawczy, ale także na komercjalizację samego czujnika. Jestem przekonany, że to zupełnie nowa jakość, skok technologiczny. Nikt wcześniej w takim zakresie nie wykorzystywał światłowodów do stałego monitorowania gruntu w dowolnym interwale głębokościowym. Można powiedzieć, że ten projekt jest skazany na sukces, zarówno w wymiarze biznesowym, jak i naukowym. Cieszę się, że po pierwszym sezonie z dużym optymizmem możemy patrzeć w przyszłość* – powiedział rektor UMCS.

Oprócz instalacji systemów uczestnicy wyprawy wykonywali różne badania meteorologiczne, hydrologiczne czy glaciologiczne, z wykorzystaniem najnowocześniejszych technik pomiarowych (GIS/GPS/Lidar), które pomagały zaobserwować zmiany tego środowiska.

Kulkumiesięczne przygotowania

Tegoroczna jubileuszowa wyprawa to również wielkie przedsięwzięcie organizacyjne i logistyczne, w którym znaczącą rolę odegrało przygotowanie i doświadcze-

Archiwum Piotra Zagórskiego

nie kierownika wyprawy. Samo dotarcie na Spitsbergen to wieloetapowy proces. Niezwykle ważną okazała się też organizacja życia na miejscu oraz podejmowanie wyzwań, z którymi po prostu trzeba było się zmierzyć. Kierownikiem tegorocznej ekspedycji był dr hab. Piotr Zagórski, prof. Uczelni z Katedry Geomorfologii i Paleografii UMCS, uczestnik siedemnastu Wypraw Polarnych UMCS na Spitsbergen, w tym ośmiokrotny ich kierownik. W tym roku w zgraniu środków transportu, zakupach żywności, pakowaniu na statek i odprawie celnej ekipę wspomogła dobrze znana w środowisku polarnym firma NAVIGA Krzysztof Makowski z Gdyni. Z kolei już na miejscu polarnicy korzystali z usług łodzi transportowej „Farmy” Stiga Henningsena, Norwega, który pomagał m.in. przy wymianie osób.

Tam, gdzie słońce nie zachodzi

A jak wygląda życie na Calypsoben? To niemal całkowite odcięcie od cywilizacji. Nie ma tu sklepów ani restauracji, uczestnicy wyprawy mają tylko to, co zabrali ze sobą z Polski. W samej bazie nie ma też zasięgu telefonii komórkowej, żeby zadzwonić czy wysłać wiadomość, trzeba przepłynąć się przez rzekę na klif, oddalony kilka kilometrów na północ. Warto jednak wiedzieć, że w tym roku firma InPhoTech zainstalowała stację przekaźnikową, która zainicjowała zasięg Wi-Fi.

Choć na Spitsbergenie panuje dojmująca cisza, to rzadko człowiek może być sam, zwłaszcza poza bazą. Każde wyjście obarczone jest dużym ryzykiem, m.in. ze względu na niedźwiedzie, które jak podejść za blisko, to potrafią zabić jednym machnięciem łapy.

Spitsbergen jest specyficznym miejscem, nie ma tam hierarchii, nie liczą się tytuły naukowe czy wiek. Starają się być dla siebie partnerami – podkreśla kierownik

wyprawy i tłumaczy, że wszyscy są równi. Wszyscy mają tam takie same obowiązki i dyżury: muszą przygotować posiłek, posprzątać, zadbać o wodę czy opał.

O ile śniadania i kolacje opierały się przede wszystkim na suchym prowiancie, to już obiady oddawały inwencję twórczą poszczególnych dyżurujących. Rektor wraz z prof. Pawłem Mergo specjalizowali się m.in. w daniach jednogarnkowych, dr Łukasz Franczak najczęściej serwował naleśniki, jajecznicę i wszelkiego rodzaju zupy, z kolei ich młodszy koledzy przygotowywali pizzę na trzy różne sposoby.

Arktyczny dzień polarny z jednej strony był sprzymierzeńcem, bo bez ograniczeń czasowych można było prowadzić badania w terenie, z drugiej zaś zaburzał rytm dnia i powodował problemy z bezsennością. Tym bardziej że słońce świeciło najmocniej właśnie ok. godz. 21, czyli po kolacji, kiedy uczestnicy wyprawy szykowali się do spania. Ale do wszystkiego można było się przyzwyczaić.

Slow life

Dojmująca cisza, spokój, brak drzew, surowość, dzikość i ogromne przestrzenie. Taki widok z pewnością pobudza zmysły i działa na wyobraźnię, a także odrywa od przyziemnych spraw, skłaniając do refleksji.

Spitsbergen to taki czubek świata, blisko bieguna północnego. Zaskoczeniem było dla mnie to, że nie odczuwa się tam odległości. To, co zdawało się być na wyciągnięcie ręki, tak naprawdę było kilka kilometrów od nas – wyznaje prof. Mergo. To w gruncie rzeczy takie slow life, wyciszenie, spokój, funkcjonowanie i realizacja zadań w rytmie z przyrodą. *Prawdopodobnie właśnie to sprawia, że człowiek, który już raz na Spitsbergen trafił, chce tam powracać cały czas* – podsumowuje rektor UMCS.

Klaudia Olender

Refleksje o bezpieczeństwie żywnościowym

Okiem eksperta

W czasie trwania wojny Rosji z Ukrainą, dwóch krajów, które są znaczącymi producentami i eksporterami zbóż na świecie, zagadnienie bezpieczeństwa żywnościowego zyskało na popularności w Polsce. Wiele osób wie, co oznacza bezpieczeństwo żywnościowe, co więcej, na podstawie informacji przekazywanych przez media liczne grona prowadzą dyskusje na temat zagrażającego braku dostępu do wystarczającej ilości bezpiecznej i pożywnej żywności. Zarówno restrykcje wprowadzane w czasie pandemii COVID-19,

jak i zmiany klimatu zwiększają problem ewentualnego braku bezpieczeństwa żywnościowego. Wydaje się, że te trzy uwarunkowania, które jednocześnie istotnie wpływają na sytuację gospodarczą i polityczną, należy łącznie uwzględnić w analizach dotyczących bezpieczeństwa żywnościowego. Ważne jest, aby pamiętać, że Polska też jest graczem w tworzeniu współczesnego ładu międzynarodowego, a zadaniem państwa (realizowanym przez rząd) jest troska o prawa i interesy swoich obywateli, w tym ich prawo dostępu do odpowiedniej żywności.

„Epicentrum” globalnego bezpieczeństwa żywnościowego stanowi pszenica, dlatego odnoszę się do sytuacji na rynku pszenicy kilkakrotnie w tym opracowaniu. Powierzchnia jej upraw stanowi 30,6% światowej powierzchni zbóż (kolejne miejsca zajmują kukurydza – 26,7% i ryż – 22,6%).

Łagodzenie skutków pandemii COVID-19 a ekonomiczna dostępność żywności

Już w marcu 2020 r. blisko 20 krajów świata (głównie importerów netto towarów rolno-spożywczych o niskim poziomie wyżywienia społeczeństwa) wprowadziło restrykcje eksportowe mające na celu zapobieganie wywożeniu surowców rolnych (często podstawowych), ze względu na szacowane ryzyko przerwania globalnych łańcuchów dostaw i powstania niedoborów. Wśród krajów, które wprowadziły ograniczenia eksportowe na pszenicę, nasiona słonecznika albo inne produkty w marcu lub kwietniu 2020 r., były: Sudan, Egipt, Pakistan, Kirgistan, Rosja i Ukraina. Rosja wprowadziła ograniczenia w eksporcie pszenicy, cebuli i czosnku na 90 dni, a nasion słonecznika na 61 dni. Ukraina zaś wprowadziła ograniczenia w eksporcie pszenicy na 57 dni, a gryki na 89 dni. Te i inne restrykcje związane z pandemią COVID-19 zakłóciły międzynarodowy handel żywnością, zdestabilizowały rynek oraz spowodowały wzrost globalnych cen żywności, podobnie jak miało to miejsce w czasie kryzysu 2007–2008, kiedy zastosowano ograniczenia w eksporcie zbóż i innych produktów w celu hamowania wzrostu cen. Niestety, ceny rosły wtedy także po wprowadzeniu restrykcji.

Ograniczenia w zakresie eksportu surowców rolnych wpływają nie tylko na wzrost i zmienność cen, ale także powodują niepewność i niestabilność na rynkach oraz niechęć do inwestowania w sektorze. Należy przy tym dodać, że dynamiczny wzrost globalnych cen żywności w 2021 r. spowodowany był także rosnącymi cenami nawozów, deprecjacją dolara amerykańskiego, rosnącymi kosztami frachtu i cen energii pochodzącej z paliw kopalnych. Obecnie rosnące ceny gazu pogłębiają niekorzystną sytuację na rynku nawozów, w tym m.in. na rynku nawozów azotowych w Polsce.

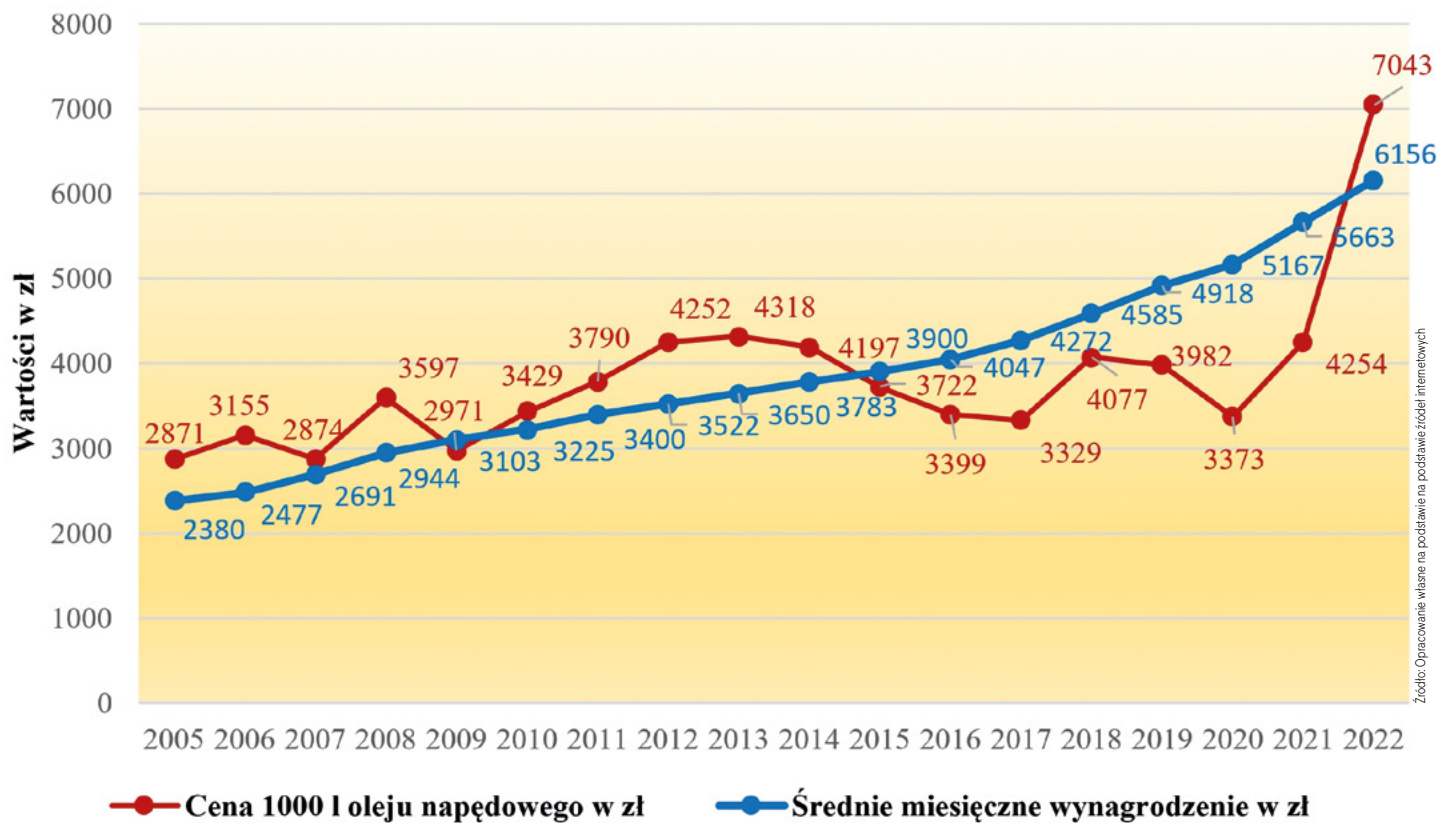
Ze względu na silny związek dostępności ekonomicznej żywności z ubóstwem i kwestią nierówności społecznych problem niedożywienia dotyka również mieszkańców krajów wysoko rozwiniętych. Kolejne lockdowny

Fot. Bertozz Proll

wprowadzane w Polsce i innych krajach UE, sankcje nakładane na Rosję w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie, a także prowadzenie kosztownej polityki klimatycznej w walce o lepsze jutro znajdują swoje odzwierciedlenie w zmieniającym się (często spadającym) poziomie i jakości życia mieszkańców wielu krajów, w tym Polski. Powstaje pytanie, czy decyzje władz różnych szczebli podejmowane w ostatnich latach rzeczywiście zbliżają nas do realizacji trwałego i zrównoważonego rozwoju, w tym: celu 2. Zero głodu (SDG2), celu 3. Dobre zdrowie i jakość życia, celu 1. Koniec z ubóstwem (SDG1).

Warto podkreślić, że współcześnie brak bezpieczeństwa żywnościowego ma bardziej podłoże ekonomiczne niż fizyczne. Na świecie produkuje się wystarczającą ilość żywności, aby wyżywić ciągle rosnącą globalną popu-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie źródeł internetowych

↑ Rysunek 1. Hurtowa cena oleju napędowego EURO DIESEL LOTOS w Polsce (za 1000 l) oraz średnie miesięczne wynagrodzenie w gospodarce w latach 2005–2022

lację, a mimo tego rośnie liczba ludzi niedożywionych, zwłaszcza w społeczeństwach Globalnego Południa.

Ograniczenia wprowadzane w związku z pandemią COVID-19 miały dwukierunkowy wpływ na poziom bezpieczeństwa żywnościowego, który różnił się w poszczególnych regionach świata i grupach społecznych. Najbardziej bezbronni ludzie (*the most vulnerable*) ucierpieli prawdopodobnie najmocniej na skutek zamknięcia szkół (dzieci, których jedynym posiłkiem w ciągu dnia był obiad w szkole), wprowadzania ograniczeń w funkcjonowaniu przedsiębiorstw (np. pracownicy restauracji), promowania pracy zdalnej i wprowadzania obowiązku odbycia kwarantanny (pracownicy najniżej wykwalifikowani, pracownicy fizyczni, którzy nie mogli pracować zdalnie) i wielu innych działań będących wynikiem decyzji rządów poszczególnych państw (będących nierzadko efektem naśladownictwa). Jednocześnie wybuch pandemii COVID-19 miał pozytywne skutki w kontekście jakości diety osób, które ze względu na pracę zdalną zaczęły samodzielnie przygotowywać posiłki w domu i zdrowiej się odżywiać, także za sprawą rosnącej świadomości wobec wpływu rozma-

tych czynników na stan naszego zdrowia i odporność. Byli to chyba jednak w większości ludzie o wyższym statusie społeczno-ekonomicznym.

Czy zatem COVID-19 i polityka prowadzona w warunkach pandemii pogłębiła nierówności społeczne? W toku rozważań pojawia się także pytanie, czy rośnie zainteresowanie konsumentów żywnością funkcjonalną, która wykazuje udokumentowany, pozytywny wpływ na organizm, polegający na poprawie jego stanu zdrowia oraz samopoczucia lub zmniejszeniu ryzyka chorób. Zwiększająca się liczba osób uprawiających regularnie sport może przekładać się na wzrost zapotrzebowania na produkty o zwiększonej zawartości białka. Zmieniające się preferencje konsumentów żywności stają się zatem ważnym przedmiotem badań współczesnych ekonomistów.

Wybrane przyczyny dalszego wzrostu cen żywności

Warto podkreślić, że ceny żywności i innych produktów konsumpcyjnych w Polsce i wielu innych krajach świata ciągle rosną. Powstaje pytanie, jaka jest polityka rządów wobec takiej sytuacji (w Polsce inflacja w lipcu 2022 r. w relacji rok do roku wyniosła 15,5%, a z wy-

łączeniem cen żywności i energii – 9,3%). W naszym kraju najbardziej wzrosły ceny koksu i ropy naftowej. Rosnące ceny paliw przekładają się na wzrost cen żywności i skutkują zmniejszeniem poziomu bezpieczeństwa żywnościowego. Ze względu na łatwy dostęp do danych na Rysunku 1 przedstawiono zmiany w hurtowej cenie oleju napędowego EURODIESEL LOTOS w Polsce w latach 2005–2022 (dane z początku lipca) oraz wysokość średniego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce. Dane dają obraz tego, jak spada siła nabywcza Polaków w ostatnim czasie – przeciętne wynagrodzenie w 2022 r. pozwala na zakup 874 l paliwa, a rok wcześniej – 1331 l paliwa. Zatem jaką część wynagrodzenia przeznaczamy dziś na dojazdy do pracy? Czy jakość naszej diety pogarsza się w związku z inflacją? Warto dodać, że na cenę oleju napędowego składają się: koszt zakupu w rafinerii (obecnie 72% ceny), akcyza, podatek VAT, opłata paliwowa, opłata emisyjna i marża detaliczna stacji. W badanym okresie opłata akcyzowa wzrosła z 1048 zł za 1000 l w 2005 r. do 1104 zł w 2022 r., czyli niewiele. Zastanawiające jest, czy wzrost średniej krajowej jest wyrazem rosnącego uposażenia i zysków najbogatszych czy większości obywateli. Pewne jest, że średnia pensja zatrudnionych w sektorze publicznym nijak się ma do przeciętnego wzrostu średniej krajowej w Polsce. Powstaje wiele pytań w związku z tą sytuacją, na które spróbuję znaleźć odpowiedź w następnym opracowaniu.

Zrównoważony system żywnościowy musi być przede wszystkim odporny na nowe zagrożenia. Polska jest wyjątkowo samowystarczalna, jeśli chodzi o zaopatrzenie społeczeństwa w żywność, problemem jest jednak rosnąca inflacja oraz zmienne i coraz wyższe ceny żywności. Sytuacja jest tym bardziej niepokojąca, jeśli uzmysłowimy sobie, że wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe miały w 2020 r., podobnie jak w latach poprzednich, najwyższy udział w strukturze wydatków ogółu gospodarstw domowych w Polsce – 27,7% (wyniósł on od 24% w gospodarstwach pracujących na własny rachunek poza gospodarstwem rolnym do 35,2% w gospodarstwach rolników).

Konflikt zbrojny w Europie i zmiany klimatu a poziom wyżywienia na świecie

Rosja i Ukraina są razem odpowiedzialne za prawie 30% światowego eksportu pszenicy. Odbiorcą tych dostaw

są często kraje afrykańskie i najbiedniejsze kraje Azji Południowej, które bez tego zboża nie zapewnią bezpieczeństwa żywnościowego swoim obywatelom. Są wśród nich Jemen, Sudan, Uganda, Egipt i Bangladesz. Ponad 90% pszenicy importowanej do Ugandy w 2019 r. pochodziło z Ukrainy; połowę pszenicy importowanej do Egiptu w 2021 r. stanowiły dostawy z Rosji, a 30% z Ukrainy. Sankcje gospodarcze wymierzone w Rosję powodują wzrost cen energii, transportu i produkcji żywności w Europie. Limity na eksport nawozów z Rosji także zakłócają sytuację na globalnym rynku zbóż i innych produktów rolno-żywnościowych.

Na bezpieczeństwo żywnościowe wpływają działania podejmowane na każdym etapie łańcucha dostaw, od rolnictwa, poprzez dystrybucję, przetwórstwo, opakowalniczo, magazynowanie, handel i gastronomię, aż do konsumpcji. Ostatnio często podejmowany jest temat wpływu zmian klimatu na poziom wyżywienia globalnej populacji. Zmiany klimatu spowodowane są zarówno procesami naturalnymi, jak i działalnością człowieka. Z uwagi na fakt, iż emisje naturalne pokrywają się z emisją gazów cieplarnianych wynikającą z działań podejmowanych przez ludzi (np. emisją N₂O z gleb), powstaje możliwość podwójnego liczenia emisji. Dostępne dane pozwalają jednak na określenie trendów zachodzących zmian.

Światowy Fundusz na rzecz Przyrody (World Wide Fund for Nature, WWF) podaje, że sektor rolno-spożywczy odpowiada za 27% globalnej emisji gazów cieplarnianych, które powodują wzrost temperatury na Ziemi, a co za tym idzie – zmianę klimatu. Jeśli tendencja wzrostu globalnej temperatury utrzyma się, na co wskazują prognozy, wraz z ociepleniem atmosfery zwiększy się częstotliwość występowania niekorzystnych dla rolnictwa zjawisk pogodowych, tj. susz, gwałtownych burz oraz fal upałów. Ponadto zwiększy się parowanie z gruntu i roślin, co spowoduje ograniczenie dostępności wody opadowej dla roślin. Szacuje się, że emisja jest większa od pochłaniania w wyniku wylesiania, odwadniania gleb organicznych i zmiany użytkowania gruntów, które tylko częściowo są kompensowane przez zalesianie oraz inne działania mające na celu zwiększenie pochłaniania i magazynowania węgla. Jednym z

Rysunek 2. Dieta planetarna opracowana przez Komisję EAT-Lancet (opublikowana w 2019 r.) ➔

Zródło: <https://eatbrum.org/eat-lancet-commission/the-planetary-health-diet-and-you/>

sposobów zwiększenia sekwestracji węgla w glebie jest regularne stosowanie obornika (nawozu naturalnego pochodzącego z chowu zwierząt gospodarskich).

Naukowcy dochodzą do różnych (czasem przeciwnych) wniosków na temat wpływu rolnictwa na stan środowiska i zmiany klimatu oraz wpływu globalnego ocieplenia na rolnictwo i produkcję żywności, ceny i poziom zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego. Pewien badacz z Chin przewiduje, że w wyniku globalnego ocieplenia plony pszenicy wzrosną w krajach eksportujących ją i położonych na dużych szerokościach geograficznych (Chinach, Indiach, Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Rosji itd.), ale znacznie zmniejszą się w krajach importujących pszenicę, znajdujących się na niskich szerokościach geograficznych (np. w Afryce czy Azji Południowej). Analizy wykazały, że tzw. efekt nawożenia CO₂, czyli zjawisko wynikające z tego, że ekosystemy pochłaniają ok. 25% całego emitowanego przez nas dwutlenku węgla, pozwala nieco zniwelować stres

temperaturowy w uprawach, co w rezultacie przekłada się na nieco większe plony pszenicy. Niestety wzrost globalnych

plonów niekoniecznie prowadzi do niższych cen na rynkach. Wyniki modelowania sugerują, że skoki cen pszenicy staną się częstsze i większe w miarę ocieplania się klimatu i będą wywierały dodatkową presję ekonomiczną na społeczeństwa. Większy popyt na pszenicę i wzrost cen konsumpcyjnych w krajach importujących pogłębi tradycyjne podziały i nierówności. Trudno dzisiaj ocenić, czy wyniki tych badań zostaną potwierdzone.

Co w tej sytuacji możemy zrobić?

Nasze decyzje zakupowe na rynku żywności mają wpływ na nasze życie i przyszłość planety. Liczne badania wykazują, że produkcję zwierzęcą charakteryzuje znacznie wyższy ślad węglowy niż produkcję roślinną. Promuje się zatem „dieta planetarna” (Rysunek 2.), która sprzyja zdrowiu ludzi i jest przyjazna dla plane-

ty. Jednym z założeń tej diety jest ograniczanie spożycia żywności wysoko przetworzonej (są to np. gotowe sosy do makaronów, kruche ciastka, parówki, chipsy, napoje gazowane), czyli produktów z grupy *vice (wants)*. Unikanie spożycia dań gotowych i innych produktów wysoko przetworzonych i jednocześnie częstsze gotowanie w domu od podstaw jest nie tylko wyrazem dbania o zdrowie i środowisko, ale także sposobem radzenia sobie z postępującą inflacją. Wiodącą zasadą odżywiania w tej diecie jest ograniczanie spożycia mięsa i zastępowanie produktów zwierzęcych warzywami (zwłaszcza strączkowymi jako źródłem białka) i orzechami (źródło białka). Faktem jest, iż bardzo dużą część paszy dla zwierząt stanowią przetworzone nasiona soi, której uprawa odpowiedzialna jest za wylesianie lasów deszczowych, podobnie jak tereny pod intensywną hodowlę bydła. Relatywnie wysoka emisja z hodowli zwierząt wynika z fermentacji jelitowej (produkcji metanu) oraz z gospodarki odchodami zwierzęcymi. Czerwone mięso jest źródłem niezdrowych tłuszczów nasyconych, ale jednocześnie źródłem żelaza, ważnego dla prawidłowej pracy mózgu. Warto powtórzyć, że sposobem zwiększenia sekwestracji węgla w glebie jest m.in. stosowanie obornika jako nawozu.

Antyreklama mięsa produkowanego w tradycyjny sposób, a jednocześnie promowanie tzw. sztucznego mięsa (mięsa *in vitro*) może mieć dalekosiężne skutki dla zdrowia ludzi, dobrostanu zwierząt, dochodowości rodzinnych gospodarstw rolnych i jakości życia członków tych rodzin, środowiska i gospodarki. Mimo nagłaśniania licznych zalet produkcji mięsa *in vitro* (zmniejszenie negatywnego wpływu produkcji zwierzęcej na środowisko, minimalizowanie cierpienia zwierząt itd.), okazuje się, że produkcja ta ma też słabe strony. Pierwszą z nich jest bardzo wysoki koszt wytworzenia sztucznego mięsa. Ponadto komórki mają swoje wymagania co do warunków wzrostu, zwłaszcza co do tzw. pożywki, z której będą czerpać m.in. składniki odżywcze. Hodowla komórek ma określone zapotrzebowanie na wsparcie ze strony produktów pozyskanych ze zwierząt. Oprócz kolagenu jest to także płodowa surowica bydłęca. Oba materiały są kosztowne i trudne do zaakceptowania ze względów etycznych. Surowicę pozyskuje się z zabijanych płodów cieląt. Według szacunków na pierwszego hamburgera prof. Prosta użyto surowi-

cy z ponad 100 płodów cielęcych. Co więcej, mimo sterylności pracy laboratoryjnej i wzrostu w kontrolowanych warunkach, hodowla często ulega zakażeniom bakteryjnym czy grzybiczym, więc niezbędne jest dodawanie antybiotyków do pożywki. Sporo może być zatem chemii w tej hodowli.

*Dr hab. Aleksandra Kowalska, prof. UMCS
Katedra Mikroekonomii i Ekonomii Stosowanej*

Bibliografia

- Bentley, A.R., Donovan, J., Sonder, K. et al. (2022). Near- to long-term measures to stabilize global wheat supplies and food security. *Nature Food*, 3, 483–486.
- Doorn, J., & Verhoef, P.C. (2015). Drivers of and Barriers to Organic Purchase Behaviour. *Journal of Retailing*, 91, 436–450.
- Karaczun, Z.M., & Kozyra, J. (2020). *Wpływ zmiany klimatu w zmiany klimatu na bezpieczeństwo żywnościowe Polski*. Warszawa: Wydawnictwo SGGW.
- Kowalska, A., Budzyńska, A., & Białowąs, T. (2022). *Food export restrictions in COVID-19 pandemic: real and potential effects on food security*. *International Journal of Management and Economics*, w procesie wydawniczym.
- Kowalska, A., Lingham, S., Maye, D., & Manning, L. (2022). Lessons from the COVID-19 pandemic: mechanisms to promote leagility in food supply chains. *Comprehensive Reviews in Food Science and Food Safety*, w procesie wydawniczym.
- Kowalski, J., & Kowalska, A. (2022). The realization of the human right to food: preliminary remarks on assessing food security. *Przegląd Prawno-Ekonomiczny*, 1, 9–32.
- Kowalska, A., & Manning, L. (2021). Using the rapid alert system for food and feed: potential benefits and problems on data interpretation. *Critical Reviews in Food Science and Nutrition*, 61 (6), 906–919.
- Krysztosiak, J., & Pawlak, K. (2017). Ekonomiczna dostępność żywności w gospodarstwach domowych krajów Unii Europejskiej. *Zeszyty Naukowe Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego w Zielonej Górze*, 7, 192–208.
- Wiśniewska, M.Z., & Wyrwa, J. (2022). *Bezpieczeństwo żywności i żywnościowe w okresie pandemii. Ujęcie interdyscyplinarne*. Zielona Góra: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne.
- Zarzyńska, J., & Zabielski, R. (2022). Czy sztuczne mięso może uratować ludzkość? *Życie Weterynaryjne*, 97 (6), 371–378.

Netografia

- Czechowicz, K. (2022). *Zmiany klimatu poważnie zagrażają bezpieczeństwu żywnościowemu*. Pobrane z <https://naukawpolsce.pl/aktualnosci/news%2C93415%2Czmiany-klimatu-powaznie-zagrazaja-bezpieczenstwu-zywnosciowemu.html>.
- GUS. (2022). *Sytuacja gospodarstw domowych w 2020 r. w świetle wyników badania budżetów gospodarstw domowych*. Pobrane z <https://stat.gov.pl/files/gfx/defaultaktualnosci>.
- www.lotos.pl/145/type,oil_eurodiesel/dla_biznesu/hurtowe_ceny_paliw/archiwum_cen_paliw
- www.zus.info.pl/przecietne-wynagrodzenie/
- <https://stat.gov.pl/sygnalne/komunikaty-i-obwieszczenia/lista-komunikatow-i-obwieszczen/komunikat-w-sprawie-przecietnego-wynagrodzenia-w-drugim-kwartale-2022-roku,271,37.html>
- <https://eatforum.org/eat-lancet-commission/the-planetary-health-diet-and-you/>

Naukę należy promować i popularyzować

Rozmowa z Barbarą Uljasz – kierowniczką Biura Promocji i Popularyzacji Nauki UMCS

W 2021 r. na UMCS powstało Biuro Promocji i Popularyzacji Nauki. Wyjaśnijmy, czym zajmuje się jednostka, której pracami Pani kieruje.

Przed wszystkim staramy się być pomostem między światem nauki a otoczeniem spoza społeczności akademickiej. W sposób kreatywny, czasem zabawny, a czasem nawet dosadny pokazujemy, jak wielki potencjał kryje się w osiągnięciach naszych naukowców oraz uświadamiamy innym, że czerpać z niego mogą wszyscy. W swojej pracy dążymy do budowania wiarygodności i poparcia dla nauki w społeczeństwie poprzez ukazanie znaczenia prowadzonych poszukiwań. Zależy nam, aby pobudzać naukowe zainteresowania oraz pasję młodych ludzi, wprowadzać rezultaty badań naukowców do debaty publicznej – tam, gdzie głos nauki powinien wpływać na rozumienie spraw. Każdego dnia w naszych działaniach i przedsięwzięciach przyświecają nam słowa O. Gail i A. Gryzik: „Promocja nauki jest sztuką. Nie wystarczy prowadzenie badań i uzyskiwanie rezultatów. Trzeba jeszcze o tym powiedzieć, napisać, trzeba zaprezentować. Realizacja badań naukowych kojarzy się z doskonałością, wysoką jakością, dbałością o każdy szczegół. Tak samo powinniśmy podchodzić do promocji tego, co stworzymy”. Podejmując różnorodne inicjatywy, nasz zespół wciela tę zasadę w życie. W zamian często dostajemy wiele wyrazów uznania i ciepłych słów, którymi chwalimy się w redagowanej przez nas zakładce Nauka, działającej w ramach strony internetowej UMCS.

Nie wiem, czy zwróciła Pani uwagę, że Polacy mają problem z chwaleniem się swoimi sukcesami, mówieniem o swoich osiągnięciach, a już otwarte cieszenie się z nich jest uznawane za zachowanie w złym tonie. My jednak jesteśmy szczerze zachwyceni działaniami podejmowanymi przez naszych naukowców, ich wyjątkowością i tym, jak wiele mają do zaoferowania również ludziom pozornie niezwiązanym ze środowiskiem naukowym. Jesteśmy pełni podziwu dla ich wiedzy, ale także praktycznego wymiaru prowadzonych przez nich badań. Gdy wierzy się w to, co się robi, gdy obcuje się z niezliczoną liczbą świetnych pomysłów, przestaje się pracować, a zaczyna się tym żyć. Myślę, że pasja, z jaką członkowie naszego zespołu działają, jest niezwykle napędzająca i wyzwala naszą kreatywność.

Jakie projekty, inicjatywy udało Wam się dotychczas zrealizować?

Przez niespełna rok zrealizowaliśmy wiele różnorodnych projektów, współpracowaliśmy z rzeszą naukowców, ale także studentów i uczniów szkół ponadpodstawowych. Nawiązaliśmy również współpracę z jednostkami z otoczenia społeczno-gospodarczego, m.in. z Centrum Spotkania Kultur czy z Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych w Lublinie. Trudno w krótkim wywiadzie ująć wszystkie podjęte przez nas działania, ale pozwolę sobie wspomnieć przynajmniej o kilku z nich. Z dużym sukcesem udało nam się wypromować publikacje naszych naukowców, organizując wieczory autorskie czy pisząc artykuły zachęcające do zapoznania się

Fot. Bartosz Proff

z daną pozycją. W informacji zwrotnej dowiadaliśmy się, że dzięki naszym działaniom na przykład wzrosła sprzedaż publikacji albo po spotkaniu media zaczęły się bardziej interesować konkretnym tytułem i jego autorem. Zorganizowaliśmy wiele konkursów, zarówno w mediach społecznościowych, jak i w formie tradycyjnej, stacjonarnej. Wspomnę chociażby o konkursach promujących język i kulturę krajów anglosaskich: „Faces of America” czy „Challenge Accepted”. Organizowaliśmy debaty, nagrywaliśmy filmy popularnonaukowe, przeprowadzaliśmy wywiady z naukowcami, reagowaliśmy na bieżącą sytuację, np. związaną z kryzysem wynikającym z wojny w Ukrainie, przygotowując cykl debat dotyczących tej kwestii. Śledzimy kalendarz świąt nietypowych i we współpracy z badaczami z UMCS pokazujemy, że mamy wiele przemyśleń i prac naukowych odnoszących się do zagadnień ujętych w kalendarzu. Wystarczy wymienić Światowy Dzień Społeczeństwa Informacyjnego, Dzień Liczby Pi czy Międzynarodowy Dzień Praw Kobiet.

Poza bieżącym redagowaniem wspomnianej już zakładki Nauka jesteśmy stale obecni w uniwersyteckich social mediach. Przygotowujemy wystawy, organizuje-

my gale, webinaria, współpracujemy z uczniami i nauczycielami ze szkół ponadpodstawowych przy realizacji programu „Szkoly Partnerskie UMCS”. Wśród członków naszego zespołu jest także dr Monika Baczevska-Ciupak – koordynator Lubelskiego Festiwalu Nauki ze strony UMCS. Przygotowaliśmy autorski program radiowy „Naukowe Brzmienie”, w którym osobistości z naszej Alma Mater opowiadają o swojej drodze zawodowej, ilustrując ją wybranymi utworami muzycznymi, które towarzyszyły im na różnych etapach życia. Ponadto angażujemy się w akcje społeczne i charytatywne – wspieramy m.in. Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Lublinie, DKMS czy Poltransplant. Wspólnie ze szkołami z naszego regionu zorganizowaliśmy wiele działań, w tym akcję sadzenia drzew.

W jaki sposób promujecie naukę? Jak dopasowujecie sposób prezentacji do danej dziedziny, prowadzonych badań czy ich wyników?

Myślę, że tych sposobów jest bardzo wiele. Uważam, że ograniczać nas może tylko wyobraźnia. Każdy z członków naszego zespołu jest wyjątkowy, ma inne zainteresowania i używa różnych środków wyrazu. Bardzo zależy mi na tym, aby wykorzystywać, a właściwie mobilizować członków naszego zespołu do działań w obszarach, w których czują się najlepiej. Wśród nas są osoby doskonale piszące, są też osoby preferujące popularyzowanie nauki przez obraz lub słowo mówione, a także świetni organizatorzy czy artystyczne dusze. Mamy też w swojej ekipie skrupulatnych formalistów, którzy panują nad ogromem zadań strictly biurowych, stanowiących nieodłączny element naszej pracy. Jednak naszym wspólnym mianownikiem z pewnością są: zaangażowanie, inteligencja, otwartość na drugiego człowieka oraz dziecięcy entuzjazm, który czasem pozwala nam przenosić góry. Cieszę się, że mogę współpracować z tak ciekawymi i pełnymi energii ludźmi. Dziękuję: dr Izabeli Łucjan, dr Monice Baczevskiej-Ciupak, mgr Beacie Wielowińskiej-Pawlak, mgr. Patrykowi Grzegorzcykowi i mgr Beatce Pietryczuk (która, mam nadzieję, wybaczy mi tę formę) za to, że wspólnie możemy pchać ten wielobarwny wózek z tak różnorodnymi inicjatywami. Przede wszystkim jednak dziękuję mgr Wirginii Gieryng-Wójtowicz – dyrektor Centrum Promocji UMCS za zaufanie i możliwość realizacji w obszarze popularyzowania nauki.

Od lewej: Izabela Łuczjan, Barbara Uljasz, Patryk Grzegorzczak, Beata Pietryczuk, Monika Baczevska-Ciupak. W sesji nie mogła uczestniczyć Beata Wielowińska-Pawlak →

Fot. Bartosz Pohl

Jak docieracie do ludzi z Uczelni, zwłaszcza tych, którzy siedzą w zaciszu laboratoriów czy bibliotek i nie są widoczni na zewnątrz? Jak wyszukujecie i dobieracie inicjatywy, które warto zaprezentować szerszemu gronu odbiorców?

Nie mamy uniwersalnego klucza. Inspirują nas ludzie, ich pasje oraz osiągnięcia naukowe, które wnikliwie śledzimy i w ten sposób dobieramy konkretne osoby do tematu, którym chcemy się zająć. Wiele osób zgłasza się do nas i prosi o wsparcie. Po efektywnych działaniach, na zasadzie poczty pantoflowej, jesteśmy poleceni innym. Takie rekomendacje są dla nas bardzo ważne. Zawsze staramy się, aby osoby, z którymi podejmujemy współpracę, były z niej zadowolone. Na swoich półkach mamy już kilka publikacji naszych pracowników naukowych zawierających ciepłe, osobiste dedykacje oraz serdeczne podziękowania za współpracę. Bardzo miło wspominać dzień, kiedy pewna przeziła pani profesor w ramach wdzięczności poczęstowała mnie przepysznym langoszem, wiedząc, że lubię kuchnię węgierską. To są cudowne gesty, które uświadamiają nam, że nasza praca jest doceniana.

Dlaczego w ogóle warto promować i popularyzować naukę? Czy nie wystarczy prowadzenie badań i uzyskiwanie określonych rezultatów?

Przepraszam za posłużenie się określeniem, że oczywiste jest, iż naukę należy promować i popularyzować i o jej praktycznym zastosowaniu głośno mówić. Przede wszystkim jest to nasze zobowiązanie wobec społeczeństwa, które realnie finansuje działania uczelni publicznych ze swoich podatków i słusznie dąży do tego, aby każdego dnia otrzymywać świadectwo, że osiągnięcia nauki są ważne dla każdego z nas i wpływają na życie ludzi, bez względu na to, jakie role zawodowe, społeczne itp. realizują. Warto ją także promować, żeby pokazać, jak może być fascynująca, że wcale nie jest hermetyczna i że może być po prostu atrakcyjna. Jeżeli chcemy, żeby ludzie przekonali się do tego, co robimy, muszą to najpierw poznać. Nasz zespół każdego dnia stara się, aby ludzie poznali Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej jako miejsce otwarte, w którym dzieją się niezwykle rzeczy, ważne z punktu widzenia przedsiębiorcy, urzędnika, ale też hodowcy pszczoł czy pasjonata gier wideo, miłośnika literatury, świetnej muzyki czy dobrego dziennikarstwa. Zależy nam, aby UMCS był postrzegany jako konglomerat świetnych specjalistów oraz twórców ważnych idei, barwnych artystów i genialnych umysłów ścisłych, którzy każdego dnia podejmują wysiłki i dążą do tego, aby świat stawał się lepszy.

Rozmawiała Ewa Kawatko-Marczuk

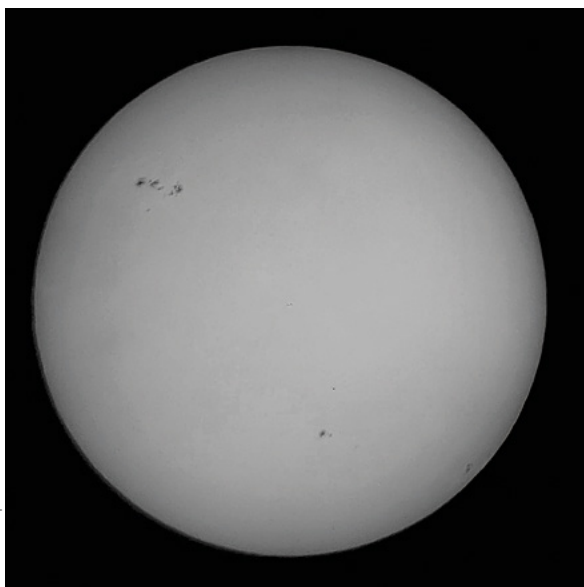
Niezwykłe zjawiska na Słońcu

Obserwacje Słońca przeprowadzone w dniach 13, 14 i 15 września 2022 r. na placu przed pomnikiem Marii Curie-Skłodowskiej pozwoliły uchwycić niezwykle zjawiska zachodzące na naszej najbliższej gwiazdzie. Aktywność Słońca zmienia się okresowo co ok. 11 lat (średnia długość cyklu słonecznego) i powoli zbliżamy się do jego maksimum. Oznacza to, że w najbliższym czasie będziemy świadkami coraz większej ilości plam słonecznych, protuberancji czy rozbłysków na Słońcu. To właśnie te zjawiska mogliśmy obserwować podczas pokazów prezentowanych w ramach XVIII Lubelskiego Festiwalu Nauki przez obecnych i emerytowanych pracowników Instytutu Fizyki UMCS: Mieczysława Paradowskiego, Zbigniewa Rzepkę, Bogumiła Bielaka, dr. Piotra Sagana i dr. hab. Tomasza Kwapińskiego. Do dyspozycji osób uczestniczących w pokazach dostępne były przyrządy astronomiczne: teleskop systemu Maksutowa-Cassegrina MTO11CA na montażu paralaktycznym, teleskop słoneczny SolarMax 40BF10 firmy Coronado wyposażony w wąkopasmowy filtr H alfa, a także lornetki i okulary słoneczne ze specjalnymi filtrami Baedera.

W czasie pokazów byliśmy świadkami bardzo efektownego zjawiska, tj. olbrzymich rozmiarów protuberancji, czyli wyrzutów gęstej plazmy słonecznej włożonej w pole magnetyczne. Najłatwiej zaobserwować je na skraju tarczy Słońca i zwykle są one niewielkich rozmiarów. Protuberancja, którą mogliśmy zaobserwować 14 września, miała długość ponad 220 tys. km oraz 117 tys. km wysokości w najwyższym punkcie względem skraju tarczy.

Na tym jednak nie koniec. W obszarze grupy plam słonecznych AR3102 zaobserwowaliśmy wyraźny rozbłysk słoneczny. Zjawisko to związane jest z nagłym wyzwoleniem wielkich ilości energii mających swoje źródło w anihilacji pól magnetycznych w obszarach o zwiększonej aktywności w niektórych grupach plam słonecznych. Rozbłysk ten obserwowany był przez ponad 1,5 godziny. Każdy, kto w tym czasie przybył na pokaz, miał niezwykle szczęście zaobserwować ten potężny rozbłysk słoneczny na własne oczy.

Podczas pokazów mogliśmy również przyrzeć się dokładniej plamom słonecznym, czyli obszarom Słońca o dużo niższej temperaturze w porównaniu z temperaturą korony słonecznej. Plamy te, obserwowane przez teleskop z filtrem mylarowym, widoczne są jako szar-

Fot. Tomasz Kwapiński

← Zdjęcie plam na Słońcu wykonane przy użyciu teleskopu MTO11CA z filtrem Baedera

re punkty, których wielkość na Słońcu może znacznie przekraczać rozmiary naszej Ziemi.

Przez cały czas trwania pokazów odwiedziły nas setki osób zainteresowanych astronomią, w tym dzieci, młodzież szkolna, studenci. Wielu uczestników po raz pierwszy miało okazję popatrzeć na Słońce i zaobserwować zachodzące tam niezwykle zjawiska, które mają duży wpływ na funkcjonowanie naszej planety i są odpowiedzialne np. za zorze polarne na Ziemi.

*Tomasz Kwapiński
Zbigniew Rzepka*

Archiwum organizatorów

II Międzynarodowa Konferencja „Ksi@zka w mediach – Media w ksi@zce: Rynek – Technologie – Konsumpcja”

W dniach 29–30 czerwca 2022 r. Katedra Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS zorganizowała II Międzynarodową Konferencję Naukową pt. „Ksi@zka w mediach – Media w ksi@zce: Rynek – Technologie – Konsumpcja”. Partnerami przedsięwzięcia były uczelnie ukraińskie: Instytut Komunikacji Społecznej i Działalności Informacyjnej Narodowego Uniwersytetu „Lwowska Politechnika” we Lwowie; Katedra Komunikacji Społecznej Narodowego Uniwersytetu Wołyńskiego im. Łesi Ukrainki w Łucku oraz Katedra Komunikacji Medialnej Ukraińskiej Akademii Drukarstwa we Lwowie.

W imieniu Komitetu Organizacyjnego konferencję otworzyła dr hab. Anita Has-Tokarz, prof. UMCS, kierownik Katedry Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej UMCS, następnie głos zabrali: prof. Iwona Hofman, dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS, dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak, prorektor Wydziału Politologii i Dziennikarstwa oraz dr Wojciech Maguś, zastępca dyrektora INoKSIM UMCS. Uczestników zgromadzonych w siedzibie Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS oraz gości na łączach powitali także przedstawiciele ośrodków akademickich w Ukrainie, m.in. dr Oleksandr Markovets, kierownik Instytutu Komunikacji Społecznej i Działalności Informacyjnej Politechniki Lwowskiej, prof. Nadija Zelinska, kierownik Komunikacji Medialnej Ukraińskiej Akademii Drukarstwa, prof. Olena Kosheliuk, kierownik Katedry Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Wołyńskiego w Łucku oraz prof. Liudmyła Ponomarienko z Kijowskiego Narodowego Uniwersytetu im. Tarasa Szewczenki.

Podczas obrad podjęto dyskusję dotyczącą natury wzajemnych wpływów książki i mediów oraz statusu książki we współczesnej kulturze medialnej. Badacze z kilkunastu krajowych i zagranicznych ośrodków akademickich oraz praktycy i eksperci, związani zawodowo z branżą wydawniczą wygłosili 58 referatów.

Konferencja przebiegała w formie hybrydowej, obrady odbywały się stacjonarnie na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS oraz online (MS Teams).

Każdy panel prowadzony był przez dwie osoby, władające odpowiednio językiem polskim, ukraińskim, a także angielskim w celu zagwarantowania prelegentom i słuchaczom komfortu obrad.

W drugim dniu obrad zaplanowano sesję „Studentci mają głos”, obejmującą 3 panele tematyczne, podczas których wystąpiło 13 studentów z Polski i Ukrainy. Młodzi badacze zaprezentowali referaty na temat najnowszych zjawisk związanych m.in. z cyfryzacją branży wydawniczej, innowacjami w komunikacji z czytelnikami, trendami marketingu i promocji książki oraz życiem literackim w sieci.

Podczas konferencji kluczowe stały się pytania o przekształcenia procesu komunikacji poprzez książkę, jej

Archiwum Centrum Promocji UMCS

miejsce we współczesnej kulturze zmediatyzowanej oraz charakter relacji pomiędzy tekstem drukowanym a innymi mediami. Podkreślono, iż na przestrzeni ostatnich lat media i technologie cyfrowe w sposób znaczący wpłynęły na kształt rynku wydawniczego, społeczny obieg książki oraz praktyki lekturowe czytelników/konsumentów. Podjęto także dyskusję dotyczącą natury wzajemnych wpływów książki i mediów oraz statusu książki we współczesnej kulturze medialnej. Media transformują rynek książki w sposób totalny, w aspekcie organizacji, treści i formy. Są narzędziami wykorzystywanymi w komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej przez tradycyjne instytucje rynku książki, autonomicznymi instrumentami rozpowszechniania i promocji publikacji, a wreszcie heterogenicznymi przestrzeniami dla społecznego życia książki. Dzięki mediom i nowym technologiom od-

biorca otrzymuje niedostępne wcześniej formaty książki. Media tworzą nową płaszczyznę reprodukcji i prezentacji książki, będąc jednocześnie jej składnikiem tematycznym.

Zainteresowanie konferencją przekroczyło oczekiwania organizatorów, wzięło w niej udział ponad 200 osób reprezentujących ośrodki akademickie oraz związane z edukacją, informacją i mediami. Uczestniczyli w niej przedstawiciele placówek z całej Polski oraz instytucji partnerskich z Ukrainy. Konferencję wspierali także Studenci z Koła Naukowego Public Relations UMCS. O sukcesie zadecydował zarówno aktualny temat wydarzenia, trafny dobór referatów, jak i duże zainteresowanie ze strony partnerów.

Grażyna Piechota

*Katedra Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej
Instytut Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS*

Konferencja dydaktyki matematyki w Lublinie

W dniach 13–16 września 2022 r. w Krakowie odbyła się międzynarodowa konferencja TiMER (Trends in Mathematics Education Research), zorganizowana przez Uniwersytet Pedagogiczny. Podczas wydarzenia dr Eliza Jackowska-Boryc i dr Anna Pyzara zaprezentowały wyniki swoich badań, wygłaszając referat „Comparison of the importance of feedback in mathematics lessons in online and classroom learning”. Dr Jackowska-Boryc przedstawiła również referat pt. „Teachers’ perception of students’ critical thinking and their evaluation of mathematics exploration”, będący efektem współpracy z Abimbolą Akinountou z American College of Education w stanie Indiana w USA.

We wrześniu w Oświęcimiu odbyła się z kolei XXX Szkoła Dydaktyki Matematyki (SDM). Jest to ogólnopolska konferencja odbywająca się cyklicznie w różnych ośrodkach akademickich w Polsce. Hasłem przewod-

nim tegorocznej edycji było „Kształcenie matematyczne wobec wyzwań współczesnego świata”. Dr Anna Pyzara wygłosiła dwa referaty: pierwszy dotyczył mnemotechnik w nauczaniu matematyki, drugi zaś znaczenia oceny kształtującej w nauczaniu matematyki.

SDM to konferencja zrzeszająca osoby zainteresowane dydaktyką matematyki: naukowców, doktorantów, studentów i nauczycieli. Jej założeniem jest rozwijanie dydaktyki matematyki poprzez czerpanie zarówno z badań naukowych, jak i doświadczeń nauczycieli. Integralną częścią konferencji są nie tylko wygłaszane wykłady i referaty, lecz także warsztaty.

Badania prowadzone przez dr Elizę Jackowską-Boryc i dr Annę Pyzarę z Katedry Nauczania Matematyki i Informatyki zostały docenione przez naukowców zajmujących się tym zagadnieniem, co zaowocowało wyborem UMCS na miejsce organizacji kolejnej edycji konferencji. Tym samym we wrześniu 2023 r. na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki odbędzie XXXI SDM pod hasłem „Szukaj, Doświadczaj, Myśl – O tym jak prowokować myślenie matematyczne”.

Eliza Jackowska-Boryc

Anna Pyzara

*Katedra Nauczania Matematyki i Informatyki
Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS*

VI Kongres Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej

W dniach 22–24 września 2022 r. eksperci i badacze komunikacji społecznej zjechali do Gdańska na VI Kongres Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej, którego tematem przewodnim były „Media i społeczeństwo w erze platform, algorytmów i danych”. Spotkanie odbyło się w siedzibie Europejskiego Centrum Solidarności. Uroczystości otworzyła je prezes PTKS prof. dr hab. Iwona Hofman. Zgromadzonych gości przywitali dyrektor ECS Basil Kerski oraz rektor Uniwersytetu Gdańskiego prof. dr hab. Piotr Stepnowski. Minutą ciszy uczczono pamięć profesorów: Piotra Francuza, Mariana Gierula, Jerzego Mikułowskiego-Pomorskiego oraz Zbigniewa Oniszczyka.

Za wybór Gdańska jako miejsca organizacji tegorocznego kongresu podziękował zastępca prezydenta Gdańska ds. przedsiębiorczości i ochrony klimatu Piotr Borawski. Powitanie zwieńczyły słowa dziękanki prof. dr. hab. Michała Harciarka, który wyraził radość z możliwości goszczenia w drugim i trzecim dniu kongresu członków towarzystwa na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego.

Podczas uroczystości zostało nadane honorowe członkostwo PTKS 2022 dr Hannie Machińskiej, prof. dr. hab. Januszowi Adamowskiemu oraz prof. Teresie Sasińskiej-Klas. VI kongres był także okazją do świętowania jubileuszu 40-lecia pracy prof. Bogusławy Dobek-Ostrowskiej.

Tradycją spotkań kongresowych jest wręczenie Nagród w Konkursie Doktorat. W tym roku zostały wręczone dwie: w edycji 2020 nagroda trafiła do dr Kingi Adamczewskiej, która napisała pracę pod opieką promotora prof. dr hab. Agnieszki Stępińskiej, natomiast w edycji za 2021 r. nagrodę otrzymała dr Katarzyna Pagacz, której promotorem była prof. dr hab. Agnieszka Hess.

W tym roku Nagroda im. dr. Karola Jakubowicza za wybitną monografię z zakresu nauk o mediach została przyznana Urszuli Doliwie, autorce książki *The Pirate Waves. Polish Private Radio Broadcasting in the Period of Transformation 1989–1995*. Wręczyła ją fundatorka – Małgorzata Semil-Jakubowicz. Ponadto wyróżnione zostały prace naukowe prof. Nico Carpentiera, Katarzyny Konarskiej oraz Agnieszki Węglińskiej.

Docenieni zostali również młodzi badacze. Trzecie miejsce w Konkursie Medi@tory otrzymał Michał Skrzyński z Uniwersytetu Śląskiego za pracę magisterską

Fot. Ewa Bulisz

↑ Zarząd Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej

przygotowaną pod kierunkiem dr. hab. Marka Mazura, prof. UŚ, drugie miejsce zajęła Magdalena Żochowska z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej za pracę napisaną pod kierunkiem prof. dr hab. Iwony Hofman, a pierwsze miejsce przyznano Karolinie Wojtal z Uniwersytetu Warszawskiego za pracę napisaną pod kierunkiem dr hab. Anny Jupowicz-Ginalskiej, prof. UW.

Pierwszy dzień kongresu został poświęcony sesjom plenarnym, z których pierwszą poprowadził dr hab. Michał Głowacki, prof. UW, a drugą dr hab. Ewa Nowak-Teter, prof. UMCS. Profesor Graham Murdock z Loughborough University wygłosił referat pt. *Hidden Abodes: Digital Lives and Distant Others*, natomiast prof. Göran Bolin z Södertörn University poświęcił swoje wystąpienie zagadnieniu *Data Value: Dynamics of Value Generation in Data Capitalism*.

Drugi dzień kongresu rozpoczął się od zebrania 21 sekcji badawczych PTKS w budynku Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Gdańskiego. Badacze pochylił się nad problemem „Media Freedom and Democracy in the Age of Platforms and Data”. Następnie członkowie PTKS obradowali w kilkudziesięciu panelach tematycznych. Popołudniowe obrady przybrały kształt okrągłego stołu i zostały poświęcone „Pozycjonowaniu dyscypliny w nauce w Polsce”. Przy stole zasiedli: prof. dr hab. Iwona Hofman, która przewodniczyła debacie, oraz uczestnicy: dr hab. Urszula Doliwa, prof. UWM, ks.

prof. Sławomir Gawroński, prof. WSIZ oraz prof. dr hab. Jadwiga Woźniak-Kasperek. Tego dnia odbyło się również na Walne Zebranie, podczas którego prof. dr hab. Iwona Hofman przedstawiła sprawozdanie z działalności towarzystwa. Następnie audytorium przyjęło sprawozdanie Komisji Rewizyjnej PTKS za lata 2020–2022 oraz udzieliło absolutorium zarządowi. Prezesem PTKS po raz kolejny członkowie towarzystwa wybrali prof. dr hab. Iwonę Hofman. W skład nowego Zarządu decyzją zebranych weszli: dr hab. Małgorzata Łosiewicz, prof. UG; dr hab. Agnieszka Hess, prof. UJ; dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak, prof. UMCS; dr hab. Szymon Ossowski, prof. UAM; ks. prof. dr hab. Michał Drożdż oraz dr hab. Mariusz Kolczyński, prof. UŚ. W skład Komisji Rewizyjnej weszli: dr hab. Mirosława Wielkopolska-Szymura; dr Bartłomiej Łódzki; dr Agnieszka Walecka-Rynduch; dr hab. Olga Dąbrowska-Cendrowska,

prof. UJK oraz dr hab. Maria Łoszevska-Orłowska. Redaktorem naczelnym czasopisma „European Journal of Communication” ponownie został dr hab. Michał Głowacki, prof. UW. Drugi dzień kongresu zakończony został koncertem Studia Wokalnego Uniwersytetu Gdańskiego.

Ostatni dzień kongresu ponownie zgromadził badaczy w różnych panelach tematycznych. Powołano nową sekcję – „Kultura książki i informacji”. Podziękowania i kwiaty za organizację tegorocznego wydarzenia zostały złożone na ręce prof. dr hab. Małgorzaty Łosiewicz. Wydarzeniami towarzyszącymi zwieńczeniu VI kongresu było zwiedzanie Kampusu Uniwersytetu Gdańskiego, Muzeum II Wojny Światowej, Teatru Szekspirowskiego oraz Starego Miasta w Gdańsku. Prezes PTKS prof. dr hab. Iwona Hofman z radością zaprosiła wszystkich na kolejną VII edycję kongresu do Katowic.

Ewa Bulisz

28. Warsztaty Fizyki Jądrowej

Fizycy zajmujący się badaniem struktury i rozpadów jąder atomowych po raz kolejny spotkali się w Kazimierzu Dolnym w ramach dorocznych Warsztatów Fizyki Jądrowej. Trwająca od 20 do 24 września 2022 r. konferencja naukowa została zorganizowana przez Katedrę Fizyki Teoretycznej UMCS wraz ze Środowiskowym Laboratorium Ciężkich Jonów Uniwersytetu Warszawskiego oraz Sekcją Fizyki Jądrowej Polskiego Towarzystwa Fizycznego i Oddziałem Lubelskim PTF. Tematem przewodnim tegorocznego spotkania były „Kolektywne wzbudzenia jądrowe”.

Wydarzenie przyciągnęło do Kazimierza Dolnego wybitnych specjalistów z ważnych jądrowych ośrodków badawczych zarówno z Polski (Warszawa, Kraków, Lublin), jak i z zagranicy (Hiszpania, Finlandia, Francja, Dania, Stany Zjednoczone). Uczestnicy konferencji prezentowali wyniki swoich najnowszych badań, będących odpowiedzią na aktualne wyzwania stawiane przed współczesną fizyką jądrową w aspektach teore-

tycznych i eksperymentalnych. Podnoszono chociażby kwestie związane z modelowaniem procesu rozszczepienia czy perspektywy syntezy kolejnych superciężkich jąder. Łącznie wygłoszonych zostało 30 wykładów. Specyfika spotkania sprzyjała nawiązaniu międzynarodowych współpracy naukowych, zaś swobodna wymiana myśli pomiędzy uczestnikami pozwoliła spojrzeć na problemy badawcze w szerszym ujęciu.

Anna Zdeb

VIII Ogólnopolska konferencja bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych i szkolnych

Fot. Marcin Sosztek

27 września 2022 r. na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa miała miejsce VIII Ogólnopolska konferencja bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych i szkolnych „Bibliotekarz – badaczem wibracji społecznych”, której organizatorami były Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Komisji Edukacji Narodowej w Lublinie oraz Katedra Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS. Tegoroczna edycja miała charakter jubileuszowy, związany ze świętowaniem 95-lecia działalności biblioteki.

Konferencja została objęta patronatem honorowym przez: Przemysława Czarnka, ministra edukacji i nauki; Jarosława Stawiarskiego, marszałka województwa lubelskiego; Lecha Sprawkę, wojewodę lubelskiego; Krzysztofa Żuka, prezydenta miasta Lublin; Teresę Miśsiuk, lubelskiego kuratora oświaty oraz prof. Wojciecha Ziętarę, dziekana Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS. Patronatu udzieliło również Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich Oddział w Lublinie. Patronat medialny nad wydarzeniem sprawowali: TVP3 Lublin, Polskie Radio Lublin oraz Wydawnictwo Literatura.

Obrazy otworzyły Barbara Rzeszutko, dyrektor biblioteki oraz prof. Anita Has-Tokarz, kierownik Katedry Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej.

List gratulacyjny z okazji jubileuszu w imieniu pracowników Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach przekazała prof. Iwona Hofman.

Wśród prelegentów znaleźli się zarówno pracownicy nauki, jak i przedstawiciele środowiska bibliotekarzy. W ramach dwóch sesji zaprezentowanych zostało siedem wystąpień: Wiesławy Jędrzejczyk, redaktor naczelnej Wydawnictwa Literatura – *Książki do biblioterapii. O wartościach w najnowszych książkach Wydawnictwa Literatura*; Barbary Rzeszutko i Macieja Sztorca, dyrektor i wicedyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. KEN w Lublinie – *Nieustraszeni – 95-lecie Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. KEN w Lublinie*; Aleksandry Sępoch, dyrektor Wydziału Edukacji Specjalnej i Wspomagania Kuratorium Oświaty w Lublinie – *Rola bibliotek szkolnych i pedagogicznych w systemie oświaty*; dr Renaty Malesy z Katedry Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej UMCS – *Specjalna czy uniwersalna? Transformacja roli i społecznego znaczenia bibliotek pedagogicznych*; Anetty Sienkiewicz, wicedyrektor Biblioteki Pedagogicznej w Zamościu – *Biblioteka pedagogiczna wobec wyzwań współczesności*; Anny Żuraw-Łopaty i Agnieszki Leśnik-Lewandowskiej z Filii w Janowie Lubelskim PBW im. KEN w Lublinie – *Biblioteka otwarta na środowisko lokalne* oraz Doroty Bojarczuk-Dziurdy z Wydziału Informatologii i Informatyzacji Biblioteki Pedagogicznej w Białej Podlaskiej – *Seniorzy jako kapitał społeczny i wyzwanie dla bibliotek*.

Podczas obrad dyskutowano nad rolą bibliotek szkolnych i pedagogicznych we współczesnym społeczeństwie. Niewątpliwie działania Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej świadczą o tym, że nie tylko kultywuje ona i szanuje tradycję, ale także ma wizję rozwoju, która jest niezbędnym warunkiem istnienia placówki jako „biblioteki przyszłości”. Nowoczesna biblioteka musi być interdyscyplinarna, powinna reagować na zjawiska społeczne w zakresie zmian w edukacji, kulturze, mediach, sferze prawnej oraz w udostępnianiu i zarządzaniu informacją.

Konferencja odbyła się w formie hybrydowej i zgromadziła łącznie 175 osób (67 – stacjonarnie, 108 – online), dyrektorów i pracowników lubelskich szkół i placówek oświatowych, pracowników naukowych oraz nauczycieli-bibliotekarzy z regionu lubelskiego.

Katedra Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej jest współorganizatorem ogólnopolskich konferen-

cji bibliotekarzy bibliotek pedagogicznych i szkolnych już po raz czwarty. Cieszymy się, że możemy partycypować w organizacji tak inspirujących spotkań teoretyków i praktyków oraz gościć tak wielu przedstawicieli

otoczenia społeczno-gospodarczego w murach Wydziału Politologii i Dziennikarstwa. A naszej partnerskiej bibliotece jeszcze raz gratulujemy pięknego jubileuszu.

Renata Malesa

Transfer norweskich wzorców nowoczesnego e-learningu

Kilkadziesiąt spotkań z ekspertami, szkolenia naukowe, konferencje i anglojęzyczny e-book to tylko nieliczne efekty wielomiesięcznej współpracy w ramach Norway Grants EOG Program Edukacja, Komponent I – Profesjonalny Rozwój Kadry.

Dr hab. Lidia Pokrzycka, prof. UMCS wraz ze swoim kilkusobowym zespołem sfinalizowała międzynarodowy projekt „Nowoczesne metody nauczania i zarządzania projektami”, w ramach którego została zrealizowana wizyta studyjna w Oslo Metropolitan University w Norwegii. Udział w niej wzięła dr Ewa Bulisz, pracownik naukowo-badawczy, mgr Magdalena Pokrzycka-Walczak z Centrum Współpracy Międzynarodowej UMCS i mgr inż. Maria Czajka z biura dziekana Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS.

Uczestniczki projektu w ramach wizyty studyjnej wzięły udział w kilkudziesięciu spotkaniach z norweskimi ekspertami, pracownikami naukowo-dydaktycznymi oraz pracownikami administracji OsloMet, czego efektem było podniesienie kompetencji w zakresie innowacyjnych metod nauczania oraz zarządzania projektami dzięki wymianie doświadczeń. Podczas wizyty została zaprezentowana infrastruktura laboratoryjna i naukowo-badawcza OsloMet oraz współpraca uczelni z sektorem publicznym i prywatnym. Dzięki dyskusjom przekazano wiedzę, jak podnieść jakościowo swój profil naukowy i w jaki sposób świadomie kształtować rozwój naukowo-dydaktycz-

Fot. Ewa Bulisz

← Robert Wallace Vaagan z OsloMet i Lidia Pokrzycka z UMCS

ny. W rezultacie został przygotowany pod redakcją prof. Lidii Pokrzyckiej e-book pt. *Innovative Teaching Methods. Project Management in Practice* (obecnie w Wydawnictwie UMCS), który zostanie udostępniony online.

Efektem wizyty studyjnej była także organizacja 27 maja konferencji naukowej pt. „Innovative Teaching Methods. Project Management”, a 20 lipca przeprowadzenie szkolenia dla pracowników naukowo-dydaktycznych UMCS pt. „Modern methods of teaching and project management” na Wirtualnym Kampusie UMCS. Jak zauważa prof. Pokrzycka, *w efekcie realizacji projektu wszyscy uczestnicy mieli szansę poznać innowacyjne metody nauczania, dzięki zapoznaniu się z narzędziami wykorzystywanymi w e-learningu w OsloMet, ale także podnieść swoje kompetencje w zakresie zarządzania projektami. Największą wartością projektu jest praktyczne wdrożenie innowacyjnych metod nauczania przez kolejnych wykładawców na naszej Uczelni.*

Systematycznie wprowadzane nowe metody nauczania z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych w efekcie długofalowym wpłyną na lepsze efekty kształcenia oferowane przez UMCS. Dalsza współpraca opiera się na podpisaniu umowy w ramach programu Erasmus+ oraz wspólnych działaniach związanych z wdrażaniem innowacji dydaktycznych.

Ewa Bulisz

64. Zjazd Polskiego Towarzystwa Chemicznego

W dniach 11–16 września 2022 r. w Lublinie odbył się 64. Zjazd Polskiego Towarzystwa Chemicznego, zorganizowany przez Polskie Towarzystwo Chemiczne (PTChem), Oddział Lubelski PTChem oraz Wydział Chemii i Instytut Nauk Chemicznych UMCS. Współorganizatorami byli: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II (KUL), Uniwersytet Medyczny w Lublinie (UM), Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie (UP), Politechnika Lubelska (PL), Sieć Badawcza Łukasiewicz – Instytut Nowych Syntez Chemicznych w Puławach (Łukasiewicz-INS) oraz Instytut Agrofizyki Polskiej Akademii Nauk w Lublinie (IA PAN). Wydarzenie odbyło się pod honorowym patronatem prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy.

W skład Komitetu Honorowego weszli: dr hab. Przemysław Czarnek, prof. KUL (Minister Edukacji i Nauki), Lech Sprawka (Wojewoda Lubelski), Jarosław Stawiarski (Marszałek Województwa Lubelskiego), dr Krzysztof Żuk (Prezydent Miasta Lublin), prof. dr hab. Radosław Dobrowolski (Rektor UMCS), prof. dr hab. inż. Zbigniew Pater (Rektor Politechniki Lubelskiej), prof. dr hab. Wojciech Załuska (Rektor Uniwersytetu Medycznego w Lublinie), prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk (Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie), ks. prof. dr hab. Mirosław Kalinowski (Rektor KUL JP II), Jacek Janiszek (Wiceprezes Zarządu Grupy Azoty Puławy), prof. dr hab. inż. Janusz Igras (Dyrektor Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytutu Nowych Syntez Chemicznych w Puławach), prof. dr hab. Cezary Sławiński (Prezes Oddziału Lubelskiego PAN), prof. dr hab. Andrzej Wac-Włodarczyk (Prezes Lubelskiego Towarzystwa Naukowego), prof. dr hab. Zbigniew Galus (Prezes Honorowy PTChem), prof. dr hab. Izabela Nowak (Prezes Zarządu Głównego PTChem), prof. dr hab. inż. Jerzy Błażejowski (Prezes Zarządu Głównego PTChem w l. 2016–2018), prof. dr hab. Bogusław Buszewski (Prezes Zarządu Głównego PTChem w l. 2010–

–2015), prof. dr hab. inż. Paweł Kafarski (Prezes Zarządu Głównego PTChem w l. 2005–2009), prof. dr hab. Tadeusz Marek Krygowski (Prezes Zarządu Głównego PTChem w l. 1995–1997) i prof. dr hab. Władysław Rudziński (Prezes Zarządu Głównego PTChem w 2004 r.).

Komitet Naukowy po przewodnictwem prof. dr hab. Anna Deryło-Marczewskiej (UMCS) czuwał nad poprawnością merytoryczną zgłoszonych do prezentacji wyników badań naukowych. Za organizację zjazdu odpowiadał Komitet Organizacyjny pod przewodnictwem dr hab. Beaty Podkościelnej, prof. Uczelni (UMCS). Biuro zjazdu pełniło dyżury w holu budynku Collegium Chemicum im. Profesora Andrzeja Waksmundzkiego.

W zjeździe uczestniczyli pracownicy naukowcy, doktoranci oraz studenci krajowych i zagranicznych uczelni wyższych, instytutów naukowych i naukowo-badawczych, pracownicy zakładów przemysłowych, firm produkujących i zajmujących się dystrybucją aparatury chemicznej, nauczyciele chemii oraz uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Łącznie mury UMCS w ramach 64. zjazdu odwiedziło 640 osób. Dzięki dotacji uzyskanej z Ministerstwa Edukacji i Nauki w ramach programu Społeczna Odpowiedzialność Nauki – Doskonała Nauka – Wsparcie Konferencji Naukowych możliwy był nieodpłatny udział 33 naukowców z Ukrainy, którzy prowadzą badania naukowe w dyscyplinie nauki chemiczne. Biorąc pod uwagę zaistniałą sytuację geopolityczną związaną z wojną w tym kraju, zaproszenie chemików z Ukrainy umożliwiło im przedstawienie wyników badań i nawiązanie współpracy naukowej w tak trudnym dla nich czasie. Uzyskana dotacja pozwoli ponadto na opublikowanie wybranych wyników badań uczestników zjazdu w takich czasopismach naukowych, jak „Wiadomości Chemiczne”, „Polimery”, „Przemysł Chemiczny” oraz „Physicochemical Problems of Mineral Processing”.

Fot. Emil Zięba

Obrady odbywały się w 17 równoległych sekcjach, obejmujących wiele dziedzin chemii. Równolegle z obradami poszczególnych sekcji młodym adeptom chemii dedykowane były wydarzenia odbywające się w ramach Forum Młodych.

11 września w Auli A Wydziału Chemii UMCS odbyło się Walne Zgromadzenie członków PTChem, na którym zatwierdzono sprawozdanie z działalności ZG PTChem w roku 2021, poruszono istotne sprawy związane z działalnością towarzystwa, ale także jego planami na przyszłość. Następnie goście udali się na spotkanie powitalne w Chatce Żaka.

Uroczyste otwarcie zjazdu nastąpiło 12 września w Auli Uniwersyteckiej na Wydziale Prawa i Administracji UMCS. Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego dr hab. Beata Podkościelna, prof. UMCS oraz przewodnicząca Komitetu Naukowego prof. dr hab. Anna Deryło-Marczewska powitały gości, rektorów i prorektorów, przedstawicieli krajowych uczelni wyższych i instytutów badawczych oraz władz samorządowych i uczestników. Wprowadzono sztandar PTChem i odśpiewano hymn państwowy. Prezes PTChem prof. dr hab. Izabela Nowak dokonała oficjalnego otwarcia. Rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski przywitał zebranych gości w murach Uczelni. Moż-

na było wysłuchać także przemówień zaproszonych gości.

Następnie prezes PTChem prof. dr hab. Izabela Nowak oraz przewodniczący Komisji ds. Wyróżnień, Medali i Nagród PTChem prof. dr hab. Robert Pietrzak wręczyli medale i nagrody. Członkostwo Honorowe Polskiego Towarzystwa Chemicznego zostało przyznane prof. Wolfgangowi Weigandowi z Friedrich Schiller University w Niemczech. Medal im. Marii Skłodowskiej-Curie otrzymał prof. Jean-Marie Lehn (University of Strasbourg, France Institute of Advanced Study, USIAS) – laureat Nagrody Nobla w roku 1987, który wygłosił online wykład inauguracyjny pt. „Perspectives in chemistry: from supramolecular chemistry towards adaptive chemistry”. Prof. dr hab. Henryk Kozłowski (Wydział Nauk o Zdrowiu, Uniwersytet Opolski; Wydział Chemii, Uniwersytet Wrocławski) otrzymał Medal im. Jędrzeja Śniadeckiego. Prof. dr hab. inż. Łukasz Albrecht (Wydział Chemiczny, Politechnika Łódzka) został odznaczony Medalem im. Stanisława Kostaneckiego. Medal im. Jana Harabaszewskiego otrzymała prof. Iwona Maciejowska (Wydział Chemii, Uniwersytet Jagielloński). Prof. dr hab. Anna M. Trzeciak (Wydział Chemii, Uniwersytet Wrocławski) otrzymała Medal im. Bogusławy i Włodzimierza Trzebiatowskich.

Fot. Emil Zęba

Prof. dr hab. Jacek Waluk (Instytut Chemii Fizycznej PAN) został wyróżniony Medalem im. Jana Zawidzkiego. Laureatem Medalu im. Ignacego Mościckiego został prof. dr hab. inż. Zygmunt Kowalski (Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN). Prof. dr hab. Robert Pietrzak oraz prof. dr hab. Izabela Nowak wręczyli Medal im. Wiktora Kemuli prof. dr hab. inż. Henrykowi Jeleniowi (Wydział Nauk o Żywności i Żywieniu, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu). Medale okolicznościowe PTChem odebrali w 2022 r.: prof. dr hab. James A. Cox (University of Illinois, USA), prof. dr hab. Grzegorz Młostoń (UŁ, Łódź), prof. Agnieszka Olejniczak (IBM PAN, Łódź), prof. Szymon Bocian (UMK, Toruń) oraz prof. dr hab. Henryk Ratajczak (Wydział Chemii, Uniwersytet Wrocławski). Nagrodę za wyróżniające osiągnięcia naukowe w dziedzinie chemii będące podstawą nadania stopnia doktora habilitowanego w roku 2021 przyznano dr. hab. Łukaszowi Półtorakowi (UŁ, Łódź). Dr Katarzyna Groborz (PWR, Wrocław) otrzymała nagrodę za wyróżnioną rozprawę doktorską w dziedzinie chemii obronioną w roku 2021. Nagroda za wyróżnioną pracę magisterską obronioną w roku 2021 przypadła mgr. Michałowi Sulikowi (UAM, Poznań). Prof. dr hab. inż. Ewa Huszcza (UPr, Wrocław) otrzymała nagrodę im. Bronisława Znatowicza. Mgr Wojciech J. Depa (PW, Warszawa) został laureatem nagrody im. Jacka Gawrońskiego. Nagroda im. Jacka Rychlewskiego została wręczona mgr Wiktorii Boguszyńskiej (UAM, Poznań), zaś nagroda im.

Aleksandra Zamojskiego dr. Sebastianowi Frankowskiemu (PŁ, Łódź).

Dyplomy uznania PTChem wręczono także laureatom 54. Międzynarodowej Olimpiady Chemicznej organizowanej w 2022 r. przez Nankai University (Chiny). Michał Lipiec zdobył złoty medal, Roman Buksak i Adam Sukiennik uzyskali srebrne medale, a Dominik Duch został odznaczony brązowym medalem. Dziekan Wydziału Chemii UMCS prof. dr hab. Anna Deryło-Marczewska odebrała z rąk prof. dr hab. Izabeli Nowak, prof. dr hab. Henryka Koroniaka i prof. dr hab. Artura Michalaka międzynarodowe certyfikaty Chemisty Eurobachelor, Chemisty Euromaster i Chemisty Doctorate Eurolabel przyznane przez European Chemistry Thematic Network Association (ECTN).

Otwarcie zjazdu uświetnił koncert akordeonowy w wykonaniu uczniów Szkoły Muzycznej im. K. Lipińskiego w Lublinie pod kierunkiem prof. Elwiry Śliwkiewicz-Cisak. Na koniec uroczystości otwarcia prezes PTChem prof. dr hab. Izabela Nowak, przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego dr hab. Beata Podkościelna, prof. UMCS i przewodnicząca Komitetu Naukowego prof. dr hab. Anna Deryło-Marczewska życzyła uczestnikom owocnych obrad.

Po krótkiej przerwie rozpoczęły się wykłady plenarne. 12 września można było wysłuchać dwóch niezwykle ciekawych prelekcji. Prof. Bartosz Sołowiej omówił „Nowe trendy i innowacje w żywności”, natomiast prof. Wolfgang Weigand wygłosił wykład pt. „Sulfur

connects – 22 years of a successful collaboration between Łódź and Jena”.

W trakcie przerw można było odwiedzić stoiska sponsorów i wystawców oraz zapoznać się z przedstawioną przez nich ofertą dotyczącą sprzętu, aparatury i odczynników chemicznych. Stoiska firm były dostępne dla uczestników przez cały czas. Swoją ofertę handlową zaprezentowały firmy Shim-pol oraz Bruker (Platynowi sponsorzy), Anton Paar, IKA oraz Phenomenex (Złoci sponsorzy), Merck (Srebrny sponsor), Able&E-Jasco Polska Sp. z o.o., Cemis-Tech, Dag-med, Bruker, IRtech, Measline, Merazet, Netzsch, nLab, Perlan, Polygen, Styl&Ant Instruments, Sartorius. Oficyna Edukacyjna Krzysztof Pazdro przedstawiła bogatą ofertę książek z zakresu edukacji chemicznej dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz nauczycieli.

Po przerwie obiadowej i kawowej rozpoczęły się obrady w sekcjach. Nad ich sprawnym przebiegiem czuwała opiekunowie i orzewodniczący. Ponadto można było wziąć udział w tym dniu Warsztatach Dydaktycznych „Feedback: a key element of formative assessment” prowadzonych przez prof. Iwonę Maciejowską. W godzinach popołudniowych miała miejsce sesja plakatowa.

12 września w ramach Forum Młodych odbyło się także spotkanie z redaktorem Radosławem Brzózką oraz impreza taneczno-integracyjna w bistro Mojo Kuchnia & Przyjaciele. Innymi wydarzeniami dla młodych naukowców były: gra miejska oraz spotkania z prof. Mariuszem Barczakiem dotyczące roli mobilności w rozwoju kariery naukowej i z prof. dr. hab. inż. Tomaszem Wasilewskim, który opowiedział o „Znaczeniu nauk chemicznych w projektowaniu nowoczesnych kosmetyków – aspekty praktyczne”.

Z urokami Lublina i Lubelszczyzny goście i uczestnicy mogli zapoznać się w trakcie wycieczek z przewodnikami po Lublinie, Kozłówce, Kazimierzu Dolnym i Zamościu.

Drugi dzień rozpoczął się dwoma wykładami plenarnymi wygłoszonymi przez prof. dr. hab. Łukasza Albrechta („Organokatalityczne cykloaddycje jako użyteczne narzędzie w tworzeniu chemicznej różnorodności”) i prof. dr. hab. inż. Henryka Jelenia („Wyzwania w analityce związków lotnych żywności”). Po przerwie kawowej można było wysłuchać wielu interesujących wykładów i komunikatów oraz obejrzeć prezentacje plakatowe w ramach kolejnych sekcji. W tym dniu obradowała także Rada Konsultacyjna PTChem.

Fot. Emil Zięba

Gościem honorowym spotkania był jej założyciel prof. dr hab. Bogusław Buszewski. Panel dyskusyjny dotyczył osiągnięć PTChem w latach 2019–2022, podsumowania dotychczasowej aktywności Rady Konsultacyjnej, wymiany opinii i inicjatyw mających na celu dalszą owocną współpracę towarzystwa i sfery biznesowej.

Wieczorem odbył się koncert Lubelskiej Federacji Bardów, który był prawdziwą ucztą muzyczną i wytchnieniem po intensywnym dniu obrad.

14 września wykłady plenarne wygłosili prof. dr hab. Henryk Kozłowski („Chemical thrills of histidine rich metal binding sites”) oraz prof. dr hab. inż. Zygmunt Kowalski („Przetwarzanie uwodnionej biomasy metodą karbonizacji hydrotermalnej”). Uczestnicy prezentowali wyniki prowadzonych przez siebie badań w formie wykładów i komunikatów sekcyjnych w sesji przedpołudniowej oraz posterowej. Tego dnia odbyła się również uroczysta kolacja w Hotelu Luxor & Atelia Centre.

Czwarty dzień zjazdu rozpoczął się od wykładu prof. dr hab. Karola S. Bruzika pt. „New perspectives in ga-baergic drug design – null allosteric ligands”. Był to także dzień pełen wykładów, komunikatów i prezentacji posterowych podzielonych na sesje przedpołudniowe i popołudniowe. W tym dniu uczestnicy mogli wziąć udział także w warsztatach dydaktycznych pt. „Jak mówić, żeby studenci nas słuchali i rozumieli?” oraz obejrzeć w Sali Widowiskowej Chatki Żaka spektakl *Sztukmistrz* na podstawie powieści Isaaca Bashevisa Singera pt. *Sztukmistrz z Lublina* w wykonaniu Teatru ITP KUL.

16 września niezwykle interesujące wykłady wygłosili prof. dr hab. Jacek Waluk nt. „Tautomerii w izomerach porfiryn” oraz prof. Iwona Maciejowska nt. „Dydaktyki akademickiej na kierunkach chemicznych – co się zmieniło od czasu, gdy sami byliśmy studentami?”. W tym dniu miały miejsce wykłady i komunikaty Sekcji Dydaktyki i Historii Chemii.

Około południa w Auli A Collegium Chemicum rozpoczęła się uroczystość zakończenia zjazdu. Przemówienie wygłosiły przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego, przewodnicząca Komitetu Naukowego oraz prezes PTChem, dziękując uczestnikom za udział i zapraszając na 65. wydarzenie z tego cyklu, które odbędzie się w Toruniu w dn. 18–22 września 2023 r. W trakcie uroczystości nauczycielom chemii wręczono Wyróżnienia

im. Zofii Matysiakowej. Otrzymali je: dr Anna Florek (oddział gdański), mgr Kinga Chwalisz (oddział szczeciński), mgr Anna Król (oddział białostocki), mgr inż. Hanna Maj (oddział warszawski), mgr Mirosław Malinowski (oddział łódzki), mgr Marlena Fryska (oddział poznański), mgr Bożena Teresa Skwarek (oddział lubelski) oraz mgr Elżbieta Korzeniak (oddział krakowski). Medale, dyplomy i kwiaty wyróżnionym wręczali prof. dr hab. Izabela Nowak, prof. dr hab. Robert Pietrzak oraz prof. dr hab. Hanna Gulińska.

Wydarzeniem towarzyszącym 64. Zjazdowi Naukowemu Polskiego Towarzystwa Chemicznego w tym dniu była debata sektorowa „Współpraca instytucji edukacyjnych i przemysłu w zakresie przygotowania kadr na rynek pracy w sektorze chemicznym”. Poruszano na niej zagadnienia dotyczące wyzwań związanych z zapotrzebowaniem na nowe kompetencje oraz doskonalenie kanałów współpracy między instytucjami edukacyjnymi a przedsiębiorstwami branży chemicznej. Debata dotyczyła przykładów dobrej praktyki oraz identyfikacji problemów we współpracy pomiędzy edukacją a przemysłem.

Podsumowując, w trakcie 64. Zjazdu PTChem w Lublinie uczestnicy mogli wysłuchać 1 wykładu inauguracyjnego, 8 wykładów plenarnych, 1 wykładu na zaproszenie Lubelskiego Oddziału PTChem, 98 wykładów sekcyjnych oraz 194 komunikatów sekcyjnych. Zaprezentowano także 352 plakaty. Abstrakty wystąpień zamieszczono w Książce Abstraktów (<https://zjazd.ptchem.pl/kniazka-abstraktow-1>) dostępnej na stronie internetowej wydarzenia (<https://zjazd.ptchem.pl/>).

Zjazd był doskonałą okazją do spotkania chemików z całego kraju, wymiany doświadczeń i myśli naukowej, nawiązania i podtrzymania współpracy między ośrodkami naukowymi, w tym również z Ukrainy. Mamy nadzieję, że po dwuletniej przerwie spowodowanej pandemią spotkanie chemików z całej Polski oraz gości z zagranicy w gościnnych progach Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej było owocne zarówno pod względem naukowym, jak i towarzyskim i zapadnie na długo w pamięci jego uczestników.

W imieniu Komitetu Organizacyjnego:

Monika Wawrzekiewicz

Sekretarz Zjazdu

Beata Podkościelna

Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego

XXXVII Seminarium Geografii Wsi

W dniach 15–16 września 2022 r. odbyło się XXXVII Seminarium Geografii Wsi pod hasłem „Inteligentny rozwój wsi”. Organizatorem konferencji była Katedra Geografii Społeczno-Ekonomicznej Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UMCS we współpracy z Komisją Obszarów Wiejskich Polskiego Towarzystwa Geograficznego oraz Oddziałem Lubelskim PTG. W Lublinie spotkali się naukowcy reprezentujący różne dyscypliny badawcze, m.in. geografię, socjologię, ekonomię i gospodarkę przestrzenną. Przybyli z wielu krajowych ośrodków, m.in. z Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Akademii Pomorskiej, Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN, Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Urzędu Statystycznego w Lublinie, a także z placówek zagranicznych: Narodowego Uniwersytetu Biozasobów i Zarządzania Naturą Ukrainy w Kijowie i Narodowego Uniwersytetu Ekonomicznego w Odessie. Seminarium miało na celu wzbudzenie dyskusji o procesach rozwojowych i przyszłości obszarów wiejskich, które kształtują inteligentny rozwój wsi, w tym przede wszystkim innowacji społecznych i nowych technologii.

Obrady plenarne trwały jeden dzień i podzielone były na cztery sesje referatowe i jedną sesję posterową. W każdej z sesji zaprezentowano po cztery referaty. W programie konferencji przewidziano czas na dyskusję, po każdym z referatów, co okazało się bardzo dobrym, chwalonym w kuluarach rozwiązaniem.

Drugi dzień seminarium poświęcony był na sesję terenową. Tego dnia uczestnicy konferencji mieli możliwość poznania dobrych praktyk i inteligentnych rozwiązań stosowanych we wsiach województwa lubelskiego. W Kozubszczyźnie zaznajomili się ze stacją kolejową Motycz, gdzie przedstawiono im zmiany w zagospodarowaniu przestrzeni wiejskiej towarzyszące modernizacji linii kolejowej nr 7 Lublin – Warszawa. Podczas wizyty na certyfikowanej plantacji borówki amerykańskiej – Polana sp. z o.o. w Ochoży dowiedzieli się, jak wygląda ekologiczna produkcja borówki na szeroką skalę. W Maśluchach na spotkaniu z Kołem Gospodyń Wiejskich porozmawiali o innowacjach społecznych wpro-

wadzanych we wsi oraz odwiedzili gospodarstwo rolne pana Bartłomieja Jurko – „Jurnas”, który wyspecjalizował się w produkcji i sprzedaży kwalifikowanego materiału siewnego. Na zakończenie odwiedzili gospodarstwo edukacyjne „Park Dźwięków” w Dąbrówce, miejsce innowacyjne, ekologiczne i kreatywne.

Seminarium zakończyło się sukcesem, o czym świadczą maile z podziękowaniami napływające do Lublina. Owocem spotkania będą nowe znajomości i bliższa współpraca naukowa pomiędzy ośrodkami zarówno polskimi, jak i zagranicznymi.

Monika Wesołowska
Katedra Geografii Społeczno-Ekonomicznej UMCS

Fot. Małgorzata Flaga

Fot. Michał Zembrzycki

Pięćsetlecie drukarstwa w Litwie

Franciszek Skaryna (Skoryna) to jedna z najciekawszych i najważniejszych postaci wczesnego renesansu w Europie Środkowej. Choć znaczną część swojego życia spędził w państwie polsko-litewskim, a jego zasługi dla kultury państw naszego regionu są niepodważalne, Skaryna jest dotąd słabo rozpoznawany w Polsce, nawet wśród humanistów.

Urodzony ok. 1487 r. w Połocku (Wielkie Księstwo Litewskie), w rodzinie bogatego kupca, odbył studia w zakresie sztuk wyzwolonych na Akademii Krakowskiej, zakończone bakalaureatem w 1506 r. Sześć lat później na uniwersytecie w Padwie zdał egzamin doktorski z medycyny. Uniwersytet padewski był wówczas głównym w Europie ośrodkiem badań przyrodniczych, a stopień doktora najwyższym wyróżnieniem naukowym. Dodajmy, że padewska *alma mater* zachowała pamięć o swym wychowanku – (imaginowany) portret Skaryny widnieje w Sali Senatu wśród czterdzie-

stu najwybitniejszych absolwentów uczelni, obok np. Galileusza, Williama Harveya czy Jana Kochanowskiego. W latach 1517–1520 spotykamy Skarynę w Pradze, gdzie wydał Biblię (dwadzieścia dwie księgi) we własnym przekładzie na język ruski; poszczególne księgi drukarz-humanista opatrzył autorskimi przedmowami. Przeznaczona na potrzeby czytelnika prawosławnego *Bivlia ruska* była pierwszą tego typu publikacją na świecie. Po raz kolejny Skaryna został pionierem w Wilnie, gdzie przyjechał w 1521 r. i uruchomił pierwszą w Wielkim Księstwie Litewskim drukarnię (1522–1525). Wydana tam w języku ruskim *Mała książeczka podróżna* (1522) zapoczątkowała drukarstwo w Litwie. Dalsze losy Skaryny są znane tylko fragmentarycznie – wiadomo, że przebywał w Poznaniu, Królewcu (na służbie u księcia Albrechta Hohenzollerna jako lekarz), być może w Kopenhadze i w państwie moskiewskim (spalono tam jego książki). Ostatnie lata życia (ok. 1540–1551) spędził w Pradze, gdzie pracował jako ogrodnik, w ogrodach cesarskich na Hradczanach sadził drzewka cytrusowe.

Curriculum vitae Skaryny obfituje w wiele „białych plam”, co jest charakterystyczne dla biografii pionierów renesansu w naszej części Europy. Jednak wszechstronna działalność tego humanisty angażuje dziś wysiłki nie tylko historyków, ale także biblistów, bibliologów, religioznawców, historyków literatury, języka, sztuki i drukarstwa. Taki właśnie multidyscyplinarny charakter miała konferencja „Francysk Skaryna and the Renaissance Book Culture. Skaryna’s *Little Travelers Book Turns 500*” zorganizowana w Wilnie w dn. 22–23 września 2022 r. przez Uniwersytet Wileński i Bibliotekę Litewskiej Akademii Nauk im. Wróblewskiego we współpracy m.in. z Uniwersytetem Karola w Pradze i Litewską Akademią Nauk. W konferencji, odbywającej się w trybie hybrydowym (choć należy podkreślić, że prezentacje online stanowiły tylko 25% wystąpień), wzięło udział 46 badaczy z Europy i Ameryki, m.in. z Republiki Czeskiej, Kanady, USA, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji i Włoch. Najliczniejsi, co zrozumiałe, byli badacze pochodzący z krajów wchodzących niegdyś w skład Rzeczypospolitej Obojga Narodów: Litwy, Białorusi, Polski i Ukrainy, pojawili się też naukowcy z Łotwy i Estonii. W gronie ośmiu referentów z polskich uczelni (UW, UMCS, UJ, CHAT, UAM) nasz uniwersytet reprezen-

Franciszek Skaryna, rycina z 1517 r. →

Zdjęcie: Wikipeedia

towali prof. Siergiej Kowalow, który miał wystąpienie *The Role of Typography in the Development of Poetry in the Grand Duchy of Lithuania in the Renaissance* oraz piszący te słowa, który zaprezentował referat „*Katechizm brzeski*” (1553). *The Cultural and Confesional Background of the First Publication in Brest’s Printing House*.

O rozmachu konferencji świadczy tematyka aż ośmiu odbywanych równolegle sesji. Były one poświęcone m.in. Skarynie na tle renesansu w Europie, *Małej księżeczce podróźnej*, rozwojowi druku w Europie, kulturze książki w Wielkim Księstwie Litewskim, problemom bibliistyki w okresie renesansu (humanista z Połocka opierał się na Wulgacie, wersji starocerkiewnosłowiańskiej, ale też Biblii czeskiej i greckiej). Warto podkreślić, że konferencja zorganizowana z okazji pięćsetlecia drukarstwa w Litwie nie była „akademią ku czci”

– różnorodność dyscyplin badawczych jej uczestników sprawiła, że obrady przeradzały się nierzadko w żywą i twórczą dyskusję.

Skaryna wyprzedzał swą epokę o co najmniej pół wieku i dlatego nie spotkał się ze zrozumieniem współczesnych. Jego drukowane cyrylicą książki religijne nie były kupowane przez prawosławnych, którzy woleli nabywać manuskrypty (bo tylko ręka kopisty, jak wierzono, może być medium świętości książki). Jego misja bycia ambasadorem *Europa Orthodoxa* w Pradze czy w Królewcu skończyła się fiaskiem, tak jak misja zaszczerpienia „niemieckiej sztuki” (typografii) w kulturze prawosławia w Litwie. Paradoksalnie zatem działalność Skaryny to niezmiernie istotny temat badawczy w dzisiejszych czasach, to praca nad mitem o rozdarciu Europy. Mitem tragicznym.

Dariusz Chemperek

Konferencja archeologiczna na UMCS

W dniach 21–23 września 2022 r. w Lublinie odbyła się konferencja pt. „Ziemie polskie i ich sąsiedzi w czasach pól popielnicowych” pod patronatem honorowym rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Instytut Archeologii i Koło Naukowe Studentów Archeologii UMCS. W skład komitetu naukowego weszli: dr hab. Justyna Baron, prof. UW, prof. dr hab. Wojciech Blajer, prof. dr hab. Sylwester Czopek, dr hab. Jacek Gackowski, prof. UMK, dr hab. Radosław Janiak, prof. UŁ oraz prof. dr hab. Maciej Kaczmarek, a komitetu organizacyjnego: dr hab. Elżbieta Kłosińska, prof. UMCS, dr hab. Halina Taras, prof. UMCS oraz dr Marcin Maciejewski z Instytutu Archeologii UMCS. Partnerami wydarzenia byli: TPI Sp. z o.o. Warszawa, dostawca sprzętu pomiarowego na

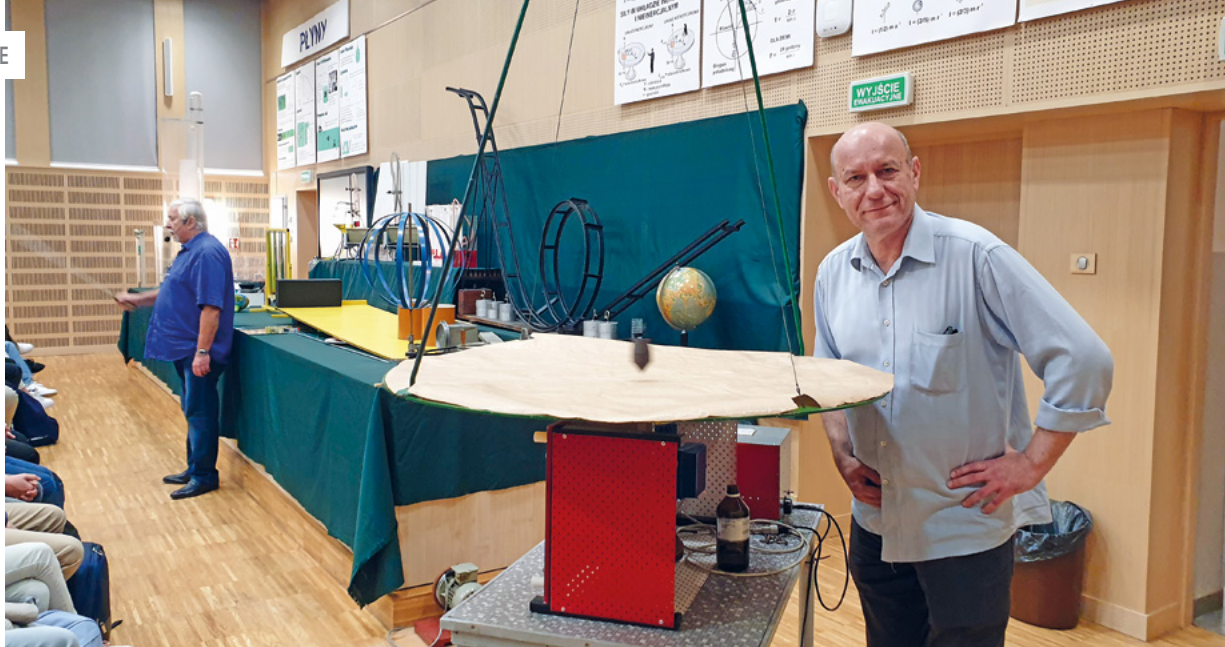
rynku dla budownictwa, geodezji, przemysłu, rolnictwa i innych branż oraz EVIDENT Europe GmbH (Oddział w Polsce, Warszawa), dostawca aparatury pomiarowej, mikroskopów i systemów monitorujących.

Obrady rozpoczęły się od uroczystego powitania uczestników konferencji przez prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego, rektora UMCS i dr. hab. Piotra Łuczkiwicza, prof. UMCS, dyrektora Instytutu Archeologii. Ciepłe słowa przywitania skierowała również do zebranych dr hab. Joanna Sobiesiak, prof. UMCS, dziekan Wydziału Historii i Archeologii.

Podczas wydarzenia wysłuchano interesujących referatów oraz przeprowadzono warsztaty z przedstawicielami firm: EVIDENT i TPI. Uczestnicy dowiedzieli się m.in. jak wyglądały: organizacja przestrzeni na cmentarzyskach ludności kultury łużyckiej na Lubelszczyźnie, praktyki konsumpcyjne i obrzędowe wczesnej epoki żelaza, zachodniokarpacka ceramika kuchenna we wczesnej epoce żelaza jako przedmiot analiz stylistycznych i funkcjonalnych czy też technologia wytwarzania bransolet pseudospiralnych w świetle badań eksperymentalnych.

Zwieńczeniem wydarzenia była wycieczka „Lublin – znany i mniej znany”, obejmująca zwiedzanie lubelskiej starówki z przewodnikiem.

Paulina Litka

Fot. Bożena Zgardzińska

62. Pokazy z Fizyki

Od roku 1953 w murach naszej Uczelni odbywają się Pokazy z Fizyki – inicjatywa o najdłuższej w kraju historii wśród siebie podobnych. Za ich pomysłodawcę uznaje się prof. Wacława Staszewskiego. W początkowych latach prowadzone były tylko przez kilka dni w styczniu lub grudniu dla uczniów szkół licealnych. Pierwsi widzowie oglądali pojedyncze doświadczenia rozstawione w salach laboratoryjnych. Katalog doświadczeń zawsze przyciągał widzów. Jako przykład można wskazać, że już w 1953 r. Danuta Stachórska i Bogdan Adamczyk prezentowali uczniom ideę działania telewizji. Nie dziwi więc szerokie zainteresowanie uczniów i nauczycieli udziałem w Pokazach z Fizyki. Bardzo szybko rosnąca liczba uczestników doprowadziła do wydłużenia pokazów z kilku dni najpierw do tygodnia, by ostatecznie rozciągnąć je na cały miesiąc.

Siedemdziesiąt lat temu w pierwszych pokazach brało udział ok. 1300 uczniów, dziś jest to ok. 15 tys. uczestników, choć przed pandemią liczba ta dochodziła już do 20 tys. Pokazy ewoluowały również w swojej formule. Pojedyncze doświadczenia zaczęto w latach 80. XX w. grupować tematycznie w cztery bloki pokazowe i w takiej właśnie formule pokazy znane są dziś. Współcześnie zespoły demonstrujących pracują w parach –

Fot. Bożena Zgardzińska

Fot. Bożena Zgardzińska

w ramach danego bloku tematycznego jeden z prowadzących pełni rolę opowiadającego, podczas gdy drugi odpowiedzialny jest za demonstrowanie.

Mimo zmieniającego się charakteru i formy pokazów, ich idea pozostaje niezmienna: obserwacja doświadczeń na żywo połączona z interakcją z demonstrującymi, prowadzące do poznania. Obecnie Pokazy z Fizyki uznawane są za doskonałe uzupełnienie wiedzy szkolnej z fizyki oraz nauk pokrewnych: chemii, geografii czy biologii. Klasyczne tematy z zakresu nauk ścisłych są stale rozwijane w kierunku ukazania aktualnych trendów rozwoju techniki oraz wskazania powiązania fizyki z innymi naukami. Pokazy z Fizyki można uznać za wyjątkowy środek dydaktyczny uzupełniający lub w niektórych sytuacjach (niestety) zastępujący doświadczenia szkolne i samodzielne eksperymentowanie. Mury Uczelni mają nad szkołą przewagę zaplecza oraz doświadczenia kadry. Autorsko projektowane i konstruowane oraz latami gromadzone zestawy demonstracyjne i urządzenia, pomysły na prezentacje i wizualizacje zjawisk fizycznych oraz włączanie nowinek technologicznych w ramy pokazów stoją za niegasnącą popularnością i jakością inicjatywy.

Obecnie Pokazy z Fizyki postrzegane są przez uczniów jako rozrywka edukacyjna. Humor i gra na emocjach widzów zawsze przebijają się w trakcie demonstracji jako czynniki wpływające na proces poznawczy i sprzyjające zapamiętywaniu. Uczniom zapada w pamięć tyśiący profesor, który, prezentując stawianie włosów asystenta (lub jeszcze lepiej ochotnika z widowni) z wykorzystaniem generatora Van de Graaffa ze zmartwioną (udawaną) miną, wygłasza stwierdzenie, że „w skrajnych przypadkach może nawet dojść do wyrwania wło-

sów z głowy”. Zdjęcia i krótkie filmy z typowych oraz zaskakujących momentów Pokazów z Fizyki w UMCS można z łatwością odnaleźć w sieci, a niektóre nasze wystąpienia, szczególnie te z nieoczekiwaną interakcją ochotników zmieniającą przebieg doświadczenia, cieszą się wyjątkowo wysoką popularnością. Jeden z takich filmików osiągnął prawie pół miliona wyświetleń na YouTube i stał się elementem wykładu Waltera Lewina z MIT, Cambridge (7,4 mln wyświetleń). Zaskoczenie na twarzy w równym stopniu co uśmiech widza utwierdzają nas w przekonaniu, że właściwie kształujemy narrację w trakcie demonstracji. Pokazy z Fizyki służą nie tylko uczniom i nauczycielom, ale stanowią również kuźnię kadr akademickich.

We wrześniu tego roku w ramach Pokazów z Fizyki ponad 15 tys. uczniów obejrzało cykl demonstracji z tematów: „Światło i oko” (dr hab. Marcin Turek, prof. UMCS i dr Artur Wójtowicz), „Elektrostatyka” (dr Marek Gorgol i mgr Paweł Wnuk), „Płyny” (dr hab. Bożena Zgardzińska, prof. UMCS i inż. Wojciech Kowalski) oraz „Ruch obrotowy” (dr Krzysztof Pyszniak i dr Andrzej Drożdziel). W organizację pokazów zaangażowani są nie tylko demonstratorzy. W przygotowaniu nowych zestawów demonstracyjnych oraz odświeżeniu istniejących uczestniczą pracownicy warsztatów mechanicznego i elektronicznego (Eugeniusz Stępień, Marek Kosior, Wiesław Golan i Piotr Mendel), zaś za doskonałą organizację, komunikację i akcję informacyjną odpowiadają Janusz Filiks i Piotr Staszewski.

Organizatorami Pokazów z Fizyki są Instytut Fizyki UMCS, Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Fizycznego i Lubelskie Towarzystwo Edukacyjno-Naukowe.

Bożena Zgardzińska

Wyjazd naukowy na Uniwersytet Kopenhaski

W ramach dofinansowania wyjazdu szkoleniowego dla młodych naukowców mgr Kamil Filipek doktorant z Katedry Biologii Molekularnej odbył staż na Uniwersytecie Kopenhaskim (Center for Healthy Aging), podczas którego realizował projekt pt. „Status fosforylacji białek P jako nowy element sensoryczny warunków stresu w komórce eukariotycznej”. Doktorant Kamil Filipek jest członkiem grupy badawczej prof. dr. hab. Marka Tchórzewskiego, która współpracuje z grupą prof. Simona Bekkera-Jense na z Uniwersytetu Kopenhaskiego.

Głównym celem projektu doktoranta Kamila Filipka na Uniwersytecie Kopenhaskim była identyfikacja statusu fosforylacyjnego białek P, tj. białek uL10 i P1 w mysim modelu badawczym. W analizach wykorzystano wątroby pochodzące z myszy eksponowanych na głodzenie, alkohol, paracetamol oraz na dietę wysokotłuszczową. W przedstawionych warunkach obserwowano silne zahamowanie syntezy białka, co pierwotnie było powiązane ze zmianami fosforylacji rybosomalnych białek P. Przeprowadzone badania w duńskim laboratorium pokazały, że w analizowanych warunkach stresowych rybosomalne białka P były w pełni ufosforylowane. Zatem obserwowany spadek ilości syntetyzowanych białek jest niezależny od stopnia fosforylacji białek P.

Rezultatami wyjazdu szkoleniowego są m.in. zacieśnienie współpracy między laboratoriami, wymiana doświadczeń w zakresie badań szlaków sygnałnych w organizmie ssaczym oraz rozszerzenie badań prowadzonych w Katedrze Biologii Molekularnej.

Kamil Filipek

Wakacje z MaFilą – dzieciaki zawładnęły wydziałem

Koniec czerwca i początek lipca na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki upłynął nie tylko pod znakiem obron prac dyplomowych, ale również... świetnej zabawy! Uczennice i uczniowie klas I–III szkoły podstawowej wzięli udział w trzydniowych warsztatach pn. „Wakacje z MaFilą”, które zostały zorganizowane przez Instytut Matematyki UMCS. Zajęcia prowadziły dr Anna Walczuk, dr Anna Bednarska, dr Magdalena Skrzypiec, dr Małgorzata Cudna oraz p. Edyta Tylega.

W ramach warsztatów odbyło się wiele zajęć edukacyjnych w duchu nauki przez zabawę z zakresu matematyki, robotyki i programowania oraz chemii. Obok atrakcyjnych i różnorodnych zajęć rozwijających dzieci miały zapewnione także opiekę oraz obiady.

Warsztaty zostały przeprowadzone w dwóch turach – od 27 do 29 czerwca i od 4 do 6 lipca. Młodzi uczestni-

Fot. Anna Gajsior

cy m.in. własnoręcznie wykonywali mydełka, tworzyli skaczące wielkości, poznali różne rodzaje kostek, a nawet zaprogramowali tor dla ożobota. Nie zabrakło też zajęć z matematyki pn. „Matematyczne koło fortuny”. Dzieci odwiedziły również Akademickie Radio Centrum i TV UMCS, a także odkrywały zakamarki wydziałowych budynków. Dodatkową atrakcją była wycieczka na XV piętro rektoratu i wizyta w Sali Senatu.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się warsztaty z programowania w Scratch oraz zajęcia kreatywne, podczas których każdy miał okazję wykonać zakładkę do książki i slime’a.

Warsztaty odbyły się w ramach projektu „Ucz się z MaFilą” i zostały sfinansowane z programu „Społeczna odpowiedzialność nauki” Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Marta Kostrzewa

Niezwykłe inicjatywy i wydarzenia na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki

Na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki od kilku już lat organizowanych jest wiele wydarzeń, warsztatów oraz imprez o charakterze naukowym i edukacyjnym. Rok akademicki 2022/2023 zatem z pewnością będzie niezwykle interesujący, ale przede wszystkim – pouczający. Dlatego pragniemy przedstawić kilka z wielu inicjatyw, które zdecydowanie są warte uwagi.

Niedługo zadebiutuje czwarta edycja „Koła Olimpijskiego”, którą organizują pracownicy Katedry Nauczania Matematyki i Informatyki. Ten cykl zajęć skierowany jest do uczniów klas V–VIII szkoły podstawowej. Młodzi uczestnicy wezmą udział w dziesięciu spotkaniach (każde w wymiarze dwóch godzin lekcyjnych, z uwzględnieniem przerwy). Zajęcia będą odbywać się od października do marca, a ich celem jest przygotowanie uczniów do udziału w Olimpiadzie Matematycznej Juniorów oraz konkursach przedmiotowych z matematyki. Koordynatorem projektu jest dr Anna Gąsior.

„Umiemy matkę!” – te nowoczesne warsztaty skierowane są do uczniów klasy VIII szkoły podstawowej. Młodzież w ramach zajęć ma możliwość powtórzenia wiadomości, które były przekazywane dotychczas na lekcjach matematyki. W programie znajduje się również miejsce na zajęcia praktyczne oraz rozwiązywanie testów egzaminacyjnych. Dzięki tym warsztatom uczestnicy będą lepiej przygotowani do zbliżających się egzaminów ósmoklasisty.

„Lubelska Matematyczna Liga Zadaniowa” to prawdziwa gratka dla wszystkich fanów zagadek matematycznych. Konkurs składa się z trzech serii zadań, które publikowane są w odstępach czasowych. Uczestnicy mogą wziąć udział w konkursie w formie zdalnej, a zwycięzcy otrzymają atrakcyjne nagrody.

„Piątek z MaFiI-ą” to wydarzenie, które, organizowane co roku, stało się swoistą tradycją na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki. Ten jedyny w swoim rodzaju piątek jest okazją nie tylko do zaprezentowania historii oraz atutów naszego wydziału. Jest to przede wszystkim święto nauki. W programie znajdują

Fot. Marta Kostrzewa

się liczne warsztaty, podczas których uczniowie będą mogli zagrać w gry matematyczne i logiczne. Zajęcia są przeznaczone dla uczniów szkół i przedszkoli, przy czym poziom warsztatów jest dostosowany do wieku uczestników. W ramach „Piątku z MaFiI-ą” odbywają się również pokazy doświadczeń fizycznych, mające na celu zaprezentowanie i wyjaśnienie wielu pozornie niemożliwych zjawisk fizycznych. Nie można przy tym nie wspomnieć o bardzo popularnych warsztatach z informatyki, zawierających elementy robotyki, które także znajdują się w programie „Piątku z MaFiI-ą”.

Konkurs „Zrozum, Zalicz, Zostań Matematykiem” jest organizowany na naszym wydziale już od 5 lat. Pozwala uczniom odkryć zupełnie nowe, niezwykle atrakcyjne oblicze matematyki. Składa się z 5 etapów, zaś każdy z nich dzieli się na 3 części: wykład poświęcony jednemu z działów matematyki wyższej, warsztaty dotyczące danego tematu oraz sprawdzian umiejętności uczniów z danej tematyki. Nagrodami są indeksy na kierunek matematyka na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS oraz atrakcyjne upominki.

W najbliższym roku akademickim, na początku semestru letniego, odbędzie się także kolejna edycja szkoleń pn. „Praca z uczniem zdolnym”. To cykl zajęć skierowany do nauczycieli matematyki. Mają one na celu wsparcie kompetencji nauczycielskich w zakresie edukacji młodzieży wykazującej ponadprzeciętne zdolności w zakresie nauk ścisłych.

Z kolei 14 marca przypada Międzynarodowe Święto Matematyki, czyli Dzień Liczby Pi, którego huczne świętowanie przygotowuje Koło Dydaktyków MaFiI. Szczegóły zachowamy na razie w tajemnicy, ale zdecydowanie jest na co czekać.

Szczegóły na temat wspomnianych wydarzeń oraz możliwości zapisów znajdują się na stronie internetowej <https://umiemytmatme.umcs.pl/>.

Część inicjatyw powstała w ramach projektów „Ucz się z MaFiI-ą”, „Ucz się z MaFiI-ą 2” i „Ucz się z MaFiI-ą 3”, finansowanych ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki z programu „Społeczna Odpowiedzialność Nauki”.

Marta Kostrzewa

Batalia chemików podczas Szkoły Letniej MSC w Chęcinach

W dniach 10–24 lipca 2022 r. w Europejskim Centrum Edukacji Geologicznej znajdującym się w sercu Gór Świętokrzyskich w Chęcinach odbyła się 15. Międzynarodowa Szkoła Letnia MSC, zorganizowana przez Wydział Chemii UW pod kierownictwem wydziałowego koordynatora Konsorcjum MSC prof. dr hab. Ewy Bulskiej. Logistycznie organizacją szkoły zajmował się prof. Philip Taylor jako przedstawiciel Wspólnotowego Centrum Badawczego Komisji Europejskiej (EC-JRC) oraz Instytutu Pomiarów i Materiałów Odniesienia (IRMM) w Geel (Belgia). Dzięki dofinansowaniu ze strony władz Uczelni i nieocenionemu wsparciu, a także pomocy koordynatora Konsorcjum MSC prof. dr hab. Ryszarda Dobrowolskiego pięcioro studentów Wydziału Chemii UMCS z kierunków chemia kryminalistyczna oraz chemia podstawowa i stosowana: Alicja Pawlak, Pawło Samoilov, Karolina Sokal, Klaudia Morawska i Kinga Morlo miało możliwość wzięcia udziału w tym wydarzeniu. Łącznie w Szkole Letniej MSC w Chęcinach wzięło udział 46 osób z 10 krajów, z 4 kontynentów.

W obecnych czasach podejmowanie ważnych decyzji naukowych w znacznym stopniu jest uzależnio-

ne od rezultatów pomiarów, które coraz częściej mogą być przeprowadzane tylko w laboratoriach akredytowanych z wykorzystaniem normy EN ISO/IEC-17025. Standard ten jest podstawowym dokumentem w staraniach o akredytację i dalsze jej utrzymanie. Zgodnie z nim laboratorium otrzymuje certyfikat akredytacji uznający prawidłowe opracowanie oraz wdrożenie systemu, a także potwierdzający spełnienie warunków dotyczących posiadania odpowiednich kompetencji w zakresie wykonywania pomiarów, badań lub wzorcowań.

Ze względu na niedobór treści programowych służących nabywaniu wiedzy i doświadczenia w kontekście akredytacji w wielu szkołach wyższych, w 2008 r. dziewięć wydziałów chemicznych uniwersytetów europejskich, także Wydział Chemii UMCS, utworzyło Konsorcjum The Measurement Science in Chemistry (MSC). Miało to na celu ujednoczenie programu nauczania w zakresie zarządzania jakością pomiarów chemicznych. W ramach strategii Konsorcjum MSC, które jako drugie w Europie otrzymało akredytację Euromaster®, uruchomiło kluczową aktywność dydaktyczną – coroczną Międzynarodową Szkołę Letnią.

Wyjątkowość Szkoły Letniej MSC opiera się na możliwości uzyskania wiedzy i umiejętności bezpośrednio związanych z laboratorium akredytowanym. Nauka odbywa się przez działanie, a dodatkowo jest połączona z grą dydaktyczną. Ponadto Szkoła Letnia MSC umożliwia poznanie nowych ludzi i dzielenie się z nimi własnymi doświadczeniami. Jest to czas szczególny, który daje ogromne możliwości m.in. do intensywnego posługiwania się językiem angielskim w grupach międzynarodowych.

Koncepcja tegorocznej Szkoły Letniej opierała się na grze analitycznej, w której uczestnicy wcielili się w prawdziwych pracowników laboratorium akredytowanego. Zostali podzieleni na kilkusobowe, wielonarodowościowe grupy tworzące odrębne laboratoria konkurujące ze sobą. Wśród pierwszych zadań mających na celu wzajemną integrację należy wymienić: nadanie nazwy laboratorium,

Fot. Andrzej Gawer, archiwum Summer School 2022, Poland

Fot. Andżej Gawer; archiwum Summer School 2022, Poland

stworzenie logo, podział obowiązków między członkami grupy oraz opracowanie procedury analitycznej. Stanowiło to fundament do przeprowadzenia specyficznej analizy chemicznej. Kolejny krok wymagał wykorzystania nabytych umiejętności w celu stworzenia realistycznego zespołu pracującego w laboratorium akredytowanym.

Celem tegorocznego wyzwania było oznaczenie stężenia kofeiny w napoju energetycznym przy wykorzystaniu metody SPE (ekstrakcja do fazy stałej), reekstrakcja samej kofeiny, a następnie pomiary techniką UV-VIS. Podczas wykonywania badań, opracowania wyników i przygotowania raportu uczestnicy postępowali zgodnie z normą EN ISO/IEC-17025. Wyniki uzyskane przez poszczególne grupy badawcze pozwoliły na porównania międzylaboratoryjne, ukazując tym samym kompetencje danego zespołu oraz poprawność stosowanej metody. Uczestnicy w sposób praktyczny mogli nabyć wiedzę na temat istoty tej międzynarodowej normy w zarządzaniu jakością w laboratorium, a także szereg umiejętności związanych z planowaniem, zarządzaniem czasem czy komunikacją międzykulturową.

Program szkoły obejmował również przeprowadzenie przez uczestników dość wymagającego audytu zewnętrznego zgodnie z zaleceniami PCA. Audyt został przeprowadzony w Centrum Badań i Analiz (CBiA), które jest samodzielną jednostką funkcjonującą w strukturze Wydziału Nauk Ścisłych i Przyrodniczych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. CBiA jako mobilne akredytowane laboratorium posiada akredytację na metody pomiarowe obejmujące pobieranie i badanie chemiczne próbek powietrza. Niezwykle interesującym faktem jest to, że zakres akredytacji obejmuje nie tylko pomiar stężenia ozonu, tlenków azotu, tlenku siarki (IV), ale także badania stężenia pyłów PM_{2,5}

i PM₁₀ zawieszonych w powietrzu atmosferycznym. Członkowie Szkoły Letniej zgodnie z wymaganiami zawartymi w normie EN ISO/IEC-17025, a także kierując się bezstronnością i obiektywnością, dociekali, czy badania przeprowadzane są z jak najwyższą jakością i z respektowaniem odpowiednich przepisów prawa.

Szkoła Letnia MSC nie opiera się wyłącznie na wykładach i ćwiczeniach laboratoryjnych, ale także obejmuje krótki program socjalny, którego zadaniem jest danie studentom chwili wytchnienia od intensywnych zajęć dydaktycznych i przybliżenie im kraju organizatora. W tej edycji uczestnicy mogli poznać piękny i urokliwy krajobraz Gór Świętokrzyskich. Wśród dodatkowych atrakcji warto wymienić wspólne ognisko, w trakcie którego można było wymienić się regionalnymi tradycjami, częstować ojczystymi przysmakami i uczyć tańców z różnych części świata, oraz wycieczkę krajoznawczo-integracyjną, obejmującą wizyty w Muzeum Mineralów i Skamieniałości, u pobliskiego pszczelarza w Świętej Katarzynie, a także wspinaczkę na Łysicę. Zwieńczeniem Szkoły Letniej było pożegnalne przyjęcie, podczas którego wręczono dyplomy uczestnictwa i pamiątkowe książki.

Dotychczasowa działalność Konsorcjum MSC spowodowała, iż od 2008 r. społeczność absolwentów programu urosła do kilkuset osób z ponad 50 różnych krajów. Dzięki uzyskanej wiedzy i umiejętnościom związanym z pracą w laboratorium akredytowanym ponad 95% absolwentów szkoły znajduje pracę w okresie do pół roku po otrzymaniu dyplomu magistra. Wspomniany wysoki wskaźnik zatrudnienia wśród absolwentów programu świadczy o niezwykłym zapotrzebowaniu na taki rodzaj aktywności.

*Ryszard Dobrowolski, Klaudia Morawska,
Kinga Morlo*

Letni kurs języka polskiego i kultury polskiej NAWA 2022 w CJKP UMCS

W lipcu 2022 r. Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie ponownie gościło cudzoziemców uczących się języka polskiego. W zdalnym Letnim Kursie 2022, finansowanym przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej, uczestniczyli studenci z 32 krajów świata: Armenii, Białorusi, Brazylii, Chin, Chorwacji, Czech, Egiptu, Etiopii, Filipin, Gruzji, Indii, Indonezji, Iraku, Izraela, Kazachstanu, Kenii, Kolumbii, Libanu, Meksyku, Mołdawii, Nigerii, Peru, Rumunii, Słowenii, Słowacji, Tanzanii, Tunezji, Turcji, Ukrainy i Uzbekistanu. Byli wśród nich studenci polonistyk światowych i uczestnicy lektoratów języka polskiego, studiujący na innych kierunkach uniwersyteckich. Spośród prawie 300 kandydatów zakwalifikowano osoby, które są najbardziej zaangażowane w promowanie języka polskiego i kultury polskiej w swoich krajach.

Uroczysta inauguracja kursu odbyła się online 1 lipca, a następnie przez 21 dni słuchacze intensywnie uczyli się języka polskiego na zajęciach lektoratowych, uczestniczyli w bogatej serii wykładów, zajęciach dodatkowych (warsztatach, pokazach filmów, wycieczkach, koncertach, quizach, konkursach) i spotkaniach z gośćmi: przedstawicielami władz i pracownikami UMCS, reprezentantami Urzędu Miasta, polskimi studentami i absolwentami CJKP.

Zajęcia odbywały się w 10 grupach na różnych poziomach znajomości języka polskiego – od A1 do C1. Studenci otrzymali bezpłatny dostęp do podręczników i innych materiałów dydaktycznych, mogli także brać udział w konsultacjach ze swoimi nauczycielami. Uczestniczyli w obowiązkowych wykładach m.in. z historii Polski, kultury polskiej, literatury, malarstwa, muzyki, filmu, kultury języka, polskiej etykiety językowej, kultury polskich Żydów itd., które odbywały się równoległe w języku polskim i angielskim. Kolejnym komponentem programu były prezentacje filmowe, które dały słuchaczom możliwość poznania ważnych filmów z historii polskiej kinematografii, ze wstępem na temat kontekstu historycznego, problematyki, postaci reżysera i aktorów oraz dyskusją po filmie. Uczestnicy kursu otrzymali także linki do innych znanych filmów z naszego dorobku do oglądania asynchronicznego.

Okazją do zapoznania się z informacjami na temat pracy tłumacza i spróbowania swoich sił w tłumaczeniu przykładów polskiej literatury i tekstów użytecznych były warsztaty tłumaczeniowe. Pokłosiem tych zajęć jest broszurka „Nasze małe tłumaczenia – Kurs Letni NAWA 2022”.

Atrakcyjnym elementem kursu były wycieczki wirtualne po Lublinie i Lubelszczyźnie oraz koncerty muzyki polskiej różnych nurtów, które odbywały się we wszystkie weekendy. Przekazaliśmy studentom dodatkowe linki do materiałów online związanych z odwiedzanymi atrakcjami turystycznymi i do koncertów, których mogli wysłuchać indywidualnie.

Dużą popularnością wśród naszych słuchaczy cieszyły się konkursy: „Mam talent”, „I love Polish” i „Ślady polskości w moim kraju. Ja w Polsce”. Z radością i emocjami uczestniczyli w quizie wiedzy o Polsce i escape roomie „Zagadkowy Lublin”. Wszyscy brali udział w głosowaniach online, a filmiki można obejrzeć na naszym fanpage’u na Facebooku.

Ważnym modułem kursu były spotkania z przedstawicielami Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, którzy opowiedzieli o działalności i programach agencji oraz korzyściach płynących z nich dla uczestników poszczególnych projektów. Wielki zaszczyt uczyniła nam swoją obecnością prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, prorektor ds. studentów i jakości kształcenia UMCS, która opowiedziała o naszej Uczelni, jej historii, sukcesach i ofercie edukacyjnej oraz zaprosiła cudzoziemców do odbycia części studiów w Polsce. Słuchacze kursu spotkali się również z przedstawicielami Instytutu Neofilologii, Instytutu Filologii Polskiej i Instytutu Nauk o Kulturze. Nasi goście przedstawili ofertę dydaktyczną swoich instytutów oraz eksplorowane przez nie obszary badawcze i projekty realizowane zarówno przez naukowców, jak i studentów. Dzięki tym wydarzeniom słuchacze poznali bogate możliwości edukacyjne i naukowe, a także dowiedzieli się, w jaki sposób mogliby włączyć się w nasze uniwersyteckie działania. Były to cenne spotkania, szczególnie w kontekście coraz dynamiczniej rozwijającego się programu „Polonista NAWA”.

W kolejnej grupie gości znaleźli się Krzysztof Stanowski, dyrektor Biura – Centrum Współpracy Międzynarodowej w Urzędzie Miasta i Wiktoria Herun,

kierownik Referatu Wspierania Akademickości UM. Na spotkaniu zaprezentowano Lublin jako miasto wielorakich możliwości biznesowych, edukacyjnych, turystycznych oraz doskonałe miejsce do nauki, pracy i osiedlenia się dla cudzoziemców.

Okazją do poznania życia akademickiego było spotkanie z przedstawicielami polskich studentów i absolwentów CJKP. Opowiedzieli oni o swoich studiach, możliwościach uczestniczenia w programach mobilności akademickiej, pracy i życiu studenckim. Dodatkowym atutem tej rozmowy był dla naszych słuchaczy kontakt z potocznym językiem młodych Polaków.

Słuchacze entuzjastycznie wypowiadali się o naszym kursie w rozmowach z nauczycielami i w me-

diach społecznościowych. Ich słowa świadczą o popularności i sukcesie działań prowadzonych w CJKP UMCS w ramach Lata Polonijnego. Słowa uznania należą się wszystkim, którzy przyczynili się do naszego sukcesu – nauczycielom CJKP, Wydziału Filologicznego oraz Wydziału Politologii i Dziennikarstwa, pracownikom administracji, Biblioteki Głównej i Biura ds. Zdalnego Kształcenia, a także władzom Uczelni i dyrekcji CJKP, dzięki którym uzyskaliśmy i zrealizowaliśmy ten wymagający grant. Studentów uczelni zagranicznych, zakochanych w języku polskim i naszej kulturze zapraszamy już teraz na Letni Kurs 2023.

Anna Dunin-Dudkowska

Pracowite wakacje rekonstruktorów antyku z Instytutu Historii UMCS

Wrzesień tego roku okazał się niezwykle pracowity dla studentów historii, członków Koła Naukowego Amatorów Antyku, którzy aktywnie rozwijają działalność w Instytucie Historii UMCS. Opiekunem koła od wielu lat jest prof. Dariusz Słapek.

Najpierw zorganizowali niezwykle atrakcyjne warsztaty w ramach Pikniku Pracowników UMCS (4 września w Ogrodzie Botanicznym), a niedługo potem wyjechali na Słowację. Wzięli tam udział w tradycyjnym pokazie kultury rzymskiej w dzielnicy Bratysławy – Rusovce (rzymska Gerulata, będąca częścią systemu umocnień wzdłuż Dunaju). Studenci wraz z członkami Stowarzyszenia „Hellas et Roma” (to w większości nasi absolwenci) wcielili się w rolę gladiatorów, dając porywający pokaz walki. Inni, łącząc siły z rekon-

Fot. Marcin Zarebski

struktorami z dwóch legionów XV Apollinaris oraz XXI Rapax, wzięli udział w inscenizacji bitwy, w której lojalne wobec cesarza legiony pokonały zbuntowanych gladiatorów i niewolników. Pokazy te były okazją do nawiązania znajomości z odtwórcami ze Słowacji.

Podczas wyjazdu znalazł się również czas na zwiedzanie Bratysławy oraz weryfikację szybko „wchłanianej” znajomości języka słowackiego. Wielu z naszych studentów powróci z pewnością w to miejsce za rok.

Jan Gagacki (Plecotus)

Paulina Litka

Inauguracja roku akademickiego w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS

1 października 2022 r. w Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców UMCS odbyło się uroczyste rozpoczęcie roku akademickiego 2022/2023. Cieszymy się z tak dużego zainteresowania młodych ludzi z różnych stron świata udziałem w rocznym kursie przygotowawczym do podjęcia studiów w Polsce, możliwości spotkania w formie stacjonarnej oraz podjęcia pracy w tradycyjny sposób, wzbogacony jednak o formy i metody nauczania wypracowane w trakcie kształcenia zdalnego.

W uroczystości wzięli udział nauczyciele i pracownicy CJKP oraz studenci, najliczniej reprezentujący Ukrainę i Białoruś, ale także inne kraje, takie jak: Uzbekistan, Jordania, Francja, Argentyna, Nepal, Turcja, Turkmenistan, Zimbabwe i Gruzja. Część naszych studentów to stypendyści programów organizowanych przez Narodową Agencję Wymiany Akademickiej, pozostali to młodzi ludzie, którzy z Polską i naszą Uczelnią wiążą swoje plany życiowe. Wśród uczestników naszych kursów znajdują się także stypendyści Studium Europy Wschodniej i Programu Lane'a Kirklanda oraz

studenci, którzy przyjechali na UMCS w ramach programu Erasmus+, a od listopada dołączy do nas również grupa z Programu Stypendialnego im. Konstantego Kalinowskiego.

Początek roku akademickiego – jak mówiła dr hab. Agata Małycka, prof. UMCS – to zawsze dzień szczególny. Większość studentów przekracza próg Uczelni po raz pierwszy, a przyjazd do Polski połączony jest z ogromnym wysiłkiem, np. zdaniem odpowiednich egzaminów. Studenci przyjeżdżają z różnych krajów Europy i świata po to, aby zdobyć wiedzę, która umożliwi im spełnienie marzeń. Będą uczyć się języka polskiego, poznają polską kulturę, nasze rodzime tradycje oraz historię.

Życzymy naszym studentom, aby ten rok był dla nich nie tylko czasem zdobywania wiedzy, ale także rozwijania pasji i zainteresowań oraz nawiązywania nowych przyjaźni. Mamy nadzieję, że to będzie również czas kształtowania się światopoglądu i prawidłowych postaw społecznych oraz rozwijania wartości, które decydują o wyborach życiowych.

Agata Małycka

Fot. Agata Małycka

Archiwum represjonowanych przekazane do IPN

10 marca 2022 r. dr Marek Turczyński, pracownik naukowy UMCS przekazał do lubelskiego oddziału IPN kartotekę osób represjonowanych w latach 1981–1986, zwaną przez „Solidarność” UMCS „Archiwum Turczyńskiego”.

W grudniu 1981 r., po wprowadzeniu stanu wojennego i pacyfikacji lubelskich strajków, zaczęły sphywać z różnych źródeł wiadomości o osobach represjonowanych. Były to przede wszystkim krótkie przekazy ustne, a ich treści niekiedy były sprzeczne. Dlatego też w ówczesnym Zakładzie Hydrografii Instytutu Nauk o Ziemi Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UMCS (INoZ WBiNoZ) postanowiono wiadomości o takich osobach porządkować i zapisywać w postaci niewielkich fiszek. W ten sposób powstała kartoteka stanowiąca źródło informacji o sytuacji osób prześladowanych przez ówczesne władze, a także o potrzebach ich rodzin.

We wspomnieniach śp. Elżbiety Teske z 6 czerwca 2005 r., zamieszczonych w artykule *Solidarność – pomoc w czasie próby* znajduje się następujący zapis: *Kartotekę represjonowanych spontanicznie zorganizowali Marek Wójcik i Marek Turczyński z Instytutu Nauk o Ziemi UMCS. Kartotekę taką prowadziłam także ja. Obie kartoteki były uzupełniane i uzgadniane z lubelskim oddziałem Komisji Charytatywnej Episkopatu Polski, m.in. aby uniknąć dublowania pomocy. Komisja ta powstała przy kościele powiżytkowskim, gdzie początkowo kontaktowałam się z księdzem profesorem Mieczysławem Brzozowskim, a później z księdzem Waławem Oszejcą (w skład Komisji wchodziły ponadto trzy osoby z KUL: Elżbieta [Agata] Wolicka, Ewa Barańska, Edward Zwolski). Po rewizji w domu przekazałam swą szczęśliwie ocalałą kartotekę do Instytutu Geografii, gdzie połączoną kartotekę w późniejszym okresie prowadziła Maria Wilgatówna. Dane z kartoteki były przekazywane do Warszawy na ulicę Miodową głównie przez Stanisława Dąbrowskiego, a także do kościoła św. Krzyża przez Andrzeja Teske.*

Powyższy fragment, stanowiący syntezę historii powstania i prowadzenia kartoteki represjonowanych, należy uzupełnić o kilka faktów.

Założyciel kartoteki, Marek Wójcik, pracownik Zakładu Hydrografii INoZ UMCS, prowadził skrzętnie zapisy na kartach papieru w kratkę o wymiarach 10,5 x 7,7 cm. W polu takiej fiszki notowano nazwisko i imię osoby represjonowanej, w nawiasie rok urodzenia, miejsce dotychczasowego zatrudnienia, adres domo-

wy, ewentualnie inny kontaktowy, wykształcenie, wykonywany zawód. Ważną część notatki stanowiły informacje dotyczące rodzaju represji stosowanej wobec tej osoby, miejsca i czasu jej trwania oraz sytuacji materialnej i potrzeb rodziny. Jeśli był dostęp do informacji o zastosowanych sankcjach, to także je zapisywano.

Kartoteka zawiera informacje o 1354 osobach represjonowanych. Największa ich liczba przypada na lata stanu wojennego 1981–1983, a ostatnie nazwiska odnotowano w kartotece w 1986 r.

Jak podano w przywołanym fragmencie, połączone kartoteki w późniejszym okresie prowadziła Maria Wilgat. Nad bezpieczeństwem zarchiwizowanych informacji czuwała także Elżbieta Kardaszewska. Obie panie pracowały wówczas w Zakładzie Geografii Fizycznej INoZ WBiNoZ UMCS.

Spośród wielu osób dostarczających wiadomości o represjonowanych po wielu latach wspominamy tych, z którymi niektórzy prowadzący kartotekę mieli bezpośredni kontakt. Od grudnia 1981 r. studenci biologii Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UMCS – Wiesław Sitkowski i Piotr Woźny – pomagali przy zbieraniu informacji o osobach represjonowanych w środowisku studenckim i w regionie puławskim. Bogumiła Józwiakowska, pracownica Zakładu Geografii Fizycznej INoZ UMCS, żona doktora Andrzeja Józwiakowskiego, chirurga z Akademii Medycznej w Lublinie internowanego w stanie wojennym, przekazywała informacje o osobach poszkodowanych w środowisku pracowników służby zdrowia oraz wśród pacjentów hospitalizowanych w lubelskich szpitalach. Informacje o osobach represjonowanych w regionie północnej Lubelszczyzny (Biała Podlaska) przekazywał przyjeżdżający często do Lublina Jerzy Zalewski, internowany w stanie wojennym, późniejszy wicewojewoda białkopodlaski.

Marek Turczyński wspólnie z Józefem Kaczorem dokonał zapisu elektronicznego kartoteki, przechowywanego w archiwum Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” UMCS.

Archiwum zostało z radością przyjęte przez IPN. Jest ono bardzo ważne nie tylko ze względów historycznych, ale także praktycznych przy ustalaniu statusu pokrzywdzonego działacza opozycji antykomunistycznej.

Prosimy osoby, które posiadają tego typu materiały z lat 1981–1989, o przekazanie ich do Komisji Zakładowej NSZZ „S” UMCS (rektorat UMCS, p. 1411).

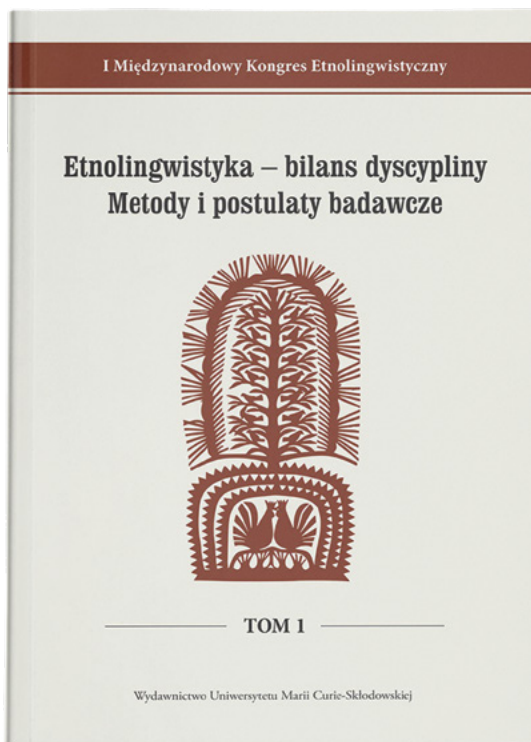
Józef Kaczor

Pokłosie I Międzynarodowego Kongresu Etnolingwistycznego

W sierpniu 2022 r. ukazały się cztery monografie zbiorowe będące pokłosiem I Międzynarodowego Kongresu Etnolingwistycznego „Etnolingwistyka – bilans dyscypliny: stan badań, metody i postulaty badawcze”, który odbył się w dn. 20–24 czerwca 2021 r. w Lublinie. Organizacji ubiegłorocznego kongresu podjęli się naukowcy z Komisji Etnolingwistycznej przy Międzynarodowym Komitecie Sławistów, Komisji Etnolingwistycznej Komitetu Językoznawstwa PAN, Instytutu Filologii Polskiej UMCS, Instytutu Neofilologii UMCS, Instytutu Sławistyki PAN i Państwowej Wyższej Szkoły Wschodnioeuropejskiej w Przemyślu.

W czterech okazałych tomach tematycznych znalazły się publikacje międzynarodowego grona badaczy, reprezentujących różne szkoły etnolingwistyczne bądź realizujących własne projekty ukierunkowane na opis relacji między językiem a kulturą. Monografie ukazały się nakładem Wydawnictwa UMCS. Ich publikację dofinansowano ze środków budżetu państwa w ramach programu „Doskonała nauka. I Międzynarodowy Kongres Etnolingwistyczny. DNK/SP/462229/2020”.

W tomach opublikowano 72 artykuły naukowe napisane w trzech językach kongresowych: polskim, angielskim i rosyjskim. Wszystkie tomy otwierają dedykacje oraz fotografie upamiętniające prof. Jerzego Bartmińskiego, twórcę Lubelskiej Szkoły Etnolingwistycznej oraz konwersatorium „EUROJOS”, pomysłodawcę i redaktora *Leksykonu aksjologicznego Słowian i ich sąsiadów*, wybitnego uczonego z imponującym

dorobkiem, którego idee naukowe, a także niezwykła charyzma inspirowały i cementowały środowisko polskich oraz zagranicznych etnolingwistów, jak również przyczyniły się do cyklicznych spotkań międzynarodowych gremiów naukowców. Monografie zdobi grafika ludowa ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego, symbolicznie nawiązująca do badań nad językowym obrazem świata. Projekt okładki oraz stron tytułowych wykonał Krzysztof Trojnar.

W gronie autorów są naukowcy z licznych polskich uczelni, w tym z UMCS, a także członkowie komitetu organizacyjnego:

- Tom 1. *Etnolingwistyka – bilans dyscypliny. Metody i postulaty badawcze* – śp. prof. dr hab. Jerzy Bartmiński; dr hab. Przemysław Łozowski, prof. UMCS; prof. dr hab. Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska; dr hab. Adam Głaz, prof. UMCS;
- Tom 2. *Obraz świata i człowieka w kulturze ludowej i narodowej* – dr hab. Dorota Piekarczyk, prof. UMCS; prof. dr hab. Halina Pelcowa; dr Katarzyna Prorok; dr Anna Kaczan; dr Monika Łaskiewicz;
- Tom 3. *Pamięć – tożsamość – kategorie językowo-kulturowe* – dr hab. Marta Wójcicka, prof. UMCS; prof. dr hab. Anna Pajdzińska; dr hab. Joanna Szadura, prof. UMCS; dr hab. Marta Nowosad-Bakalarczyk;
- Tom 4. *Nazwy wartości i koncepty kulturowe. Hierarchie i rekonstrukcje* – śp. prof. dr hab. Jerzy Bartmiński; dr hab. Beata Żywicka (UPH); dr hab. Petar Sotirov, prof. UMCS; dr hab. Ewa Białek; dr hab. Jadwiga Kozłowska-Doda.

Ewa Białek

Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa UMCS

Pierwsze projekty stypendialne za nami

Kolejny rok lubelska jesień wypełniona jest projektami kulturalnymi tworzonymi przez młodych artystów i animatorów kultury. To wszystko za sprawą Stypendiów Kulturalnych Bogdanki w Chatce Żaka, dzięki którym otrzymali oni 100 000 zł na własne działania.

Jednym z pierwszych projektów, które odbyły się w ramach programu, był koncert „Pożegnanie z bajką” w reżyserii Julii Styk. Jak mówili sami twórcy, był to koncert zrodzony z potrzeby młodych serc, które, wchodząc w gorzki czas dorosłości, pragną pożegnać się z beztroskim dzieciństwem i opowiedzieć o trudach, jakie dorastanie stawia nam wszystkim na drodze. Publiczność miała

Fot. Jan Żeżak

okazję wysłuchać aranżacji kołysanek, utworów znanych z Akademii Pana Kleksa, piosenek z bajek Disneya czy dzieł takich twórców jak Tove Jackson i Éric-Emmanuel Schmidt. Była to podróż przez różne etapy dojrzewania, w której każdy mógł odnaleźć część siebie.

Jednak stypendia to nie tylko koncerty. Czekają nas jeszcze spektakle, projekcje filmowe i podcasty. Zachęcam do śledzenia strony internetowej i mediów społecznościowych Chatki Żaka, aby być ze wszystkim na bieżąco.

Paweł Bik

Trwa święto kina w Chatce Żaka

W tym roku Dyskusyjny Klub Filmowy „Bariera”, obchodzi 50-lecie swojej działalności. W związku z tym przygotowaliśmy 50 filmów, wśród których każdy fan ambitnej kinematografii znajdzie coś dla siebie. Poza seansami na widzów czekają także spotkania z postaciami kina, a w kulminacyjnym punkcie obchodów jubileuszu (który przypada na 18–20 listopada) odbędzie się wydarzenie specjalne, czyli projekcja jednego z klasycznych filmów z okresu kina niemego, któremu towarzyszyć będzie muzyka na żywo w wykonaniu filharmoników. Partyturę do filmu napisze i poprowadzi orkiestrę lubelski kompozytor – Rafał Rozmus.

Seanse trwają od października do końca grudnia. W październiku mogliśmy zapoznać się z twórczością Ingmara Bergmana, zaś w listopadzie czekają na nas aż dwa cykle: Zakazany Owoc i Ekran Wspomnień. O czym będą?

Zakazany owoc

Specjalnością „Barierę” były filmy, które z różnych powodów nie mogły wejść do polskich kin. Takie poka-

zy, często na wpół konspiracyjne, wywoływały dużo emocji. I były pamiętane przez lata. Przekonamy się, czy towarzysząca im temperatura nie opadła.

Ekran wspomnień

W tym miejscu przypominamy filmy, które na różnych etapach funkcjonowania DKF zapadły widzom szczególnie w pamięć. Chodzi o tytuły, które od tamtego czasu się nie zestarzały, ale za to gdzieś przepadły w dystrybucyjnym obiegu.

Historia „Barierę” sięga 1972 r., gdy na ekranie odbył się pierwszy pokaz inaugurujący działalność Dyskusyjnego Klubu Filmowego. Od połowy lat 50. ubiegłego wieku ruch klubowy, jaki powstał na fali politycznej odwilży, w kolejnych dekadach przeżywał w Polsce spontaniczny, oddolny rozkwit. Szczególną rolę odgrywał w środowiskach akademickich, gdzie wpisywał się w nurt tworzenia alternatywnej kultury studenckiej.

DKF „Bariera” jest laureatem wielu nagród za promocję kultury filmowej, w tym najważniejszej, przyznanej przez Polski Instytut Sztuki Filmowej, dla najlepszego Dyskusyjnego Klubu Filmowego w Polsce.

Bilety i karnety na jesienne pokazy są dostępne na stronie internetowej Chatki Żaka. Do zobaczenia przed dużym ekranem!

Paweł Bik

Fot. Jan Jęzak

Studenci przejęli Plac Litewski!

Początek października to dla wszystkich studentów ważny, ale często stresujący czas. By umilić im powrót na lubelskie uczelnie, postanowiliśmy rozpocząć ten miesiąc koncertem w sercu miasta. 1 października 2022 r. odbyło się wydarzenie realizowane przez studentów dla studentów, czyli „Siema Żaki!”. Na scenie wystąpiły młode studenckie zespoły związane z Chatką Żaka.

Wieczór rozpoczęliśmy od dźwięków bębnów i rytmów pochodzących z najdalszych krańców świata. Był to trzeci koncert, powstałej w 2021 r. formacji „W Rytmie Chatki”, prowadzonej przez Agnieszkę Kołczewską. Następnie uderzyliśmy w nieco bardziej alternatywne klimaty za sprawą ukraińsko-białoruskiej grupy „Vucha”. Przedostatnim zespołem byli laureaci zeszłorocznych Stypendiów Kulturalnych Bogdanki w Chatce Żaka, czyli zespół Frustra, grający etnojazz. Na koniec wystąpiła grupa studentów z różnych kontynentów – „The Helping Hand”, która zaprezentowała mieszankę muzyki etnicznej i dobrze wszystkim znanych radiowych hitów.

Mimo deszczowej pogody publiczność nie zawiodła i dała się ponieść energii płynącej ze studenckiej kultury!

Paweł Bik

Fot. Jan Jęzak

Fot. Jan Jęzak

Fot. Jan Jęzak

Włodawa nowym partnerem UMCS, 23.09.2022 r.

Fot. Bartosz Proll

AZS UMCS Lublin rozszerza współpracę z firmą Luxiona, 22.09.2022 r.

Fot. Bartosz Proll

WIDZIANE Z 15 PIĘTRA

Z REKTORAMI UMCS ROZMAWIA **MAREK SKOWRONEK**
REDAKTOR NACZELNY AKADEMICKIEGO RADIA CENTRUM

8:40 / AKADEMICKIE RADIO CENTRUM

AUDYCJA JEST REALIZOWANA WE WSPÓŁPRACY
Z CENTRUM PRASOWYM UMCS, CENTRUM PROMOCJI UMCS
I ACKIM UMCS CHATKA ŻAKA.

UMCS

AKADEMICKIE
98.2FM
RADIO
CENTRUM

